

รายงานฉบับสมบูรณ์

แผนงาน

การศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ใน
พื้นที่ภาคใต้

(The Study of Potential and Value of Tourism Products in
Southern Thailand)

โดย

ดร.ปิยะ ปานผู้มีทรัพย์

กุมภาพันธ์ 2557

สัญญาเลขที่ RDG5550065

รายงานฉบับสมบูรณ์

แผนงานวิจัย

การศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ใน
พื้นที่ภาคใต้

(The Study of Potential and Value of Tourism Products in
Southern Thailand)

คณะผู้วิจัย

สังกัด

ปิยะ ปานผู้มีทรัพย์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ชุดโครงการการศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์
การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในพื้นที่ภาคใต้

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ความสำคัญของปัญหา

ถึงแม้ว่า แหล่งท่องเที่ยวในภาคใต้จะสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศได้ในระดับที่สูง แต่การประสบความสำเร็จด้านตัวเลขรายได้ที่สูงก็มิได้รับประกันว่า รายได้จากการท่องเที่ยวจะกระจายไปสู่ชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม โดยเฉพาะเส้นทางท่องเที่ยวเดิมในแถบอันดามันมีจุดรั่วทางการท่องเที่ยวมากเนื่องจากเจ้าของในภาคธุรกิจท่องเที่ยวเป็นคนต่างถิ่นในสัดส่วนที่สูง การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปสู่ชุมชนจึงน้อย การศึกษาค้นคว้าวิจัยที่จะวิเคราะห์ศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในพื้นที่ภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อศึกษาศักยภาพผลิตภัณฑ์และการตลาดทางการท่องเที่ยวตลอดจนองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ เพื่อศึกษามูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิมและใหม่ในพื้นที่ภาคใต้ ตลอดจนการกระจายรายได้จากเส้นทางทางการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่มีความเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงในพื้นที่ภาคใต้และมีความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเพื่อกำหนดนโยบายการเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้เพื่อการสร้างรายได้

วิธีการศึกษา

พื้นที่ที่ทำการศึกษาประกอบด้วย 7 จังหวัดภาคใต้ คือ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดสงขลา และจังหวัดระนอง การศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนได้เสียในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อนำผู้ที่มีส่วนได้เสียในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมาร่วมระดมความคิดเห็นเพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยในพื้นที่ที่ทำการศึกษารวม 274 คน

ผลการศึกษา

การประเมินศักยภาพด้านผลิตภัณฑ์และองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าคะแนนศักยภาพรวมในทุกตัวชี้วัดในระดับสูงตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดกระบี่มากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มจังหวัดอันดามันมีศักยภาพสูงสำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดโดยเฉพาะจังหวัดกระบี่มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นที่สุด เช่น ชายหาด ป่าชายเลน น้ำพุร้อน เป็นต้น เมื่อพิจารณาในรายจังหวัด พบว่า จังหวัดสงขลา มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวประเภทไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์และการท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดภูเก็ตมีศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและ

การท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพังงาเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวชุมชนเนื่องจากมีการรวมกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนทั้งหมด 11 เครือข่าย จังหวัดระนองมีศักยภาพทางด้านการทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และจังหวัดกระบี่มีศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวชุมชน

จากการประเมินศักยภาพด้านการตลาดผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยว พบว่า การท่องเที่ยวใน 7 จังหวัดภาคใต้มีศักยภาพสูงสามารถก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวสูงถึง 214,727.88 ล้านบาท ส่วนใหญ่ในทุกจังหวัด นักท่องเที่ยวจะมีความต้องการโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วันในระดับที่สูงมาก นอกเหนือจากโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วันที่มีความต้องการสูง นักท่องเที่ยวในเกือบทุกจังหวัดต้องการโปรแกรมท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน ในระดับที่สูง ยกเว้นจังหวัดนครศรีธรรมราชและระนองที่มีความต้องการโปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน ในระดับที่สูง และความต้องการโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ในมุมมองของนักท่องเที่ยวแต่ละจังหวัดจะสอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวที่ได้กล่าวไปแล้ว

จากการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางการท่องเที่ยวเดิมและใหม่ พบว่า การกระจายรายได้ในเส้นทางท่องเที่ยวเก่าและใหม่จะตกไปสู่ธุรกิจที่พักในสัดส่วนที่สูงเกือบทั้ง 7 จังหวัด ยกเว้นจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดในเรื่องการกระจายรายได้ เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตมีจุดรั่วทางการท่องเที่ยวในสัดส่วนที่สูงในเกือบทุกภาคธุรกิจท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริษัททัวร์ที่ภูเก็ตจะมีจุดรั่วทางการท่องเที่ยวสูงสุด

สำหรับเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่สังเคราะห์ได้จากการประชุมกลุ่มย่อยผนวกกับผลวิจัยการประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวและด้านการตลาด จะประกอบไปด้วยรูปแบบที่หลากหลาย คือ การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีศักยภาพสูงในกลุ่มจังหวัดอันดามัน การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถแก้ปัญหาในเรื่องการกระจายรายได้ทางการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอันดามันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่น ใช้ลูกจ้างในถิ่น และวัตถุดิบในถิ่นมากกว่า 80% ขึ้นไป ดังนั้นหน่วยงานรัฐบาลโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงควรส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในกลุ่มจังหวัดอันดามัน ซึ่งเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีศักยภาพสูงในกลุ่มจังหวัดอันดามันที่ได้จากการศึกษา คือ วิถีชีวิตชุมชนทุ่งหยีเพ็ง เกาะลันตา จังหวัดกระบี่และเส้นทางท่องเที่ยวมัสยิดจรัญเกษียว จังหวัดพังงา เป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวนำร่องขายในเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้แล้ว เส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้งสองยังมีศักยภาพที่จะเชื่อมโยงผนวกเป็นเส้นทางท่องเที่ยวมุสลิมเชื่อมโยงสู่ AEC ได้อีกด้วย

บทคัดย่อ

หัวหน้าโครงการ

ดร.ปิยะ ปานผู้มีทรัพย์

Email

bpiya@wu.ac.th

ระยะเวลาดำเนินการ

15 กรกฎาคม 2555 – 14 ตุลาคม 2556

การศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในพื้นที่ภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพผลิตภัณฑ์และการตลาดทางการท่องเที่ยว ประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางการท่องเที่ยวเดิมและใหม่ในพื้นที่ภาคใต้ และวัดการกระจายรายได้จากเส้นทางการท่องเที่ยว พื้นที่ในการศึกษาประกอบด้วยจังหวัดภูเก็ต จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดสงขลา และจังหวัดระนอง การศึกษารั้งนี้จะใช้วิธีประชุมกลุ่มย่อยซึ่งเป็นกระบวนการในการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกมาสังเคราะห์เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ การประชุมกลุ่มย่อยแต่ละจังหวัดมีผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 50 คน (ยกเว้นจังหวัดระนอง) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยรวม 274 คน

จากการประเมินรายได้ทางการท่องเที่ยวโดยนักท่องเที่ยวในชุดวิจัยย่อยที่ 2 พบว่า การท่องเที่ยวใน 7 จังหวัดภาคใต้มีศักยภาพสูงสามารถก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวสูงถึง 214,727.88 ล้านบาท การกระจายรายได้ในเส้นทางท่องเที่ยวเก่าและใหม่จะตกไปสู่ธุรกิจที่พักในสัดส่วนที่สูง จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดในเรื่องการกระจายรายได้ เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตมีจุดรั่วทางการท่องเที่ยวในสัดส่วนที่สูงในเกือบทุกภาคธุรกิจท่องเที่ยวโดยเฉพาะบริษัททัวร์ที่ภูเก็ต การศึกษารั้งนี้ได้พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ซึ่งประกอบไปด้วยรูปแบบที่หลากหลาย คือ การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ซึ่งพิจารณาได้จากตัวอย่าง เช่น (1) เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่จังหวัดระนอง: เส้นทางมหัศจรรย์ 3 เกาะ - เกาะญี่ปุ่น - เกาะอ่าวเขาควาย - เกาะค้ำควา; (2) เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่จังหวัดภูเก็ต: เส้นทางชุมชนบางเหนียว-ชุมชนเกาะสิเหร่ - โฮมสเตย์บ้านเหรียง; (3) เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่พังงา: เส้นทางท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตมุสลิมที่เกาะยาว; (4) เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่จังหวัดสงขลา: ประตูเมืองสงขลา - ถนนนางงาม-ถนนนครนอก- ถนนนครใน-หลักเมืองสงขลา - มัสยิด 200 ปี; (5) เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช: นั่งรถรางชมเมืองเก่า - เยี่ยมชมบ้านขุนนาง - ตามรอยยามาคะ - นมัสการพระบรมธาตุเจดีย์ มรดกโลก ณ วัดพระธาตุวรมหาวิหาร - ตลาดร้อยปีเมืองนัง; (6) เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่ จ.สุราษฎร์ธานี: สวนสละอาทิตย์; (7) เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่ จ.กระบี่: สระมรกต - น้ำตกร้อนคลองท่อม-กลุ่มแปรรูปกาแฟ

สด; และ (8) เส้นทางท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียน: เส้นทางท่องเที่ยวฮาลาล - มัสยิดอุสาสนอิสลาม จ.สงขลา - วิถีชีวิตชุมชนมุสลิมที่ จ.นครศรีธรรมราช-วิถีชีวิตมุสลิมที่เกาะยาว จ.พังงา-วิถีชีวิตมุสลิมที่เกาะลันตา จ.กระบี่ เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่สังเคราะห์ขึ้นข้างต้นสามารถปรับปรุงการกระจายรายได้ในแต่ละจังหวัดได้

Abstract

Head of Project	Piya Parnphumeesup, Ph.D.
Email	bpiya@wu.ac.th
Duration	15 July 2012 – 14 October 2013

The objectives of this study were: (1) to assess the tourism products and market potential; (2) to assess the economic value of the old and new tourist routes; and (3) to assess the distribution of income from tourism. The study area includes: (1) Phuket; (2) Surat Thani; (3) Krabi; (4) Phang Ga; (5) Ranong; (6) Nakhon Si Thammarat; and (7) Songkhla. This study applied the focus group as a qualitative research tool to gain the in-depth information about the tourist routes. Excluding Ranong Meeting, each focus group in the study area consists of at least 50 participants, generating a total of 274 participations.

The research results clearly show that the 7 provinces can generate an estimated 214,727.88 million baht for tourism income. According to the distribution of tourism income, the accommodation sector accounts for the highest share of income distribution. More seriously, Phuket is facing the high leakage rate of income flow in every tourism sector, especially the tour operator. Finally, this research generates the new tourist routes which consist of multiple forms of tourism including: ecotourism; agrotourism; cultural based tourism; health tourism; community based tourism; and spiritual tourism. The new tourist routes include: (1) The new route for Ranong: The miracle of 3 Islands – Yee Pun Island – Khang Khao Island – Ao Khao Kwai Island; (2) The new route for Phuket: Bang Neow Community – Sire Island – Ban Rieng Home Stay; (3) The new route for Phang Ga: The Islamic Way of Life – Yao Island; (4) The new route for Krabi: Emerald pool (Sra Morakot) – Klong Tom Hot Waterfall – The Community Enterprise of Krabi Coffee; (5) The new route for Songkhla: Songkhla City Gate – Nang Ngam Road – Nakhon Nok Road – Nakhon Nai Road – Songkhla City Pillar Shrine – The 200-year Mosque; (6) The new route for Nakhon Si Thammarat: Old Town Trolley Tour – Visiting the Lord's House – Trace Back to Samurai of Ayutthaya – Phra Maha That Worawihan Temple – The 100-year

Pak Panang Market; (7) The new route for Surat Thani: Agrotourism at Arthit's Zalacca Garden; and (8) The new route for AEC: Halal route - Masjid Asasul Islam - The Islamic Way of Life at Nakhon Si Thammarat – Yao Island – Lanta Island. Finally, these new route can really improve the distribution of tourism income.

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
บทคัดย่อ	ค
Abstract	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ

บทที่ 1 บทนำ

ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3

บทที่ 2 ทรวจเอกสาร

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อการสร้าง ผลประโยชน์การพัฒนาที่ยั่งยืน	5
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย	11
วิธีการศึกษา	12

บทที่ 4 ผลการศึกษา

1. จังหวัดระนอง	
1.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยว จังหวัดระนอง	13
1.2 ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม	15
1.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น	16
2. จังหวัดพังงา	
2.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยว	

จังหวัดพังงา	21
2.2 ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม	24
2.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น	25
3. จังหวัดสงขลา	
3.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยว	
จังหวัดสงขลา	30
3.2 ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม	32
3.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น	32
4. จังหวัดภูเก็ต	
4.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยว	
จังหวัดภูเก็ต	37
4.2 ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม	40
4.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น	40
5. จังหวัดนครศรีธรรมราช	
5.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยว	
จังหวัดสงขลา	43
5.2 ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม	45
5.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น	46
6. จังหวัดกระบี่	
6.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยว	
จังหวัดกระบี่	49
6.2 ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม	50
6.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น	52
7. จังหวัดสุราษฎร์ธานี	
7.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยว	
จังหวัดสุราษฎร์ธานี	54
7.2 ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม	56
7.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น	56
8. เส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียน (AEC)	
8.1 หลักในการพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยว	60
8.2 โปรแกรมท่องเที่ยวเชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียน : เส้นทางท่องเที่ยวฮาลาล	60

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ

- 5.1 ศักยภาพผลิตภัณฑ์และการตลาดทางการท่องเที่ยว ตลอดจนองค์ประกอบ
ทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้..... 62
- 5.2 มูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางการท่องเที่ยวเดิมและใหม่ในพื้นที่ภาคใต้
ตลอดจนการกระจายรายได้จากเส้นทางการท่องเที่ยว 66
- 5.3 เส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ที่มีความเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงในพื้นที่ภาคใต้และมี
ความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ... 67
- 5.4 มูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางการท่องเที่ยวเดิมและใหม่ในพื้นที่ภาคใต้ นโยบาย
การเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้เพื่อการสร้างรายได้และข้อเสนอแนะ
ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ 73

เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย 77

ภาคผนวก

- ภาพประกอบการทำ WORKSHOP 80
- ตารางเปรียบเทียบกิจกรรม วัตถุประสงค์ ที่วางแผนไว้และกิจกรรมที่ดำเนินการจริง 98
- บทความย่อบทความวิจัยที่ได้รับการตอบรับนำเสนอในงาน Tourism Research
Cluster 2014, Curtin University, Australia 99

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 รูปแบบการท่องเที่ยวจากผลการศึกษาศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยว และการตลาดในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้	68
ตารางที่ 2 สรุปเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้	69

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่แหล่งท่องเที่ยว	6
ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	10

บทที่ 1

บทนำ (Introduction)

1. ความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อเศรษฐกิจโลก ทั้งการสร้างรายได้ และการกระจายแรงงานโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาที่ธุรกิจท่องเที่ยวมีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่อง เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและสร้างความเจริญในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มายาวนาน ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีความโดดเด่นทางด้านการท่องเที่ยวและบริการที่สามารถดึงดูดเงินตราต่างประเทศกว่าแสนล้านบาทในแต่ละปี อีกทั้งยังอาศัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นตัวกระตุ้นการลงทุน การจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นอันจะทำให้การท่องเที่ยวมีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยในทุกภูมิภาค

ปัจจุบันด้วยแนวโน้มการท่องเที่ยวโลกที่มีการเดินทางของนักท่องเที่ยวมากขึ้น จากปัจจัยกระตุ้นต่างๆ ทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เพิ่มความสะดวก รวดเร็วในการบริการ รวมไปถึงการขยายตัวของสายการบินต้นทุนต่ำ (Low cost airline) ส่งผลให้ปริมาณนักท่องเที่ยวทั่วโลกเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ยังเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการตลาด หลายประเทศที่มีรายได้ต่อหัวสูงขึ้น มีศักยภาพในการส่งออกมากขึ้น กลายเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูงและเป็นตลาดที่นานาประเทศต้องการ อันเป็นการกระตุ้นให้การท่องเที่ยวมีการแข่งขันกันสูงขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้ปัจจัยชี้วัดสำคัญที่จะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ก็คือศักยภาพของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ทั้งศักยภาพของทรัพยากร สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว ตลอดจนศักยภาพในการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกที่สนับสนุนและเอื้อต่อการประกอบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวต่างๆ รวมทั้งศักยภาพในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเหล่านั้น ครอบคลุมไปถึงธุรกิจในการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ เช่น โรงแรม ที่พัก การขนส่ง การจูงนำเที่ยว และร้านอาหาร

นอกจากนี้แล้ว ปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ การเพิ่มรายได้ด้านการท่องเที่ยวในปี 2558 ให้เท่ากับ 2 ล้านล้านบาท (สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555) ซึ่งพื้นที่ท่องเที่ยวภาคใต้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่รัฐบาลต้องการสนับสนุน เพื่อให้สามารถสร้างรายได้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ดังนั้น รัฐบาลจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวฝั่งอันดามันเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายด้านรายได้ไว้ 3 ประการ คือ 1) การพัฒนาทรัพยากร

ทางการท่องเที่ยว สินค้าและบริการ ให้เชื่อมโยงและเกื้อหนุนซึ่งกันและกันในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันและนานาชาติอย่างยั่งยืน 2) การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการเพื่อรักษาสถานท่องเที่ยวเดิมและเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวบนฐานอัตลักษณ์และภูมิปัญญา 3) การพัฒนากลไกการจัดการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันแบบพหุภาคี ดังนั้น การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่ภาคใต้จึงมีความสำคัญในการช่วยสร้างรายได้ให้แก่ประเทศสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่รัฐบาลตั้งไว้ได้

พื้นที่ภาคใต้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในประเทศไทยดังจะเห็นได้จากสัดส่วนการสร้างรายได้และการได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาถึงแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมในประเทศไทย 10 อันดับแรกในปี พ.ศ.2554 จะพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในภาคใต้จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม 10 อันดับแรกถึงครึ่งหนึ่งหรือ 5 สถานที่ ซึ่งประกอบด้วยหมู่เกาะพีพี จ.กระบี่ (อันดับ 1) เกาะเต่า จ.สุราษฎร์ธานี (อันดับ 2) หาดป่าตอง จ.ภูเก็ต (อันดับ 5) อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน จ.พังงา (อันดับ 7) อ่าวมาหยา จ.กระบี่ (อันดับ 9) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555) นอกจากนี้แล้ว พื้นที่ท่องเที่ยวภาคใต้ยังมีความสำคัญทางด้านรายได้ด้วย ดังจะเห็นได้จากสถิติรายได้ประชาชาติทางการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2553) พบว่า ในปี 2552 ภาคใต้มีรายได้จากการท่องเที่ยว 182,209.71 ล้านบาท ซึ่งเป็นภาคที่สามารถสร้างรายได้ได้เป็นอันดับสองรองจากจังหวัดกรุงเทพมหานครที่สามารถสร้างรายได้ได้สูงถึง 331,454.31 ล้านบาท เมื่อพิจารณาถึงรายได้จากการท่องเที่ยวต่อประชากรในปี 2552 พบว่า ภาคใต้มีรายได้จากการท่องเที่ยวต่อประชากรสูงเป็นอันดับสองรองจากกรุงเทพมหานคร โดยภาคใต้จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวต่อประชากรเท่ากับ 20,673.04 บาทต่อคน ในขณะที่กรุงเทพมหานครมีรายได้จากการท่องเที่ยวต่อประชากรเท่ากับ 58,123.42 บาทต่อคน

ดังนั้น การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างความได้เปรียบในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้จึงมีความสำคัญ รวมทั้งการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่ภาคใต้จึงสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งจำเป็นต้องทราบถึงศักยภาพ มูลค่า และข้อจำกัดของเส้นทางการท่องเที่ยวเก่าที่มีอยู่ การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งที่จะวิเคราะห์ศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวหลักที่สำคัญทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ และด้วยลักษณะเฉพาะทางภูมิศาสตร์ทำให้ภาคใต้มีศักยภาพในด้านของความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เป็นแหล่งรวมของภูเขา ทะเล แม่น้ำ น้ำตก ตลอดจนสิ่งดึงดูดทางวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ในการวิจัย จะประเมินศักยภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ศักยภาพทางการตลาดการท่องเที่ยว และประเมินมูลค่าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัด

ต่างๆ ในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพผลิตภัณฑ์และการตลาดทางการท่องเที่ยว ตลอดจนองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้
2. เพื่อศึกษามูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางการท่องเที่ยวเดิมและใหม่ในพื้นที่ภาคใต้ ตลอดจนการกระจายรายได้จากเส้นทางการท่องเที่ยว
3. เพื่อพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ที่มีความเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงในพื้นที่ภาคใต้ และมีความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
4. เพื่อกำหนดนโยบายการเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้เพื่อการสร้างรายได้

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เกิดการพัฒนาลาดการท่องเที่ยวในภาคใต้ผ่านเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในระดับนานาชาติเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
2. สามารถเห็นแนวทางในการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมของประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ผ่านเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่
3. ทำให้นักลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวสามารถเข้าใจถึงแนวทางในการตัดสินใจลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวได้อย่างสมเหตุผล
4. ประชาชนในพื้นที่ภาคใต้มีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้นจากผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว
5. ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวภาคใต้ ประกอบด้วยภาครัฐบาล เอกชน และประชาชนซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาและประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวซึ่งจะครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 6 ประเภท คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (ทะเลและชายหาด) 2) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (น้ำตกและป่าเขา) 3) แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี 4) แหล่งท่องเที่ยวสถานบันเทิงยามราตรี 5) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 6) แหล่งท่องเที่ยวประเภทการช้อปปิ้ง

จับจ่ายซื้อสินค้า ในการประเมินศักยภาพจะประกอบไปด้วยการประเมินศักยภาพทางทรัพยากร
ท่องเที่ยว ศักยภาพการตลาดการท่องเที่ยว และการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางการ
ท่องเที่ยวเดิม โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต
จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดสงขลา และจังหวัด
ระนอง

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (Literature Reviews)

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อการสร้างผลประโยชน์การพัฒนาที่ยั่งยืน

การท่องเที่ยวได้ถูกนิยามโดยนักวิชาการ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว อาทิ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2554) ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2544) เป็นต้น ว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพักผ่อนหย่อนใจที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางออกจากถิ่นฐานเดิมไปยังจุดหมายปลายทางอีกแห่งเป็นการชั่วคราวด้วยความเต็มใจและไม่มีจุดมุ่งหมายด้านการประกอบอาชีพหรือหารายได้จากการเดินทางนั้น ซึ่งผู้ที่เดินทางเพื่อความเพลิดเพลินและพักผ่อนหย่อนใจคือ นักท่องเที่ยว (tourist) ที่มีการเดินทางไปเพื่อเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จากการศึกษาของ Wattanakuljarus and Coxhead (2008) พบว่า การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ 1) การท่องเที่ยวจะเป็นแหล่งในการสร้างรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ จึงทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ 2) การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงาน ดังนั้น การขยายตัวของอุตสาหกรรมนี้ จึงก่อให้เกิดการจ้างงานได้เป็นจำนวนมากและทำให้มีการกระจายรายได้เพิ่มขึ้นด้วย 3) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดว่าเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การขยายตัวของอุตสาหกรรมจึงไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งช่วยส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

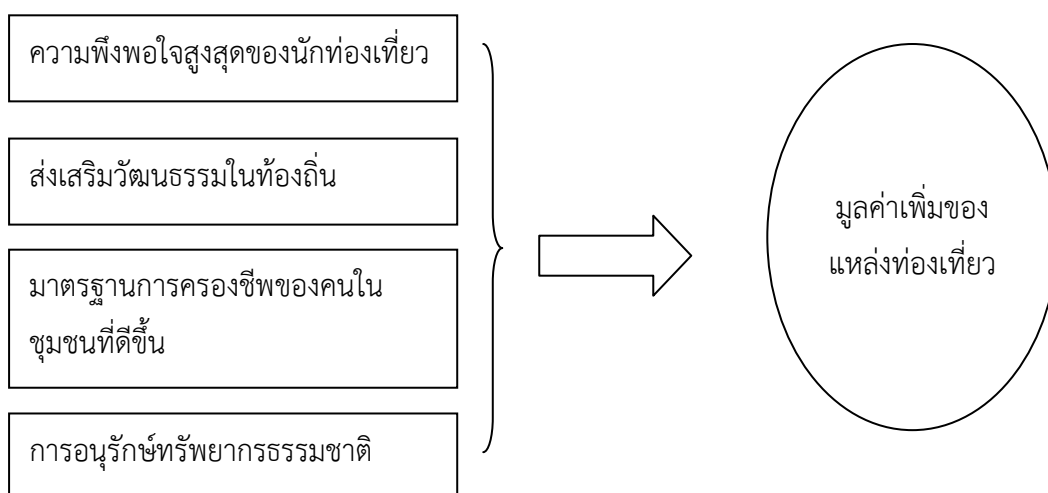
การที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่แหล่งท่องเที่ยว นั้น จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Flagestad and Hope, 2001) ซึ่งแนวคิดของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะแตกต่างจากการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิม WTO (1998) ได้ให้คำนิยามของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คือ การท่องเที่ยวที่ออกแบบเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่นในสถานที่ท่องเที่ยวให้ดีขึ้น การท่องเที่ยวที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพและการท่องเที่ยวที่มุ่งอนุรักษ์คุณภาพของสิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากนี้แล้ว การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1. ความยั่งยืนทางทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวจะต้องส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติน้อยที่สุด ไม่สร้างความเสียหายให้เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2. ความยั่งยืนทางสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวจะต้องส่งเสริมวัฒนธรรมและจารีตประเพณีอันดีงามในท้องถิ่นแหล่งท่องเที่ยว จะต้องไม่ทำลายโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการพัฒนาให้ความรู้แก่ผู้มีส่วนได้เสียทางการท่องเที่ยวทุกส่วนและการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทางการท่องเที่ยวทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

3. ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวต้องทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ดีขึ้น รวมทั้งมีการกระจายผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในชุมชน

จากแนวคิดของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่กล่าวมาในข้างต้น Flagestad and Hope (2001) ได้นำแนวคิดนี้มาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่แหล่งท่องเที่ยว โดยการที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่แหล่งท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยวให้สามารถสร้างประโยชน์ได้ 4 ประการ คือ 1) การสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวหรือลูกค้า 2) การส่งเสริมวัฒนธรรมในท้องถิ่น 3) การทำให้คนในชุมชนมีมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น และ 4) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งกรอบแนวคิดในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่แหล่งท่องเที่ยวสามารถแสดงได้ตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่แหล่งท่องเที่ยว
ที่มา Flagestad and Hope(2001)

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงนำแนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวของ Flagestad and Hope (2001) มาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย งานวิจัยนี้จึงประกอบไปด้วยการประเมินศักยภาพทางทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบถึงผลประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม (ตามภาพที่ 1) ศักยภาพการตลาดการท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (ตามภาพที่ 1) และการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบถึงมาตรฐานการครองชีพของคนในชุมชน (ตามภาพที่ 1) ในที่สุดจะนำผลประโยชน์จากศักยภาพทั้งสามด้านมาสังเคราะห์ร่วมกัน เพื่อออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้ให้แก่ชุมชนตามแนวคิดของ Flagestad and Hope (2001)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เส้นทางการท่องเที่ยวตามคำนิยามนั้น คือ เส้นทางที่รวมกิจกรรมและสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวเข้าไว้ด้วยกัน และเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการพัฒนาสินค้าและบริการมาเสนอตามเส้นทางการท่องเที่ยว (Gunn, 1979; Lew, 1991) นอกจากนี้แล้ว Meyer (2004) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

- เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและกระจายรายได้จากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว
- เพื่อพัฒนาสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพแต่ยังไม่เป็นที่รู้จักให้เป็นผลิตภัณฑ์ทางธุรกิจการท่องเที่ยว
- เพื่อเพิ่มระยะเวลาในการพักค้างคืนและการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว
- เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำและดึงดูดนักท่องเที่ยวใหม่ให้เข้ามาเที่ยว
- เพื่อสร้างความยั่งยืนให้แก่ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

Meyer (2004) ได้เสนอปัจจัยที่จะทำให้การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวประสบความสำเร็จ คือ 1) ความเชื่อมโยงของเครือข่ายผู้มีส่วนได้เสียทางการท่องเที่ยว 2) การเข้าถึงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และ 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว

ปัจจุบัน งานวิจัยด้านการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้มีจำกัด และเป็นเพียงเส้นทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดเท่านั้น ยังขาดความเชื่อมโยงไปยังจังหวัดใกล้เคียง กัลยารัตน์ ศิริรัตน์ (2550) ได้ศึกษาถึงการวางแผนเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยพบว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชมีเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความโดดเด่น 4 เส้นทาง คือ เส้นทางในเมือง ใช้เวลาเดินทางท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 3.50 ชั่วโมง เส้นทางที่ 1 : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ-วัดพระ

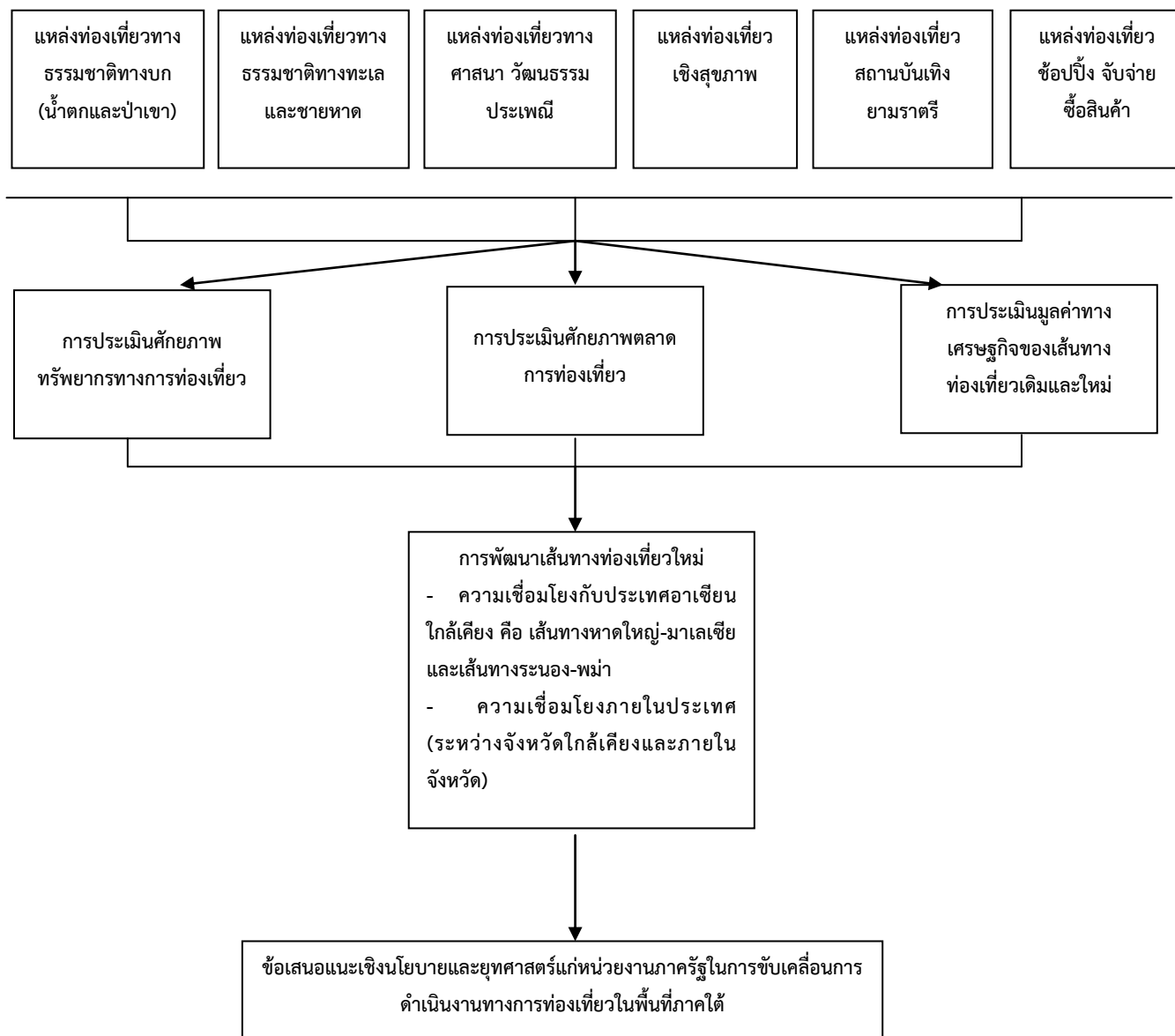
มหาธาตุ - หอพระอิศวร - หอพระนารายณ์-กำแพงเมืองเก่า - ศาลหลักเมือง เป็นเส้นทางที่ดีที่สุด
เส้นทางประวัติศาสตร์ ใช้เวลาเดินทางท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 4.65 ชั่วโมง เส้นทางที่ 2 : พิพิธภัณฑ์สถาน
แห่งชาติ-วัดพระมหาธาตุ - โบราณสถานเขาคา-พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านหาดทรายแก้ว เป็นเส้นทางที่ดีที่สุด
เส้นทางธรรมชาติ ใช้เวลาเดินทางท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 11.76 ชั่วโมง เส้นทางที่ 3 : อุทยานแห่งชาติเขา
หลวง (บ้านคีรีวง) - เรือนผักกูด-ฟาร์มดอกหน้าวัว - เขาเหมน - ฟาร์มเห็ด เป็นเส้นทางที่ดีที่สุด และ
เส้นทางแบบผสมผสาน ใช้เวลาเดินทางท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 17.35 ชั่วโมง เส้นทางที่ 4 : วัดพระ
มหาธาตุ - ศาลหลักเมือง - เส้นทางศึกษาธรรมชาติ (บ้านคีรีวง) - เรือนผักกูด - ยอดเขาเหมน - ฟาร์ม
ดอกหน้าวัว เป็นเส้นทางที่ดีที่สุด

ด.นยา ตั้งอุทัยสุข (2552) ได้ศึกษา ศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวใน
จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า จำนวนผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์มีจำนวนทั้งสิ้น 65
ผลิตภัณฑ์ ซึ่งครอบคลุมทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทธรรมชาติ ประเภท
ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถานและศาสนสถาน ประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี และ
ประเภทมนุษย์สร้างขึ้น (ที่ไม่ใช่โบราณสถาน) โดยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์
โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนสถานมากที่สุดคือมี 35 แห่ง รองลงมาคือทรัพยากรการ
ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ มี 14 แห่ง ซึ่งสอดคล้องกับแผนการตลาดของภาครัฐในโครงการ
“Amazing Thailand” ในการทำการตลาดต่างประเทศโดยได้ชูภาพลักษณ์ที่โดดเด่นของภาคกลาง
เน้นภาพลักษณ์การท่องเที่ยวแบบวิถีชีวิต และนโยบายเศรษฐกิจ ภาคการท่องเที่ยวและบริการ
ซึ่งประกาศเมื่อ 29 ธันวาคม 2551 ว่า ให้ภาคกลางเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม มรดก
โลกและมรดกธรรมชาติ

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2551) ได้สำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวใน
พื้นที่ภาคใต้ ซึ่งพบว่า นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจที่เดินทางมาเที่ยวจังหวัดต่างๆแตกต่างกัน กล่าวคือ
แรงจูงใจสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวไทยมาพำนัก ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยว และเวลาในการ
เดินทางและอาหารอร่อย ส่วนแรงจูงใจสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวไทยมานครศรีธรรมราช
ได้แก่ ระยะเวลาในการเดินทางและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยปัจจัยดังกล่าว
สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมานครศรีธรรมราชได้มากกว่าร้อยละ 90 เมื่อพิจารณาถึงจังหวัดภูเก็ต
พบว่า แรงจูงใจสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวไทยมาภูเก็ต ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยว ความสะดวกใน
การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและช่วงเทศกาล นอกจากนี้ แรงจูงใจสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวไทย
มาระนอง ได้แก่ สินค้าราคาถูก สถานที่ท่องเที่ยวและอาหารอร่อย ส่วนแรงจูงใจสำคัญที่ดึงดูดให้
นักท่องเที่ยวยชาวไทยมาสงขลา ได้แก่ ระยะเวลา การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว และสินค้าราคา
ถูกและอาหารอร่อย เมื่อพิจารณาถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า แรงจูงใจสำคัญที่ดึงดูดให้มาท่องเที่ยว

ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยว ช่วงเทศกาล สินค้าราคาถูก และแรงจูงใจสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวไทยมากระบี่ คือ การมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และระยะทาง นอกจากนี้แล้ว ยังพบว่า กลุ่มจังหวัดในฝั่งอันดามัน คือ กระบี่ พังงา และภูเก็ต เป็นจังหวัดที่นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการพักยาวนานกว่าจังหวัดอื่นๆในภาคใต้ จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเงินเฉลี่ยต่อวันต่อคนสูงที่สุด ส่วนจังหวัดระนองเป็นจังหวัดที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเงินเฉลี่ยต่อวันต่อคนต่ำที่สุด และพบว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นเพียงจังหวัดเดียวในภาคใต้ที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเพียงจังหวัดเดียว ไม่มีการท่องเที่ยวเชื่อมโยงต่อไปยังจังหวัดใกล้เคียง

การตรวจสอบเอกสารพบว่า งานวิจัยด้านการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้มีจำกัด และเป็นเพียงเส้นทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดเท่านั้น ที่สำคัญ ยังขาดความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นอกจากนี้แล้ว งานวิจัยที่ผ่านมายังมิได้มีการศึกษาวัดมูลค่าเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่เพิ่มขึ้นจากเส้นทางท่องเที่ยวเดิม งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาศักยภาพและประเมินมูลค่าของผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวในภาคใต้ ผ่านระเบียบวิธีวิจัยด้วยการสัมภาษณ์ ระดมความคิดเห็น สัมภาษณ์ และแบบสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในธุรกิจท่องเที่ยว โดยกรอบแนวความคิดของแผนงานวิจัยสามารถแสดงได้ด้วยแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่ง Parnphumeesup and Kerr (2011) ได้สรุปถึงวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การวิจัยที่มุ่งเน้นให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในเรื่องที่กำลังศึกษา การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียจึงเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึก ดังนั้น การได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนมากจึงไม่จำเป็นสำหรับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยครั้งนี้จึงใช้วิธีศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดประชุมกลุ่มย่อย การเข้าร่วมการประชุมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางการท่องเที่ยวในจังหวัดพื้นที่ที่ทำการศึกษา รวมทั้งการนำเสนอผลการวิจัยให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในจังหวัดพื้นที่ที่ทำการศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาเชิงเอกสาร โดยการรวบรวมเอกสารการศึกษาวิจัย บทความวิชาการ และอื่นๆ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้
2. จากที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 งานวิจัยนี้จะใช้กรอบแนวคิดของ Flagestad and Hope (2001) ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว ดังนั้น จึงต้องทำการการประเมินศักยภาพทางทรัพยากรท่องเที่ยว ศักยภาพการตลาดการท่องเที่ยว และการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม โดยมีพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ในพื้นที่ 7 จังหวัด ดังต่อไปนี้ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดสงขลาและจังหวัดระนอง
3. เมื่อได้ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของทั้งสามด้าน (3 ชุดโครงการ) ก็จะนำผลมาสังเคราะห์ร่วมกัน โดยพิจารณาจากผลประโยชน์การพัฒนาที่ยั่งยืนตามกรอบแนวคิดของ Flagestad and Hope (2001)
4. ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อนำผู้ที่มีส่วนได้เสียในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มาร่วมระดมความคิดต่อผลการสังเคราะห์เส้นทางท่องเที่ยวที่ได้ โดยจะทำการจัดประชุมกลุ่มย่อยใน 7 จังหวัดๆ ละ 1 ครั้ง ซึ่งจะนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์อีกครั้ง เพื่อให้ได้มาซึ่งเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จำนวน 5 เส้นทางในพื้นที่ภาคใต้ ที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นมากกว่าเส้นทางท่องเที่ยวเก่าและได้รับการยอมรับจากผู้ที่มีส่วนได้เสียในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับเงื่อนไข กลไก ข้อจำกัด และอุปสรรคของการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ รวมทั้งศักยภาพด้านการสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) และการสุ่มตัวอย่าง (Sampling)

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้เสียทางการท่องเที่ยวเพื่อให้ได้มาซึ่งเส้นทางการท่องเที่ยวอดนินยที่ใชในปัจจุบัน ความคิดเห็นต่อเส้นทางการท่องเที่ยวเดิมที่ใชอยู่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวในจังหวัดต่างๆ การเลือกกลุ่มตัวอย่างจะใชวิธีไมคำนึงถึงความเป็น (Non Probability) และวิธี Snowball Sampling

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการค้นคว้าและจากเอกสาร งานวิจัยของสกว. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูล สถิติ และเว็บไซต์ (Website) ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ในการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่ภาคใต้จำนวน 5 เส้นทางนั้น คณะวิจัยจะใชวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนได้เสียในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อนำผู้ที่มีส่วนได้เสียในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมาร่วมระดมความคิดต่อผลการสังเคราะห์เส้นทางท่องเที่ยวที่ได้ โดยจะทำการจัดประชุมกลุ่มย่อยใน 7 จังหวัดๆ ละ 1 ครั้ง ซึ่งการสังเคราะห์ข้อมูลโดยนำผู้มีส่วนได้เสียเข้ามาร่วมพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว จะทำให้ได้มาซึ่งเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ชุมชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Meyer (2004) ที่สรุปว่า การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่จะประสบความสำเร็จได้ จะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว

บทที่ 4

ผลการศึกษา (Results)

1. จังหวัดระนอง

1.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจังหวัดระนอง

ปัจจุบัน จังหวัดระนองได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจจังหวัดไว้ชัดเจน ซึ่งทั้งวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของจังหวัดได้มุ่งเน้นส่งเสริมภาคการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ดังนี้

วิสัยทัศน์ : เป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศฝั่งอันดามัน ที่ดำรงไว้ซึ่งการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่น่าอยู่

พันธกิจ : มุ่งเน้นในการพัฒนาสังคมให้น่าอยู่ เศรษฐกิจเจริญเติบโตและกระจายรายได้ที่เป็นธรรม โดยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาการขนส่งสินค้าทางทะเลและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นตัวขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ของจังหวัด

จากวิสัยทัศน์และพันธกิจของจังหวัด แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า จังหวัดระนองต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวจึงต้องเน้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในโปรแกรมด้วย อย่างไรก็ตาม จากการประชุมกลุ่มย่อยของโครงการวิจัยในหัวข้อ “การประชุมเพื่อร่วมกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จังหวัดระนอง และรายงานผลวิจัยการศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวจังหวัดระนอง” ณ โรงแรมเดอะบี ระนอง จังหวัดระนอง วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 26 คน ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจังหวัดระนอง ได้ดังนี้

จุดแข็ง

1. การมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สวยงามและหลากหลาย โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
2. จังหวัดระนองเป็นจังหวัดเล็กทำให้เกิดการรวมกลุ่มระหว่างผู้ประกอบการได้ง่าย ปัจจุบันได้มีการจัดตั้งสมาคมสปาเชิงสุขภาพที่จังหวัดระนองทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มใน

การพัฒนาการท่องเที่ยว ปัจจัยนี้ จัดว่าเป็นปัจจัยบวกที่จะช่วยส่งเสริมให้การพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นประสบความสำเร็จตามแนวคิดของ Meyer (2004)

3. ที่ตั้งจังหวัดเป็นจุดเชื่อมโยงไปสู่ประเทศพม่า

จุดอ่อน

1. การไม่มีโปรแกรมท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นโดยคนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดแคลนมัคคุเทศก์ท้องถิ่น จังหวัดระนองมีมัคคุเทศก์ที่เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเองน้อยมาก มัคคุเทศก์ส่วนใหญ่จะเป็นมัคคุเทศก์ต่างถิ่นที่จัดทัวร์มาจากกรุงเทพฯ เข้ามาจัดนำเที่ยวในจังหวัดระนอง ดังนั้น กลุ่มโรงแรมในจังหวัดระนองจึงไม่สามารถหาโปรแกรมการท่องเที่ยวมาตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดระนองโดยมิได้ซื้อทัวร์มาจากกรุงเทพฯ ได้ ซึ่งปัญหานี้จัดว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดทางการท่องเที่ยวของจังหวัดระนอง

2. ขาดการประชาสัมพันธ์จังหวัด แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้แก่คนภายนอกทราบ เช่น การอาบน้ำแร่ เกษะพวยม หรือการสร้างแบรนด์ให้กับจังหวัดระนอง ซึ่งต้องประชาสัมพันธ์ให้คนรู้จักระนองมากขึ้น

3. ขาดการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยว ซึ่งจะพบว่า นักท่องเที่ยวมักประสบปัญหาเรื่องการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากไม่ทราบถึงจุดให้บริการรถประจำทางหรือรถรับจ้าง ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบเกี่ยวกับระบบคมนาคมขนส่งของจังหวัด นอกจากนี้ยังขาดแคลนรถขนส่งผู้โดยสารในเส้นทางต่างๆ อีกด้วย รวมทั้งค่าโดยสารรถประจำทางแพง และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ชัดเจน

4. บุคลากรทางการท่องเที่ยวขาดความรู้ในภาษาอังกฤษ ควรมีการปรับปรุงเพื่อรองรับ AEC รวมทั้งการขาดทักษะความรู้ด้านการท่องเที่ยวและบริการอีกด้วย

5. จังหวัดระนองยังไม่มีศูนย์ของฝากที่เป็นแหล่งรวมตัวของของฝากจังหวัดเหมือนจังหวัดอื่นๆ ทำให้นักท่องเที่ยวต้องเดินทางไปหาซื้อของฝากในแหล่งต่างๆ เอง

6. ปัญหาในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำส่วนใหญ่ตามแหล่งท่องเที่ยวไม่สะอาด การขาดป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว

โอกาส

1. รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยตั้งเป้าหมายการสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2558 ให้ถึงระดับ 2 ล้านล้านบาท โดยเฉพาะพื้นที่การท่องเที่ยวฝั่งอันดามัน เป็นพื้นที่สำคัญที่ทางรัฐบาลต้องการส่งเสริม

2. การมีสายการบินที่บินตรงจากจังหวัดกรุงเทพฯ มาสู่จังหวัดระนอง

3. การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้น จากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะเดินทางมาประเทศไทยเพิ่มขึ้น

อุปสรรค

1. สภาพอากาศที่จังหวัดระนองมีฝนตกตลอด จึงส่งผลต่อการท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อยในช่วงที่เป็นฤดูฝนที่ยาวถึง 8 เดือน

2. ปัญหาการขาดแคลนโรงพยาบาลขนาดใหญ่ของจังหวัด ทำให้ไม่สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้ในกรณีเกิดปัญหาด้านสุขภาพอย่างรุนแรง เช่น บางครั้งนักท่องเที่ยวประสบอุบัติเหตุจะต้องเรียกเฮลิคอปเตอร์มารับจากภูเก็ตและส่งต่อไปยังกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นการยากลำบากและเกิดความล่าช้าในการรักษา

1.2 ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม

จากการประเมินผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดระนอง พบว่าการกระจายรายได้จะตกอยู่ที่ธุรกิจที่พักในสัดส่วนสูงที่สุด คิดเป็น 37% ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งธุรกิจที่พักเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นถึง 95% ใช้ลูกจ้างในถิ่นในสัดส่วน 84% และใช้วัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วน 76% นอกจากนี้แล้ว การไหลออกของรายได้ของธุรกิจที่พักยังอยู่ในระดับต่ำด้วยเพียง 4.28% แสดงให้เห็นว่า ธุรกิจที่พักยังสามารถสร้างรายได้กลับสู่จังหวัดระนองในสัดส่วนที่สูงด้วยโดยมีจุดไหลออกไปต่างถิ่นน้อย

ร้านอาหารสามารถสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดระนองในสัดส่วนที่สูงรองลงมาจากธุรกิจที่พัก โดยสามารถสร้างรายได้ได้ในสัดส่วน 23% ซึ่งร้านอาหารเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นถึง 90% ใช้ลูกจ้างในถิ่นในสัดส่วน 87% และใช้วัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วน 80% นอกจากนี้แล้ว การไหลออกของรายได้ของร้านอาหารยังอยู่ในระดับ 4.45% ซึ่งใกล้เคียงกับธุรกิจที่พัก แสดงว่า ธุรกิจร้านอาหารยังสามารถสร้างรายได้กลับสู่จังหวัดระนองในสัดส่วนที่สูงเช่นเดียวกันโดยมีจุดไหลออกไปต่างถิ่นน้อย

ส่วนร้านขายของที่ระลึก จะสามารถสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดได้ในสัดส่วนที่น้อยมาก คิดเป็น 9% ของรายได้ทั้งหมด ทั่วๆไปที่ร้านขายของที่ระลึกมีการไหลออกของรายได้ในระดับต่ำมากเพียง 2.35% เนื่องจากร้านขายของที่ระลึกเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นถึง 93% ใช้ลูกจ้างในถิ่นในสัดส่วน 86% และใช้วัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วน 75% ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า รายได้จากร้านขายของที่ระลึกสร้างรายได้กลับคืนให้แก่คนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง รวมทั้งจังหวัดระนองมีของที่ระลึกหลายอย่างที่บ่งบอกถึงความเป็นจังหวัดระนองได้ อย่างไรก็ตามการที่ร้านขายของที่ระลึกสามารถสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดในสัดส่วนที่ต่ำเพราะจังหวัดระนองไม่มีศูนย์ของฝากที่เป็นแหล่งรวมตัวของของฝากจังหวัดเหมือนจังหวัดอื่นๆ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สะดวกในการหาซื้อของฝาก ซึ่งสอดคล้องกับผล

ที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT ดังนั้น จังหวัดระนองจึงควรเร่งสร้างศูนย์รวมของที่ระลึกของจังหวัด เพื่อรวบรวมของฝากในจังหวัดมาจำหน่ายในสถานที่เดียวกัน ก็จะสามารถเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายและเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้นได้

อย่างไรก็ตาม จุดรั่วการไหลออกของรายได้ทางการท่องเที่ยวจังหวัดระนองจะตกอยู่ที่บริษัททัวร์ รวมทั้งบริษัททัวร์ สร้างรายได้ให้แก่จังหวัดได้ในสัดส่วนที่น้อยมาก คิดเป็น 11% ของรายได้ทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากบริษัททัวร์เป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นเพียง 90% ใช้ลูกจ้างในถิ่นในสัดส่วน 67% และใช้วัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วน 60% ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT ที่แสดงให้เห็นว่า ระนองขาดแคลนมัคคุเทศก์ท้องถิ่น จังหวัดระนองมีมัคคุเทศก์ที่เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเองน้อยมาก มัคคุเทศก์ส่วนใหญ่จะเป็นมัคคุเทศก์ต่างถิ่นที่จัดทัวร์มาจากกรุงเทพฯ เข้ามาจัดนำเที่ยวในจังหวัดระนอง จังหวัดระนองจึงขาดโปรแกรมท่องเที่ยวที่คนท้องถิ่นสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ ดังนั้น ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมระนองจึงควรรวมตัวกันเป็นเครือข่ายจัดตั้งบริษัททัวร์และพัฒนาโปรแกรมทัวร์เพื่อตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้ตกอยู่กับท้องถิ่นอย่างแท้จริง

1.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

โครงการวิจัยได้นำผลการวิจัยด้านการตลาดและเศรษฐกิจ มานำเสนอในการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวโดยผู้มีส่วนได้เสียตามแนวคิดของ Meyer (2004) โดยโครงการได้จัดประชุมกลุ่มย่อยของโครงการวิจัยในหัวข้อ “การประชุมเพื่อร่วมกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ จังหวัดระนอง และรายงานผลวิจัยการศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวจังหวัดระนอง ” ณ โรงแรมเดอะบี ระนอง จังหวัดระนอง วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 26 คน จากผลการวิเคราะห์ SWOT เห็นได้ชัดว่า จังหวัดระนองยังขาดโปรแกรมการท่องเที่ยวของตนเอง ยังไม่มีโปรแกรมทางการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดระนองโดยมิได้ซื้อทัวร์มาจากกรุงเทพฯ ได้ การประชุมที่จังหวัดระนองจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวได้ ทั้งนี้ ผลจากการประชุมสามารถนำมาสังเคราะห์เป็นหลักในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวได้ดังนี้

1) หลักในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยว

ผู้เข้าร่วมประชุมได้นำผลการวิจัยด้านการตลาดและเศรษฐกิจมาร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์เบื้องต้นในการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว ดังนี้

1.1. จากผลการวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจ พบว่า จุดรั่วรายได้ทางการท่องเที่ยวจังหวัดระนองที่น่าเป็นห่วง คือ บริษัททัวร์ เนื่องจากจังหวัดไม่มีบริษัททัวร์ท้องถิ่นให้บริการ ขาด

แคลนมัคคุเทศก์ การสร้างโปรแกรมท่องเที่ยวจะต้องเป็นโปรแกรมที่สามารถดำเนินการได้โดยคนท้องถิ่นที่มีความรู้ความชำนาญในแหล่งท่องเที่ยวและมีเงินทุนที่สามารถดำเนินการได้ในทันที ซึ่งกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวจะรวมตัวกันเป็นหุ้นส่วนจัดตั้งบริษัทนำเที่ยวขึ้นมาเป็นศูนย์กลางในการขายโปรแกรมการท่องเที่ยว โดยธุรกิจที่พักจะเป็นจุดเริ่มในการรวบรวมนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักในโรงแรมต่างๆ และส่งนักท่องเที่ยวมายังบริษัททัวร์ที่จัดตั้งขึ้น บริษัททัวร์จะจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวตามความต้องการ

1.2 เส้นทางท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้น ควรมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพรวมอยู่ในเส้นทางด้วยเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นจุดแข็งของจังหวัดระนองและยังสอดคล้องกับวิสัยทัศน์จังหวัดที่ต้องการเน้นอีกด้วย ซึ่งตรงกับผลการวิจัยด้านการตลาดที่นักท่องเที่ยวต้องการชมน้ำพุร้อน นอกจากนี้แล้ว ควรมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทะเลเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีความต้องการในระดับสูงจากผลการวิจัยด้านการตลาด

1.3 เส้นทางท่องเที่ยวควรเน้นไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพื่อสร้างการกระจายรายได้ไปยังชุมชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะชุมชนที่เป็นแหล่งผลิตของฝากที่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัด การผนวกเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนจะสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมากเนื่องจากเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นและเพิ่มรายได้จากยอดขายของที่ระลึกชุมชนด้วย

1.4 โปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาจะเป็นโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน และโปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวจากผลการวิจัยทางการตลาด

2) โปรแกรมการท่องเที่ยวจังหวัดระนอง

จากหลักในการพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวที่ผู้เข้าประชุมร่วมกำหนดขึ้นมา ได้มีการนำมาสร้างเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 โปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน ภายในจังหวัด

โปรแกรมที่ 1 เส้นทางมหัศจรรย์ 3 เกาะ: เกาะญี่ปุ่น-เกาะอ่าวเขาควาย-เกาะค้างคาวเส้นทางท่องเที่ยวนี้ จะเน้นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม โดยเป็นเส้นทางที่มีศักยภาพสูงในการขายโปรแกรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เส้นทางท่องเที่ยวตามโปรแกรมนี้จะเป็นการชมธรรมชาติ 3 เกาะที่สำคัญ คือ เกาะญี่ปุ่นหรือเกาะกำกลาง เกาะกำตอกหรือเกาะอ่าวเขาควาย และเกาะค้างคาว การเดินทางจะเริ่มต้นเวลา 9.00 น. โดยเรือโดยสารยาว 23 เมตร ซึ่งนั่งได้ 10 คน ให้บริการโดยชาวประมงท้องถิ่นที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นชมรมเรือนำเที่ยว โดยมีอุทยานบนเกาะอ่าวเขาควายเป็นผู้ประสานงานให้ คิดค่าโดยสารไปกลับลักษณะเหมาทั้งลำเรือราคา 2,000 บาท ในเรือมีประทุน ชูชีพยารักษาโรคเบื้องต้น เตรียมพร้อมสำหรับการเดินทาง รวมทั้งมีบริการให้เช่าแว่นดำน้ำ และหน้ากากดำน้ำ โปรแกรมท่องเที่ยวมีรายละเอียด ดังนี้

- การเดินทางจะเริ่มต้นไปยังหมู่เกาะญี่ปุ่น รูปร่างของเกาะญี่ปุ่นจะเป็นเป็นภูเขาเล็กๆ ในอดีตเกาะญี่ปุ่นจะเป็นสถานที่ประวัติศาสตร์ของทหารญี่ปุ่นในการประกอบอาหารเพื่อส่งเสบียงไปรบ การท่องเที่ยวในหมู่เกาะจะเป็นการย้อนรอยประวัติศาสตร์เพื่อถ่ายรูปและดูร่องรอยญี่ปุ่นทำกิจกรรมสมัยสงครามโลกที่ 2 นอกจากนี้จะเป็นการเน้นชมธรรมชาติที่สวยงามโดยเกาะญี่ปุ่นมีทรายที่ขาวละเอียดนุ่มเท้า มีน้ำทะเลที่ใสสะอาดจนมองเห็นพื้นทรายท้องน้ำ รอบเกาะจะมีแนวปะการังให้ดำน้ำชม นอกจากนี้แล้ว หมู่เกาะญี่ปุ่นยังมีศักยภาพสูงในการดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นให้เข้ามาเยี่ยมชมประวัติศาสตร์ตนเองในประเทศไทย จึงสามารถใช้เป็นจุดขายแก่ชาวญี่ปุ่นได้ด้วย

- เดินทางต่อไปยังเกาะอาวะเซาคาวา เกาะอาวะเซาคาวาจะเป็นที่ตั้งของหน่วยพิทักษ์อุทยานซึ่งทำหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว อาวะเซาคาวาถูกตั้งชื่อตามลักษณะภูมิศาสตร์ของเกาะที่ด้านหลังเกาะด้านตะวันตกเป็นชายหาดที่โค้งมาติดกันเป็นรูปวงกลมตามแนวเหนือใต้ นอกจากนี้ตามแนวชายหาดมีต้นหูกวางและต้นจิกทะเลที่สวยงามให้ร่มเงา ตามโปรแกรมท่องเที่ยวจะพานักท่องเที่ยวเข้าชมสวนที่เกาะนี้ โดยมีรายการอาหารสำคัญให้นักท่องเที่ยว คือ การรับประทานอาหารกลางวัน ราคาถูก ซึ่งมีเป็นจำนวนมากในเกาะนี้

- ชมธรรมชาติเกาะคังคาว หลังจากรับประทานอาหารกลางวัน จะเดินทางไปชมธรรมชาติเกาะคังคาว ซึ่งเป็นเกาะที่มีความหลากหลายทางชีวภาพประกอบด้วยพรรณไม้และสัตว์ทะเลนานาชนิด เกาะคังคาวถูกตั้งชื่อตามลักษณะภูมิศาสตร์ของเกาะเมื่อมองจากที่สูงจะมีลักษณะว่าโค้งคล้ายคังคาวตอนกางปีก บริเวณรอบๆเกาะจะเป็นหินผาลาดชัน มีแนวปะการังทอดตัวเรียงรายตลอดแนวหาด ส่วนด้านหน้าของเกาะจะมีหาดทรายสีขาวละเอียดสวย น้ำทะเลใสมองเห็นพื้นทรายและปะการังน้ำตื้นได้ นักท่องเที่ยวสามารถดำน้ำตื้นดูดอกไม้ทะเลและฝูงปลาการ์ตูน ปะการังเขากวาง ปะการังโขด ปะการังจานและกัลปังหาที่สวยงาม นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมตกปลาและตกปลาหมึกสำหรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย หลังจากชมธรรมชาติที่เกาะคังคาวแล้ว จะเดินทางกลับโดยเรือเวลา 16.00 น.

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยว 3 เกาะนี้ มีข้อจำกัดที่จะท่องเที่ยวได้เฉพาะนอกฤดูมรสุม คือ ช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนเท่านั้น นอกจากนี้ ทั้งสามเกาะยังไม่มีห้องน้ำในการให้บริการ การให้นักท่องเที่ยวค้างคืนจึงเป็นไปได้ รวมทั้งการท่องเที่ยวแบบเข้าไปเย็นกลับก็ยังไม่สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งๆที่ 3 เกาะนี้ มีศักยภาพสูงในการเป็นจุดขายทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ชาวญี่ปุ่น

โปรแกรมที่ 2 น้ำตกปุณณบาล - กังวอลเลย์รีสอร์ท - คอคอดกระ - น้ำตกบกกราย - หวังจักรรถไฟเก่าแก่

- เส้นทางนี้จะเริ่มจากการเดินทางไปชมธรรมชาติที่น้ำตกบุญญบาล ซึ่งเป็นน้ำตกที่ไหลแรงตลอดปี อยู่ติดกับถนนเพชรเกษมสายเก่า บริเวณกิโลเมตรที่ 598 ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษมสายระนอง-ชุมพร ห่างจากตัวเมืองระนองประมาณ 15 กิโลเมตร น้ำตกมีต้นกำเนิดมาจากลำห้วยเล็กๆบนป่าสงวนแห่งชาติป่าละอุ่น น้ำตกบุญญบาลมีลักษณะเป็นสายธารทิ้งตัวลงจากหน้าผาสูงประมาณ 10 เมตร บริเวณต้นน้ำของน้ำตกบุญญบาลมีต้นพญาไม้มากจนวัดรอบที่ระดับความสูงเพียงอก 442 เซนติเมตร สูง 50 เมตร

- เดินทางต่อไปยังก้องวอลเลย์รีสอร์ท เพื่อดื่มกาแฟและรับประทานอาหาร ซึ่งมีขนมกระบุรี บ๊ะจ่าง และขนมอื่นๆ อีกทั้งชมสาธิตการคั่วกาแฟ และการชงกาแฟ โดยทางร้านจะมีการจัดพาแขกลงเรือเพื่อชมคอคอดกระ

- ชมคอคอดกระ โดยลงเรือที่ก้องวอลเลย์รีสอร์ท เพื่อชมทัศนียภาพของทั้งสองฝั่ง (ไทย-พม่า) และชมคอคอดกระส่วนที่แคบที่สุดของแหลมมาลายู โดยมีระยะจากฝั่งทะเลทางตะวันตกจรดตะวันออก กว้างเพียง 44 กิโลเมตร มีแผ่นป้ายคอนกรีตขนาดใหญ่จำลองแผนที่แสดงจุดที่ตั้งของคอคอดกระ ซึ่งเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวนิยมถ่ายรูปเป็นที่ระลึกมากแห่งหนึ่งของจังหวัดระนอง และยังสามารถชมทิวทัศน์ของแม่น้ำกระบุรีซึ่งแบ่งพรหมแดนไทย-พม่าได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ระหว่างทางจะแวะที่พับลีให้นักท่องเที่ยวได้ซื้อซาลาเปาทับหลีซึ่งเป็นของฝากที่เป็นภูมิปัญญาของบ้านทับหลี ที่ได้สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นเป็นระยะเวลากว่า 50 ปีทั่วทั้งหมู่บ้านทับหลี ทำให้ปัจจุบันสองข้างทางถนนในหมู่บ้านจะมีร้านจำหน่ายซาลาเปาทับหลีสองข้างทางกว่า 1 กม. ซึ่งแต่ละร้านมีคุณภาพและรสชาติใกล้เคียงกัน

- เดินทางต่อไปชมขมมน้ำตกบกกทรายซึ่งตั้งอยู่ที่ บ้านบกกทราย หมู่ที่ 8 ตำบลน้ำจืด อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ห่างจากตัวจังหวัดไปตามทางหลวงหมายเลข 4 (ระนอง-ชุมพร) ประมาณ 54 กิโลเมตร น้ำตกบกกทรายเป็นน้ำตกขนาดใหญ่ที่ค่อนข้างมีน้ำไหลตลอดทั้งปี ด้วยความงดงามของน้ำตกบกกทราย จะอยู่ที่ชั้นน้ำตกมากมาย

- เดินทางไปชมหวัจจรรถไฟ เป็นหวัจจรถเก่าแก่ทางรถไฟสาย ชุมพร-กระบุรี-เขาผาซี ถูกสร้างขึ้นอย่างเร่งด่วนในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อขนยุทธปัจจัยของกองทัพญี่ปุ่นข้ามคอคอดกระ เพื่อใช้ในการรุกรานพม่าและอินเดียของอังกฤษ ทางรถไฟสายนี้ใช้เวลาสร้างเพียงแค่ 6 เดือนเท่านั้นเอง ทางรถไฟสายนี้ก็โดนทำลายโดยสัมพันธมิตรที่ระเบิดจนต้องหยุดการเดินรถไฟ ซึ่งพอทางรถไฟสายนี้ถูกยกเลิกและปิดตัวลงก็เลยเหลือหวัจจรถของการรถไฟอยู่ 1 คัน

โปรแกรมที่ 3 บ่อน้ำร้อนพรรั้ง - วัดหางว - ระนองแคนยอน - หาดส้มแป้น - วิถีชุมชนบ้านโนง

- เส้นทางนี้จะเริ่มจากการเดินทางไปแช่น้ำแร่ที่น้ำพุร้อนพรรั้ง ตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว หมู่ที่ 3 ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองระนอง ประมาณ 10 กิโลเมตร พื้นที่ที่มีความหลากหลายทางด้านชีวภาพประกอบด้วยพรรณไม้นานาชนิด มีบ่อน้ำแร่ร้อนจำนวน 3 บ่อ มีตาน้ำแร่ร้อนผุดขึ้นมาไหลเป็นสายเล็กๆ มีอุณหภูมิสูงประมาณ 35-40 องศาเซลเซียส ไหลรวมกับธารน้ำเย็นคลองพรรั้ง ลักษณะเป็นแอ่งน้ำอุ่นเหมาะแก่การแช่การอาบน้ำแร่แบบธรรมชาติ โดยน้ำร้อนมีลักษณะใสสะอาดไม่มีกลิ่นกำมะถันและก๊าซไข่เน่า บ่อน้ำพุร้อนพรรั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวอย่างสมบูรณ์กล่าวคือ มีอ่างให้แช่แบบกึ่งขีของสปา ด้านหน้ามีฝักบัวให้อาบน้ำล้างตัวก่อนและหลังลงแช่ในอ่าง นอกจากนี้ยังสามารถแช่เท้าในธารน้ำเย็นด้านล่างน้ำพุร้อนเพื่อให้ปลาตอดท่ามกลางธรรมชาติได้อีกด้วย นอกจากนี้ น้ำพุร้อนพรรั้งยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ห้องสุขา ศาลาพักผ่อน ที่จอดรถ ร้านอาหาร และบ้านพัก เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการมาอาบน้ำแร่ทั้งแบบไปเช้า-เย็นกลับหรือพักค้างคืนที่บ้านพัก

- เดินทางไปวัดหงาวเพื่อนมัสการหลวงพ่อดีบุกซึ่งเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยสร้างด้วยแร่ดีบุก หลวงพ่อดีบุกมีชื่อทางการว่า พระดีบุกะพุทธมหาศากยมุนีศรีธรรมา ซึ่งมีความหมายว่า พระพุทธรูปดีบุกองค์ใหญ่เป็นสิริมงคลและศักดิ์ศรีของเมืองระนอง นอกจากนี้แล้ววัดหงาวยังเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นซึ่งเก็บรวบรวมสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆตั้งแต่อดีต นอกจากนี้ยังมีวังมัจฉาที่มีพันธุ์ปลาน้ำจืดนานาชนิดที่นักท่องเที่ยวสามารถให้อาหารได้อย่างใกล้ชิด และมีการสร้างจุดชมวิวจังหวัดระนองในลักษณะ 360 องศาอีกด้วย นักท่องเที่ยวสามารถซื้อของฝากที่ระลึกที่วัดหงาวโดยมีโรตีสราเป็นของฝากเลื่องชื่อที่นี่

- พักรับประทานอาหารกลางวันที่ระนองแคนยอน ซึ่งเป็นสระน้ำขนาดย่อมที่โอบล้อมด้วยหุบเขา พื้นที่บริเวณนั้นจะแวดล้อมไปด้วยภูเขา หินขาว ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้แล้วเมื่อมองจากเนินเขาข้างบนลงมาจะเห็นน้ำในบึงสะท้อนสีของท้องฟ้าและต้นไม้ทำให้เป็นสีเขียวอมฟ้าเหมือนมรกต ซึ่งดูแล้วสวยงามมาก

- เดินทางต่อไปหาดส้มแป้นเพื่อชมวิถีชีวิตชุมชนในการทำถั่วขามเซรามิก รวมทั้งเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เด่นของชุมชน คือ ไม้กวาดดอกอ้อและเซรามิคดินขาว ซึ่งมีลักษณะเฉพาะทำจากวัตถุดิบในท้องถิ่นหาได้ที่หาดส้มแป้นเท่านั้น นอกจากนี้นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมตลาดน้ำหาดส้มแป้นและแวะชมอ่างเก็บน้ำเพื่อถ่ายรูป นักท่องเที่ยวสามารถชมการแสดงวัฒนธรรมของเด็กๆในชุมชนได้ทุกวันเสาร์ โดยเฉพาะการแสดงระบำร่อนแร่ซึ่งเป็นการแสดงพื้นเมืองประจำจังหวัดระนอง เพื่อเผยแพร่ให้เห็นชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านในจังหวัด

- เดินทางไปชมวิถีชุมชนบ้านในวง ชิมชาลาเปาทอดหรือเรียกว่า ขนมลูกบ้า เทียวชมบัวผุดซึ่งจะโผล่เฉพาะดอกซึ่งเป็นดอกเดี่ยวขึ้นมาจากพื้นดิน มีลักษณะคล้ายหัวกะหล่ำปลี สีแดงคล้ำ เมื่อบานมีลักษณะคล้ายหม้อหรือกระถางต้นไม้ และเดินทางกลับในตอนเย็น

2.2) โปรแกรมการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน

ในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน จะใช้โปรแกรมท่องเที่ยวแบบ 1 วัน ทั้งสามโปรแกรมมาผสมผสานกันโดยการท่องเที่ยวในวันแรกจะใช้โปรแกรมที่ 1 ตามที่เสนอไปข้างต้น ในการเที่ยว 3 เกาะ โดยกลับมาค้างคืนในที่พักบริเวณ อ.เมือง จ.ระนอง ส่วนวันที่ 2 จะใช้โปรแกรมท่องเที่ยวตามโปรแกรมที่ 2 หรือ 3 ตามที่เสนอมานในข้างต้น

2. จังหวัดพังงา

2.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจังหวัดพังงา

ปัจจุบัน จังหวัดพังงาได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจจังหวัดไว้ชัดเจน ซึ่งทั้งวิสัยทัศน์ และพันธกิจของจังหวัดได้มุ่งเน้นส่งเสริมภาคการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ดังนี้

วิสัยทัศน์ : ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตรกรรมยั่งยืน สังคมแห่งการเรียนรู้สู่คุณภาพชีวิตที่ดี

พันธกิจ :

1. ส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. พัฒนาเกษตรกรรมสู่สากล ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลอย่างยั่งยืน
4. พัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานสากล
5. พัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

จากวิสัยทัศน์และพันธกิจของจังหวัด แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า จังหวัดพังงาต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวจึงต้องเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในโปรแกรมด้วย อย่างไรก็ตาม จากการประชุมกลุ่มย่อยของโครงการวิจัยในหัวข้อ “การประชุมเพื่อร่วมกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จังหวัดพังงา และรายงานผลวิจัยการศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวจังหวัดพังงา” ณ โรงแรมบ่อแสน วิลล่า แอนด์ สปา จังหวัดพังงา วันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ.

2556 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 51 คน ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจังหวัดพังงา ได้ดังนี้

จุดแข็ง

1. การมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สวยงามและหลากหลาย เช่น ชายหาดสะอาด, ภูเขา, น้ำตก, แหล่งปะการังใต้ทะเลสวยงาม เช่น สิมิลัน, สุรินทร์
2. สามารถเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมและท่องเที่ยว ทั้งเส้นทางสนามบินนานาชาติของจังหวัดในกลุ่มภาคใต้ฝั่งอันดามันและทางบกไปสู่ภูมิภาคต่างๆได้อย่างสะดวก
3. ที่ตั้งของจังหวัดเป็นจุดเชื่อมโยงสำคัญในการขยายตัวสู่ชายฝั่งทะเลพม่า
4. ชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวเกาะยาวมีการบริหารจัดการที่ดีสามารถควบคุมป้องกันไม่ให้แหล่งเสื่อมโทรม รวมทั้งสามารถควบคุมความปลอดภัยของเรือรับจ้างได้ 100%
5. จังหวัดพังงาเป็นเมืองที่สงบ มีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เรียบง่าย ประชาชนมีอัธยาศัยดี เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว

จุดอ่อน

1. ขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ถึงแม้การท่องเที่ยวจะขยายตัวสูงแต่ภาครัฐมิได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นมารองรับ เช่น การไม่มีป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการไม่มีเส้นทางถนนที่เข้าถึงในบางแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้แล้ว ระบบไฟฟ้าแสงสว่างยังไม่เพียงพอส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวยุโรปที่นิยมเดินทางแบบครอบครัวมากกว่าการเดินทางเป็นกลุ่ม ปัญหาที่สำคัญอีกประการ คือ ปัญหาด้านการจราจรที่ไม่มีการจำกัดความเร็วทำให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง โดยเฉพาะเส้นทางภูเก็ต-เขาหลัก
2. ปัญหาในเรื่องการจำกัดขยะ อ่าวพังงามีขยะจำนวนมาก โดยที่ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบ ซึ่งอุทยานที่เกี่ยวข้องจัดเก็บรายได้เพียงอย่างเดียว แต่ไม่มีการบริหารจัดการขยะ อีกทั้งงบประมาณที่ว่างในการจัดเก็บขยะก็น้อย นอกจากนี้แล้ว ยังไม่มีเตาสำหรับเผาขยะ ซึ่งปัจจุบันใช้ระบบฝังกลบ ซึ่งมีราคาที่ดินที่สูงพอสมควร
3. ระบบการแจ้งเตือนภัยในการรักษาความปลอดภัยทางบกและทางน้ำยังไม่มีประสิทธิภาพและทั่วถึง
4. ขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรับทราบถึงเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัด เช่น ไม่มีการแนะนำเส้นทางของการเดินทางจากจังหวัดกระบี่ไปพังงา ภูเก็ต เป็นต้น นอกจากนี้ จังหวัดพังงายังไม่มีนิตยสารท่องเที่ยวที่แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดพังงา ซึ่งแตกต่างกับของจังหวัดภูเก็ตที่มีหนังสือแนะนำการท่องเที่ยว

5. พื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวมักอยู่ในการครอบครองของกลุ่มนายทุนที่มุ่งหวังการเก็งกำไรในราคาที่ดิน ไม่มีแผนพัฒนาที่ชัดเจน จึงทำให้เสียโอกาสในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

6. การขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ในพื้นที่ท่องเที่ยว เช่น สถานพยาบาลเกาะคอเขาและสถานพยาบาลเกาะยาวไม่มีแพทย์ การขนส่งนักท่องเที่ยวที่ได้รับบาดเจ็บสามารถทำได้ยาก เนื่องด้วยเป็นพื้นที่ที่อยู่บนเกาะ จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการรักษาพยาบาล

7. มัคคุเทศก์ท้องถิ่นได้รับโอกาสจากผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวน้อยมาก เพราะวุฒิการศึกษาเป็นตัวกำหนด มัคคุเทศก์ท้องถิ่นไม่สามารถสอบเทียบบัตรมัคคุเทศก์อย่างถูกกฎหมายได้ เพราะฉะนั้นภาครัฐต้องแก้ปัญหาให้ถูกจุด ซึ่งถ้านำมัคคุเทศก์จากแหล่งอื่นมานำเที่ยวก็จะมีความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งจะต้องสนับสนุนให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการนำเที่ยวนักท่องเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ทางอ้อม ทั้งนี้ก็เพื่อให้รายได้กลับมาสู่ในท้องถิ่น ถ้าคนในท้องถิ่นนำเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ แล้วพบว่าแหล่งนั้นเกิดการเสื่อมโทรมก็จะได้นำรายได้เข้ามาบริหารจัดการ นอกจากนี้แล้ว ภาครัฐยังขาดการควบคุมมัคคุเทศก์ต่างชาติ กล่าวคือ มัคคุเทศก์ท้องถิ่นเองถูกกีดกันในบางแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากไม่มีบัตรไกด์ แต่มัคคุเทศก์ซึ่งเป็นชาวต่างชาติที่ไม่รู้จักวัฒนธรรมสามารถเข้าได้ ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างกัน ซึ่งอยากให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบเข้ามาตรวจสอบดูแลความถูกต้องเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ต่างชาติ ซึ่งทางมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเองอยากให้อาชีพมัคคุเทศก์สงวนไว้สำหรับคนในประเทศ

8. ปัญหาด้านบุคลากรท่องเที่ยว จังหวัดพังงาประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานด้านท่องเที่ยว นอกจากนี้แล้ว ยังเผชิญปัญหาในเรื่องคุณภาพแรงงานโดยเฉพาะการขาดทักษะด้านภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษารัสเซีย ภาษาเยอรมัน ภาษาสวีเดน ภาษามาลาเลเซีย และภาษาอินโดนีเซีย เป็นต้น

9. ปัญหาด้านการให้บริการของรถรับจ้าง เนื่องจากราคาค่ารถไม่ได้ตรงที่กำหนดไว้ ทั้งเส้นทางและระยะทางของการรับส่ง จะมีการแวะจอดหลายสถานที่ เนื่องจากต้องการให้นักท่องเที่ยวแวะซื้อของที่ระลึก ซึ่งหลายครั้งเกิดการต่อว่าจากนักท่องเที่ยว นอกจากนี้แล้ว รถรับจ้างต่างถิ่นยังไม่สามารถเข้าไปรับผู้โดยสารได้เนื่องจากมีมาเพียงควบคุมพื้นที่

โอกาส

1. รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยตั้งเป้าหมายการสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2558 ให้ถึงระดับ 2 ล้านล้านบาท โดยเฉพาะพื้นที่การท่องเที่ยวฝั่งอันดามัน เป็นพื้นที่สำคัญที่ทางรัฐบาลต้องการส่งเสริม

2. มีความเป็นไปได้สูงที่นักลงทุนจากภายนอก ตลอดจนนักลงทุนบนเกาะภูเก็ต จะกระจ่ายการลงทุน หรือย้ายถิ่นการผลิตของตนเองมายังจังหวัดพังงา ทำให้มีแหล่งเงินทุนในการพัฒนาเพิ่มขึ้น
3. การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้น จากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะ จะเดินทางมาประเทศไทยเพิ่มขึ้น
4. ภูมิทัศน์อ่าวพังงามีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ จึงไม่ต้องใช้การประชาสัมพันธ์มาก
5. กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และรักษาสภาพธรรมชาติเพิ่มขึ้น

อุปสรรค

1. สภาพภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวในบางฤดูกาล จึงส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว
2. ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดนิยมไปศึกษาต่อในจังหวัดอื่นรวมทั้งไปหางานทำที่จังหวัดอื่นจึงทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงาน
3. ภาวะเศรษฐกิจโลกมีความผันผวน โดยเฉพาะราคาน้ำมัน จึงส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและราคาค่าโดยสาร

2.2 ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม

จากการประเมินผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดพังงา พบว่าการกระจายรายได้จะตกอยู่ที่บริษัททัวร์ในสัดส่วนสูงสุด คิดเป็น 30% ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งบริษัททัวร์เป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นถึง 87% ใช้ลูกจ้างในถิ่นในสัดส่วน 92% และใช้วัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วน 88% จึงส่งผลให้การไหลออกของรายได้ของบริษัททัวร์อยู่ในระดับต่ำด้วยเพียง 4.28% นอกจากนี้แล้ว ธุรกิจที่พักที่สามารถสร้างรายได้ได้เป็นอันดับสองรองจากบริษัททัวร์ ยังใช้ลูกจ้างในถิ่น วัตถุดิบในถิ่นและเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นในสัดส่วนที่สูง แสดงให้เห็นว่า ทั้งบริษัททัวร์และธุรกิจที่พักที่สามารถทำรายได้ให้จังหวัดในสัดส่วนที่สูง ยังสามารถสร้างรายได้กลับสู่จังหวัดระนองในสัดส่วนที่สูงด้วยโดยมีจุดไหลออกไปต่างถิ่นน้อย

อย่างไรก็ตาม จุดรั่วการไหลออกของรายได้ทางการท่องเที่ยวจังหวัดพังงาจะตกอยู่ที่ร้านขายของที่ระลึก รวมทั้งร้านขายของที่ระลึกยังสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดได้ในสัดส่วนที่น้อยมาก คิดเป็น 7% ของรายได้ทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากร้านขายของที่ระลึกใช้วัตถุดิบในถิ่นเพียง 60% จึงทำให้เกิดจุดรั่วในสัดส่วนที่สูงถึง 23.39% ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT ที่แสดงให้เห็นว่า ร้านขายของที่ระลึกในจังหวัดระนองส่วนใหญ่จะรับสินค้าจากจังหวัดอื่นมาขาย อย่างไรก็ตาม จังหวัด

พังงายังมีสินค้าท้องถิ่นที่สามารถส่งเสริมให้เป็นอัตลักษณ์ของฝากของจังหวัดได้ เช่น ผ้าบาติกที่เกาะยาว เสื้อเตยทะเลที่เกาะยาว และขนมไทยที่เกาะยาว เป็นต้น ซึ่งของฝากเหล่านี้ยังไม่เป็นที่รู้จักเพราะเส้นทางท่องเที่ยวยังมิได้รวมแหล่งผลิตของฝากเหล่านี้เข้าไปในเส้นทาง ทำให้ของฝากที่นักท่องเที่ยวทั่วไปหาซื้อได้เป็นของฝากที่ซื้อมาจากจังหวัดอื่นเพื่อขายต่อ ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ควรผนวกชุมชนผู้ผลิตสินค้าท้องถิ่นเพื่อเป็นของฝากเข้าไปด้วย

2.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

โครงการวิจัยได้นำผลการวิจัยด้านการตลาดและเศรษฐกิจ มาเสนอในการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวโดยผู้มีส่วนได้เสียตามแนวคิดของ Meyer (2004) โดยการประชุมกลุ่มย่อยของโครงการวิจัยในหัวข้อ “การประชุมเพื่อร่วมกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จังหวัดพังงา และรายงานผลวิจัยการศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวจังหวัดพังงา” ณ โรงแรมบ่อแสน วิลล่า แอนด์ สปา จังหวัดพังงา วันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 51 คน ทำให้เห็นได้ชัดจากการวิเคราะห์ SWOT ว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดพังงามีศักยภาพสูงและจังหวัดต้องการส่งเสริมอย่างชัดเจนจนกำหนดเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของจังหวัด ในปี พ.ศ. 2557-2560 ทั้งนี้ ผลจากการประชุมสามารถนำมาสังเคราะห์เป็นหลักในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวได้ดังนี้

1) หลักในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยว

ผู้เข้าร่วมประชุมได้นำผลการวิจัยด้านการตลาดและเศรษฐกิจมาร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์เบื้องต้นในการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว ดังนี้

1.1) จากผลการวิเคราะห์ SWOT พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดพังงามีศักยภาพสูงและจังหวัดต้องการส่งเสริมอย่างชัดเจนจนกำหนดเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของจังหวัดในปี พ.ศ. 2557-2560 ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้น ควรมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมอยู่ด้วย รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการสูงจากผลการวิจัยด้านการตลาด

1.2) จากผลการศึกษาศักยภาพด้านเศรษฐกิจ พบว่า ร้านขายของที่ระลึกสร้างรายได้ได้ในสัดส่วนที่น้อยมาก รวมทั้งธุรกิจด้านร้านขายของที่ระลึกยังมีจุดรั่วไหลทางรายได้สูงมากแสดงให้เห็นว่า รายได้ที่ร้านขายของที่ระลึกได้รับมาไม่ได้ตกเป็นของคนท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากร้านขายของที่ระลึกส่วนใหญ่จะรับสินค้าจากจังหวัดอื่นมาขาย การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จึงควรมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่สามารถผลิตสินค้าที่ระลึกที่สามารถเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดพังงาได้ โดยเฉพาะกลุ่มชุมชนเกาะยาวที่ผลิตสินค้าท้องถิ่นหลายอย่างที่มีศักยภาพเป็นของฝากจังหวัดได้

1.3) เส้นทางทางท่องเที่ยวควรเน้นไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพื่อสร้างการกระจายรายได้ไปยังชุมชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะชุมชนที่เป็นแหล่งผลิตของฝากที่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัด การผนวกเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนจะสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมากเนื่องจากเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นและเพิ่มรายได้จากยอดขายของที่ระลึกชุมชนด้วย

1.4) โปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาจะเป็นโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน และโปรแกรมท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวจากผลการวิจัยทางการตลาดโดยนักท่องเที่ยวมีความต้องการโปรแกรมท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน สูงถึง 47%

2) โปรแกรมการท่องเที่ยวจังหวัดพังงา

จากหลักในการพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวที่ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกันกำหนดขึ้นมา ได้มีการนำมาสร้างเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1) โปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน ภายในจังหวัด

ทะเลหมอกภูตจ้อ - น้ำพุร้อนกะปง - Little Amazon - เมืองเก่าตะกั่วป่า

- การเดินทางจะเริ่มต้นไปชมทะเลหมอกยามเช้าที่ภูตจ้อ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีหมอกยามเช้าท่ามกลางหุบเขา สถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้เป็นที่ป่าที่สมบูรณ์ มีศักยภาพเชิงท่องเที่ยวในลักษณะของทะเลหมอกที่สามารถเข้าไปได้ที่เหมืองต้อจ้อซึ่งเป็นเหมืองแร่ดีบุกเก่าแก่ ปัจจุบัน มีการปรับเส้นทางถนนเข้าไปยังจุดชมวิว มีการปรับพื้นที่ลานกางเต็นท์ ห้องน้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว โดยมีชาวบ้านที่คุ้นเคยและชำนาญพื้นที่ขึ้นไปดูแลเรื่องความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

- เดินทางไปชมบ่อน้ำร้อนอำเภอกะปง อยู่ห่างจากตัวอำเภอ 8 กม. มีน้ำแร่ไหลผ่านทางอำเภอได้จัดบ่อน้ำแร่ไว้ น้ำแร่มีอุณหภูมิประมาณ 65 องศาเซลเซียส เป็นที่สาธารณะหมู่บ้านประมาณ 12 ไร่

- เดินทางไปล่องเรือชม Little Amazon ตามเส้นทางคลองสังข์เห่นท์ ซึ่งเป็นคลองสายสั้นๆ ที่มีต้นน้ำมาจากเขาบางเต่าก่อนจะไปสิ้นสุดที่แม่น้ำตะกั่วป่า เป็นการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศน์เพื่อชมความสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าผืนเล็กในคลองสังข์เห่นท์ ซึ่งเต็มไปด้วยต้นไทรโบราณอายุนับร้อยปี ต้นต้นเปิดน้ำ และต้นจากเป็นจำนวนมาก รวมทั้งเป็นที่อยู่อาศัยของงู และนกนานาชนิด ทำให้บรรยากาศคล้ายกับการเที่ยวชมป่าเมซอน

- ปิดท้ายเส้นทางท่องเที่ยวด้วยการเดินทางไปชมเมืองเก่าตะกั่วป่าซึ่งเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นที่รู้จักของชนหลายเชื้อชาติทั้งจีน อินเดีย อาหรับ เนื่องจากในอดีตเป็นเมืองท่าจอดเรือเป็นศูนย์กลางการค้าขายและเป็นเส้นทางลัดขนสินค้าข้าม

คาบสมุทรมาลายูจากฝั่งทะเลอันดามันไปยังอ่าวไทย นอกจากนี้แล้วเมืองตะกั่วป่ายังมีตึกแบบชิโนโปรตุกีสสวยๆให้นักท่องเที่ยวได้ชม และนักท่องเที่ยวยังสามารถแวะซื้อสินค้าที่ตลาดตะกั่วป่าได้อีกด้วย

2.2) โปรแกรมการท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน

มหัศจรรย์เกาะยาว ประจวบฯ AEC

เกาะยาว มีพื้นที่ประมาณ 137.6 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ประกอบด้วยเกาะสองเกาะคือ "เกาะยาวน้อย" และ "เกาะยาวใหญ่" นอกจากนี้ยังมีเกาะเล็กเกาะน้อยล้อมรอบอยู่มากมาย เส้นทางท่องเที่ยวนี้ จะเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน สัมผัสกับความงามธรรมชาติที่ยังด้อยของเกาะยาว จากผลการวิเคราะห์ SWOT แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าชุมชนท่องเที่ยวเกาะยาวเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถควบคุมคุณภาพการให้บริการ รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี สามารถควบคุมป้องกันไม่ให้เกิดแหล่งเสื่อมโทรมชุมชนเกาะยาวส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม จึงสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน (AEC) ได้เป็นอย่างดี โดยชาวเกาะยาวได้สร้างวัฒนธรรมชุมชนท่องเที่ยวที่ผูกกับศาสนาอิสลาม คือ วัฒนธรรม 5 ส. ซึ่งเป็นการห้ามนำสิ่งแปลกปลอม 5 สิ่งเข้ามาในเกาะ คือ 1) สุรา 2) สุนัข 3) สุกร 4) สิ่งเสพติด และ 5) สายเดี่ยว การท่องเที่ยวในเกาะยาวจึงผูกพันกับวัฒนธรรมของชาวมุสลิมด้วย เมื่อพิจารณาด้านการกระจายรายได้ พบว่า ธุรกิจท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นของคนในชุมชน ใช้วัตถุดิบในถิ่นมาผลิต มีสินค้าที่ระลึกที่สามารถผลิตได้เอง คือ กลุ่มขนมบ้าบิ่นที่เกาะยาวใหญ่ กลุ่มปลาเสียด หรือปลาเค็มแดดเดียวที่เกาะยาวน้อย กลุ่มเสื้อเตยทะเลที่เกาะยาวใหญ่ กลุ่มผู้ผลิตผ้าบาติก ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวเกาะยาวจึงสามารถปิดจุดรั่วรายได้ท่องเที่ยวจังหวัดพังงาได้โดยการเพิ่มรายได้จากธุรกิจขายของที่ระลึก รวมทั้งการเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นและใช้วัตถุดิบท้องถิ่นจะสามารถสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนได้เพิ่มขึ้น โปรแกรมการท่องเที่ยวในเกาะยาวมีรายละเอียด ดังนี้

วันที่ 1

เดินทางสู่เกาะยาวและเยี่ยมชมวิถีชาวบ้านบนเกาะ ซึ่งเกาะยาวมีวิถีชีวิตชุมชนที่น่าสนใจ ดังนี้

- เยี่ยมชมกระชังปลา การเลี้ยงปลาในกระชังเป็นการเลี้ยงปลาที่ประหยัด เพราะไม่ต้องใช้พื้นที่ในการทำบ่อปลาลดต้นทุนในการเลี้ยงและลดปัญหาในการดูแลรักษา ชนิดของปลาที่น่าสนใจ คือ ปลาเก๋า ปลากะพงและกุ้งมังกร โดยเฉพาะกุ้งมังกรนั้น เกาะยาวเป็นแหล่งเลี้ยงกุ้งมังกรเพื่อส่งออกรายใหญ่ของโลก กุ้งมังกรที่เลี้ยงจะมี 2 ชนิด คือ แบบที่มีสีสรรสวยงาม เรียกว่า กุ้งมังกร 7 สี ราคาจะแพง และกุ้งที่ไม่มีสี เรียกว่ากุ้งโคลน ราคาจะถูกกว่า กุ้งเจ็ดสีราคาขาย กก. ละ

1,700บาท ส่วนกุ้งโคลนราคาขาย กก.ละ 1,300 บาท ซึ่งในโปรแกรมท่องเที่ยวจะมีการนำกุ้งมังกรมาเป็นเมนูอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวด้วย

- เยี่ยมชมการผลิตผ้าบาติกของเกาะยาว การทำผ้าบาติกของเกาะยาวเป็นการรวมกลุ่มกันของกลุ่มแม่บ้าน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแม่บ้านท่าเขา หมู่ที่ 4 กับกลุ่มแม่บ้านริมทะเล ซึ่งได้สร้างชื่อเสียงจนทำให้ผ้าบาติกจากเกาะยาวได้รับความนิยมเป็นอย่างสูง เป็นสินค้าที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนเกาะยาวซื้อเป็นของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากผ้าบาติกมีหลายรูปแบบ เช่น ผ้าเช็ดหน้า ผ้าตัดเสื้อ ผ้าสำหรับนำไปใส่กรอบเป็นเครื่องประดับภายในบ้าน สำหรับลายของผ้าบาติกจะเน้นรูปของธรรมชาติเป็นหลัก เช่น ท้องทะเล รูปสัตว์ต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วผลการวิจัยด้านการตลาดยังบ่งชี้อย่างชัดเจนว่า ผ้าบาติกเป็นของที่ระลึกที่บ่งชี้ถึงความเป็นพังงาดังนั้น กิจกรรมเยี่ยมชมการผลิตผ้าบาติกจึงสมควรรวมอยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวด้วย

- เยี่ยมชมหมู่บ้านชาวประมง ดูการผูกอวนซึ่งเป็นวิถีชีวิตของชาวประมงที่ต้องจับปลา และได้สืบทอดการผูกอวนสืบทอดต่อมารุ่นต่อรุ่น อวนที่ใช้มีหลายประเภท เช่น อวนปู อวนกุ้ง อวนปลาทราย เป็นต้น

- ดูลิงขึ้นมะพร้าว ลิงขึ้นมะพร้าวเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดกันมานานแล้ว เพราะเกาะยาวมีต้นมะพร้าวอยู่ทั่วเกาะ ในขั้นแรกต้องนำลิงมาฝึก โดยลิงที่ฝึกได้ดึ้นนั้น คือ ลิงกัง เมื่อได้ลิงมาจากป่า ผู้ฝึกหัดลิงก็จะเลี้ยงดูทำความคุ้นเคยกับลิง ประมาณ 1-2 เดือนก็จะสามารถเริ่มฝึกหัดสิ่งได้

- เยี่ยมชมการทำขนมของกลุ่มแม่บ้านท่าเขาที่เกาะยาว ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพที่รวมตัวกันทำขนมเพื่อสร้างงานและรายได้ โดยจะได้ชมกรรมวิธีการทำขนมชนิดต่างๆ เช่น ขนมกระหรีพับ ขนมเต้าส้อ ซาลาเปาไส้สังขยา ขนมบ้าบิ่น เป็นต้น

- ชมการผลิตยางพาราและซื้อของที่ระลึกที่ผลิตจากยางพารา ประชาชนใน อ. เกาะยาวประมาณ 60% ประกอบอาชีพการทำสวนยาง ซึ่งเป็นรายได้หลักอีกอาชีพหนึ่งของชาวเกาะยาว ซึ่งผลผลิตจากยางพารานั้นมีหลายรูปแบบ เช่น ดันยางพารา ยางและยางแผ่น

- ชมสัมปทานรังนกขนาดใหญ่ที่เกาะยาว พร้อมทั้งเยี่ยมชมถ้ำรังนก

วันที่ 2

ชมธรรมชาติทะเลสวยงามที่เกาะยาว โดยที่เกาะยาวมีชายหาดที่สวยงาม ดังนี้

- อ่าวคลองสน เป็นหาดทรายขาวสะอาดแวดล้อมไปด้วยทิวสน ด้านซ้ายจะเป็นโขดหินเล็กๆ ที่มีสีสนสวยงาม เหมาะสำหรับการเล่นน้ำชมประการัง นอกจากนี้หากเป็นช่วงน้ำลดจะสามารถหาหอยต่างๆ ได้บริเวณชายหาด

- อ่าวล้าน เป็นหาดสวยงาม สามารถลงเล่นน้ำได้ แต่ทางทิศเหนือของอ่าวจะเป็นหน้าผาสูงชัน น้ำลึก อย่างไรก็ตาม การเดินทางทางบกไม่ค่อยสะดวก
- แหลมหาด จะมีสวนมะพร้าว มะม่วงหิมพานต์และป่าสนขึ้นรายล้อมหาดทรายขาว สามารถเดินทางมาได้ทั้งทางบกและทางน้ำ
- หาดโลปะแปรต เป็นหาดทรายที่มีสวนมะพร้าวขึ้นอยู่รายรอบ สามารถมองเห็นหาดทรายขาวได้เป็นแนวยาวจนสุดทาง สามารถลงเล่นน้ำทะเลได้ในทางตอนเหนือตลอดเวลา
- อ่าวตีกุด เป็นอ่าวที่มีหาดทรายขาวสะอาด มีต้นสนขึ้นดูร่มรื่น ทางทิศเหนือของอ่าวมีแหลมที่สามารถชมวิวได้
- อ่าวหินกอง เป็นหาดที่ร่มรื่นไปด้วยป่าไม้เขียว มีลูกปลากระเบนอาศัยอยู่มากมาย อย่างไรก็ตามอ่าวนี้ไม่เหมาะกับการลงเล่นน้ำ
- อ่าวทราย เป็นหาดทรายขาวละเอียด มีโขดหินสวยงาม สามารถลงเล่นน้ำได้
- หาดโลปะแปรต เป็นหาดทรายที่มีโขดหิน ก้อนหินหลากสี สามารถลงเล่นน้ำได้
- หาดป่าทราย มีทิวไม้ร่มรื่นสามารถลงเล่นน้ำทะเลได้ หาดทรายขาวสะอาด สามารถมองเห็นเกาะต่างๆของจังหวัดกระบี่ได้ที่หาดนี้
- หาดเท่าเขา มีหาดทรายประกอบด้วยโขดหิน นอกจากนี้ยังมีก้อนหินเล็กๆ หลากหลายลวดลายสวยงาม

วันที่ 3

ท่องเที่ยวเกาะไข่และเกาะลาดิง และเดินทางกลับจังหวัดพังงา

- เกาะไข่ เป็นเกาะเล็กๆ 2 เกาะ เรียกว่าเกาะไข่นอก และเกาะไข่ใน ทั้ง 2 เกาะมีหาดทรายขาว น้ำทะเลใส มีปลาสวยงาม และปะการัง นักท่องเที่ยวสามารถให้อาหารปลาทะเลด้วยมือได้
- เกาะลาดิง เป็นเกาะที่อยู่ถัดจากเกาะยาว ซึ่งใช้เวลาในการเดินทางโดยเรือหางยาวประมาณ 20 นาที มีต้นไม้ขนาดใหญ่ประมาณ 30 คนโอบ เป็นพื้นที่ป่าและน้ำใส และมีนกเงือกจำนวนมาก ภายในเกาะนั้นมีหาดทรายละเอียด มีปลาและปะการัง นักท่องเที่ยวสามารถเล่นน้ำได้

3. จังหวัดสงขลา

3.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา

ปัจจุบัน จังหวัดสงขลาได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจสำหรับปี 2557 – 2560 ไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์ : สงขลา เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ ทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

พันธกิจ :

1. พัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ
2. พัฒนาสงขลาให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัย
3. พัฒนาสงขลาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประชาชนมีคุณภาพชีวิต
4. จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานการผลิตและการพัฒนา

อย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ :

1. พัฒนาภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ เพื่อสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ

2. เสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

3. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนบนฐานวัฒนธรรมหลากหลาย

4. อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากวิสัยทัศน์ พันธกิจของจังหวัดและประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า จังหวัดพังงาต้องการส่งเสริมวัฒนธรรมที่หลากหลายทั้งไทย จีนและมุสลิม และต้องการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวจึงต้องเน้นการท่องเที่ยววัฒนธรรมผสมผสานกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากการประชุมกลุ่มย่อยของโครงการวิจัยในหัวข้อ “การประชุมเพื่อร่วมกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จังหวัดสงขลา และรายงานผลวิจัยการศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา ” ณ โรงแรมไดมอนด์พลาซ่า จังหวัดสงขลา วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2556 ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 54 คน ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา ได้ดังนี้

จุดแข็ง

1. การมีวัฒนธรรมที่หลากหลายทั้งไทย จีน และมุสลิม

2. สามารถเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมและท่องเที่ยวไปยังจังหวัดใกล้เคียงที่มีศักยภาพสูงทางการท่องเที่ยวได้ คือ นครศรีธรรมราชและพัทลุง
3. ที่ตั้งของจังหวัดเป็นจุดเชื่อมโยงสำคัญสู่ประเทศมาเลเซีย
4. มีสนามบินรองรับนักท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

จุดอ่อน

1. ขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ถึงแม้การท่องเที่ยวจะขยายตัวสูงแต่ภาครัฐมิได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นมารองรับ เช่น ป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยวไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ ภาษาที่ใช้ในป้ายบอกทางควรเป็น 3 ภาษา คือ ไทย จีน และ อังกฤษ ห้องน้ำมีไม่เพียงพอและไม่มีความสะดวก สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ ป้ายจราจรไม่ชัดเจน โดยเฉพาะป้ายห้ามจอดและป้ายห้ามเดินรถชนิดต่างๆ รวมทั้งการไม่มีถังขยะที่เพียงพอ และแหล่งท่องเที่ยวไม่มีการพัฒนาปรับปรุง เช่น ตลาดน้ำคลองแหซึ่งไม่มีการลอกคลองเพื่อรองรับการท่องเที่ยว
2. ปัญหาในเรื่องการคมนาคมของนักท่องเที่ยว กล่าวคือ รถบริการรับส่งนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ นอกจากนี้แล้ว ราคาของรถสามล้อ ตุ๊กตุ๊ก และรถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง มีราคาที่ไม่แน่นอนและไม่มีการจัดระเบียบ
3. ปัญหาในเรื่องราคาของสินค้าและบริการไม่แน่นอน กล่าวคือ ราคาห้องพักไม่คงที่และไม่มีการแจ้งให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของราคาห้องพักล่วงหน้า นอกจากนี้แล้ว สินค้าที่ผู้ขายของหาบเร่และแผงลอยขายให้นักท่องเที่ยวยังมีราคาไม่แน่นอน
4. ขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรับทราบถึงเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดที่มีอยู่
5. ค่าบริการการเข้าชมอุทยานมีการปรับราคาเพิ่มขึ้น แต่การให้บริการทางด้านสถานที่ไม่มีการปรับปรุงและไม่มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
6. การยกเลิกโครงการการนำเที่ยวเมืองเก่าสงขลา
7. การขาดร้านอาหารที่มีขนาดใหญ่ที่เพียงพอต่อการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว และร้านอาหารบางร้านยังคงขาดสุขลักษณะที่ดี ทั้งนี้ควรมีการส่งเสริมให้มีการตรวจคุณภาพของสินค้าและบริการโดยกรมอนามัยด้วย

โอกาส

1. รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยตั้งเป้าหมายการสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2558 ให้ถึงระดับ 2 ล้านล้านบาท โดยเฉพาะพื้นที่การท่องเที่ยวฝั่งอันดามัน เป็นพื้นที่สำคัญที่ทางรัฐบาลต้องการส่งเสริม

2. การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้น จากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะเดินทางมาประเทศไทยเพิ่มขึ้น

อุปสรรค

1. สภาพภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวในบางฤดูกาล จึงส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว
2. เส้นทางท่องเที่ยวหลายแห่งอยู่ในพื้นที่เขต 3 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งปัจจุบันยังคงไม่มีความสงบ
- 3.ภาวะเศรษฐกิจโลกมีความผันผวน โดยเฉพาะราคาน้ำมัน จึงส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและราคาค่าโดยสาร

3.2 ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม

จากการประเมินผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา พบว่าการกระจายรายได้จะตกอยู่ที่ร้านอาหารในสัดส่วนสูงสุด คิดเป็น 29% ของรายได้ทั้งหมด รองลงไปคือ ที่พัก คิดเป็นสัดส่วน 25% ของรายได้ทั้งหมด โดยธุรกิจทั้งสองประเภทยังสร้างรายได้ให้ตกอยู่กับคนในท้องถิ่นจากที่มีจุดรั่วของรายได้ไม่มากนัก เนื่องจากธุรกิจทั้งสองเป็นเจ้าของ ใช้ลูกจ้างและวัตถุดิบในท้องถิ่นในสัดส่วนที่สูง ส่วนธุรกิจที่น่าเป็นห่วง คือ บริษัททัวร์ที่สร้างรายได้ให้แก่จังหวัดได้ในสัดส่วนที่น้อยมาก คิดเป็น 14% ของรายได้ทั้งหมด นอกจากนี้แล้ว จุดรั่วการไหลออกของรายได้ทางการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลาจะตกอยู่ที่บริษัททัวร์เนื่องจากใช้วัตถุดิบในถิ่นเพียง 65% จึงทำให้เกิดจุดรั่วในสัดส่วนที่สูงถึง 14.6%

3.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

โครงการวิจัยได้นำผลการวิจัยด้านการตลาดและเศรษฐกิจ มานำเสนอในการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวโดยผู้มีส่วนได้เสียตามแนวคิดของ Meyer (2004) ซึ่งจากการประชุมกลุ่มย่อยของโครงการวิจัยในหัวข้อ “การประชุมเพื่อร่วมกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จังหวัดสงขลา และรายงานผลวิจัยการศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา” ณ โรงแรมไดมอนด์พลาซ่า จังหวัดสงขลา วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2556 ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 54 คน สามารถนำเสนอสังเคราะห์ผลเป็นหลักในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวได้ดังนี้

1) หลักในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยว

ผู้เข้าร่วมประชุมได้นำผลการวิจัยด้านการตลาดและเศรษฐกิจมาร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์เบื้องต้นในการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว ดังนี้

1.1) จากยุทธศาสตร์จังหวัดที่ต้องการเน้นวัฒนธรรมที่หลากหลาย ประกอบกับผลการวิจัยด้านการตลาดที่บ่งชี้ชัดเจนว่า นักท่องเที่ยวต้องการไหว้พระเกจิอาจารย์ชื่อดัง รับประทานอาหารร้านดังและช้อปปิ้งซื้อสินค้า ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้น ควรประกอบไปด้วย (1) การชมวัฒนธรรมที่หลากหลาย (2) การไหว้พระเกจิอาจารย์ชื่อดัง (3) การรับประทานอาหารอร่อยตามเส้นทางท่องเที่ยว และ (4) การช้อปปิ้งซื้อสินค้าย่านหาดใหญ่

1.2) เส้นทางท่องเที่ยวควรเน้นไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพื่อสร้างการกระจายรายได้ไปยังชุมชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะชุมชนที่เป็นแหล่งผลิตของฝากที่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัด การผนวกเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนจะสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมากเนื่องจากเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นและเพิ่มรายได้จากยอดขายของที่ระลึกชุมชนด้วย

1.3) โปรแกรมการท่องเที่ยวควรเชื่อมโยงไปจังหวัดใกล้เคียง คือ พัทลุงและนครศรีธรรมราช

1.4) โปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาจะเป็นโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน และโปรแกรมท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวจากผลการวิจัยทางการตลาด

2) โปรแกรมการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา

จากหลักในการพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวที่ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกันกำหนดขึ้นมา ได้มีการนำมาสร้างเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1) โปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน ภายในจังหวัด

โปรแกรมที่ 1 เส้นทางวัฒนธรรมเมืองเก่า ประตุเมืองสงขลา - ถนนนางงาม - ถนนนครนอก - ถนนนครใน - หลักเมืองสงขลา - มัสยิด 200 ปี

- เริ่มต้นเส้นทางโดยการไปชมประตุเมืองสงขลา ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของจังหวัดสงขลา

- เยี่ยมชมย่านเมืองเก่าสะท้อนวัฒนธรรมที่หลากหลาย คือ ไทย จีน และมุสลิม ผ่านถนนนางงาม ถนนนครนอก ถนนนครใน ถนนทั้งสามแห่งนี้ จะสะท้อนถึงวัฒนธรรมเก่าแก่ของเมืองจากสถาปัตยกรรมโบราณที่พบเห็นจากริมถนนสองฝั่งซึ่งประกอบไปด้วยห้องแถวไม้แบบจีน ตึกคลาสสิกสไตล์ชิโนโปรตุกีส อาคารตึกแถวแบบจีนโบราณอกเกี้ยน ถึงแม้ว่า อาคารเหล่านี้จะมีการปรับปรุงทาสีใหม่ แต่ก็ยังมีได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอาคารอาคารเก่าแก่เหล่านี้ ทำให้นักท่องเที่ยวได้เห็นร่องรอยวัฒนธรรมเก่าแก่อยู่ ซึ่งในอดีตถนนทั้งสามสายนี้เป็นถนนสายเศรษฐกิจ

หลักของเมือง มีผู้คนมากมาย เนื่องจากเป็นถนนริมทะเลสาบที่เป็นจุดจอดเรือสินค้าและเรือประมง บนถนนทั้งสามเส้นนี้ จะมีศาลเจ้าเก่าแก่ 5 ศาล คือ ด้วยศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสงขลา ศาลเจ้าพ่อทวน อุ ศาลเจ้าตั้งเซ่งอ่อง ศาลเจ้าแป๊ะกง และศาลเจ้าไถ่เซ่งอ่อง ศาลเจ้าเหล่านี้มีรูปแบบสถาปัตยกรรมเก่าแก่สวยงามสะท้อนถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมประกอบด้วยไทย จีนและมุสลิม นอกจากการชมวัฒนธรรมเก่าแก่แล้ว บนถนนนางงามยังเต็มไปด้วยร้านอาหารอร่อยทั้งร้านกาแฟ ร้านอาหารร้านขนมไทย มีทั้งอาหารไทย จีน ฝรั่งเศส ไว้บริการนักท่องเที่ยว เช่น เต้าฮวย ทองพลับ ทองม้วน ข้าวตู ขนมสัมปะนี และถนนทั้งสามเส้นนี้ยังเป็นแหล่งขายของฝากจังหวัดมากมายให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อด้วย

- ไปชมหลักเมืองสงขลา สักการะศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสงขลาซึ่งเป็นอาคารแบบจีน ตั้งอยู่ที่ถนนนางงาม ศาลถูกสร้างขึ้นมาพร้อมกับการสร้างเมืองสงขลา ศาลหลักเมืองจึงอยู่คู่เมืองสงขลามาเป็นระยะเวลายาวนาน
- เยี่ยมชมมัสยิด 200 ปี สะท้อนวัฒนธรรมเก่าแก่ของชาวมุสลิม

โปรแกรมที่ 2 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงศาสนา สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จังหวัดสงขลา มีวัดและสถานปฏิบัติธรรมเก่าแก่มากมายที่มีศักยภาพสูงในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา ดังนี้

- วัดคูเต่า ตั้งอยู่ที่อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา 90110 อยู่ห่างจากหาดใหญ่ประมาณ 12 กิโลเมตร วัดสร้างขึ้นประมาณ พ.ศ. 2299 วัดคูเต่าถูกตั้งชื่อจากการที่แต่ก่อนเป็นที่อาศัยของเต่าเป็นจำนวนมากเนื่องจากบริเวณที่ตั้งวัดเดิมเป็นที่ลุ่ม วัดคูเต่ามีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นตรงสถาปัตยกรรมของพระอุโบสถที่สวยงาม สะท้อนให้เห็นถึงศิลปะพื้นบ้านของภาคใต้ในช่วงรัชกาลที่ 5 – 6 นอกจากนี้แล้วจิตรกรรมฝาผนังของช่างพื้นเมืองยังสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมจีนผสมผสานอยู่ด้วย บริเวณวัดมีมีซุ้มประตู 3 ประตูซุ้มประตูก่ออิฐถือปูนขาว ยอดเป็นจัตุรมุขแกะลายกนกและซุ้มสีมลายกนก หน้าบันเป็นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณและพระพรหมทรงหงส์

- วัดมัทตมงคลาราม หรือ วัดหาดใหญ่ใน ตั้งที่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา มีอุโบสถสร้างตามแบบของกรมศิลปากรในปี 2522 กุฏิสงฆ์มีจำนวน 30 หลัง ที่วัดจะมีปูชนียวัตถุสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ พระพุทธไสยาสน์ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามว่า "พระพุทธมัทตมงคล" สร้างในปี 2515-2520 โดยพระพุทธมัทตมงคลเป็นพระนอนใหญ่เป็นอันดับสามของโลก มีขนาด ยาว 35 เมตร สูง 15 เมตร กว้าง 10 เมตร

- วัดหัวถนน ตั้งอยู่ที่อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ภายในวัดจะมีพระบรมสารีริกธาตุที่อันเชิญมาจากประเทศอินเดียและนำมาประดิษฐานไว้บนชั้น 2 ขององค์พระที่มีขนาด

ใหญ่ นอกจากนี้แล้วบริเวณโดยรอบขององค์พระยังมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประดิษฐานอยู่ เช่น รูปปั้นองค์เจ้าแม่กวนอิม องค์จตุคามรามเทพ องค์หลวงปู่ทวด

- สำนักปฏิบัติธรรมแม่ชีสุขชี ตั้งอยู่ที่อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยมีคุณแม่ชีสุขจิตเจริญ เป็นผู้นำพุทธศาสนิกชนมาปฏิบัติธรรม มีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวนมากมาปฏิบัติธรรม ณ สถานที่แห่งนี้ นอกจากนี้แล้ว สำนักปฏิบัติธรรมยังสะท้อนให้เห็นถึงสถาปัตยกรรมอันสวยงามของสิ่งก่อสร้าง กล่าวคือ สถานปฏิบัติธรรมจะสร้างเป็นศิลปะแบบจีน มีกุฏิเล็กๆทรงไทยประมาณ ๓๐ กว่าหลัง ศาลาสวนมนต์ โรงครัวฉัน และศาลาหลังคาทรงไทยสวยงาม

- วัดเจ้ทั้งพระ ตั้งอยู่ที่อำเภอสทิงพระ วัดถูกสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1542 สิ่งที่ตั้งดูดนักท่องเที่ยว คือ โบราณสถานศิลปะสมัยศรีวิชัยที่อยู่ภายในวัด เช่น เจดีย์พระมหาธาตุ หอระฆัง โบราณ วิหารพระพุทธไสยาสน์ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับพุทธประวัติ

- วัดแหลมพ้อ ตั้งอยู่บริเวณสะพานติณสูลานนท์ฝั่งเกาะยอ วัดถูกสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2330 ในสมัยรัชกาลที่ 3 สิ่งที่ตั้งดูดนักท่องเที่ยว คือ พระนอนแหลมพ้อเป็นพระพุทธรูปปางปรินิพพาน องค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งสามารถเห็นได้เด่นชัดจากผู้ที่เดินทางเข้าตัวเมืองสงขลา

2.2) โปรแกรมท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน

สงขลา – พัทลุง – นครศรีธรรมราช

วันที่ 1

- ออกเดินทางจากสงขลาสู่จังหวัดพัทลุง โดยเยี่ยมชมธรรมชาติของทะเลน้อย ทะเลน้อยเป็นพื้นที่ทะเลสาบอยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทะเลน้อยเต็มไปด้วยพืชพรรณนานาชนิดโดยเฉพาะดอกบัวสีแดง และยังมีสัตว์ป่าอีกหลายชนิดโดยเฉพาะนกน้ำเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวสามารถซื้อของฝากที่มีชื่อเสียงที่ทะเลน้อยได้ คือ ผลิตภัณฑ์กระจูดที่สวยงาม และปลาตุกร้าซึ่งมีลักษณะคล้ายปลาเค็มหรือปลาแห้ง สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นในการถนอมอาหารของชาวน้ำ

- เยี่ยมชมวิถีชาวบ้านคลองปากประ ซึ่งเป็นคลองใหญ่ที่เชื่อมเข้าออกสู่ทะเลน้อย จึงมีสัตว์น้ำเป็นจำนวนมากบริเวณนี้ สิ่งที่ตั้งดูดนักท่องเที่ยว คือ ยอยักษ์ที่เป็นเครื่องมือจับสัตว์น้ำขนาดใหญ่ที่นี่

- ชมสวนสละลุงถัน ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง โดยมีลุงถัน ดาวเรือง เป็นผู้บุกเบิกสร้างที่นี่ สวนสละได้ซื้อสละพันธุ์เนืวนางจากจังหวัดจันทบุรีมาปลูกเป็นครั้งแรกจำนวน 500 ต้น จนในปัจจุบันได้ขยายพื้นที่ปลูกสละถึง 20 ไร่

- ไปพักค้างคืนที่ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช และทานน้ำชา-โรตีสานดำ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาวนครศรีธรรมราช

วันที่ 2

- เริ่มต้นตอนเช้าโดยนั่งรถรางชมเมืองนครศรีธรรมราช ฟังเรื่องราวตำนานเมืองลิเกออร์ รวมทั้งไปเยี่ยมชมบ้านขุนนาง เนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราชในอดีตมีขุนนางเป็นจำนวนมาก ยังมีบ้านโบราณที่มีสถาปัตยกรรมสวยๆให้นักท่องเที่ยวได้ชมและถ่ายรูป ซึ่งบ้านขุนนางมีความสวยงามไม่แพ้ปราสาทเก่าแก่ในต่างประเทศที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชม

- ไปนมัสการพระบรมธาตุเจดีย์ ณ วัดพระธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งในปัจจุบันได้รับการลงมติรับรองให้วัดพระมหาธาตุขึ้นเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่อยู่ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้นภายในวัดพระมหาธาตุจะมีองค์พระบรมธาตุเจดีย์เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สำคัญคู่บ้านคู่เมือง ซึ่งตามตำนานได้มีการระบุว่า วัดพระมหาธาตุสร้างขึ้นครั้งแรกประมาณ ปี พ.ศ. 854 ด้วยศิลปะการก่อสร้างแบบศรีวิชัย วัดพระมหาธาตุมีประเพณีสำคัญทุกปี คือ การห่มผ้าพระบรมธาตุซึ่งถือว่าเป็นมงคลสูงสุดของชีวิตพุทธศาสนิกชน ซึ่งวัดพระมหาธาตุได้มีการจัดงานใหญ่ห่มผ้าขึ้นธาตุขึ้นในช่วงวันมาฆบูชา การห่มผ้าพระบรมธาตุยังเป็นประเพณีที่นักท่องเที่ยวต่างชาติชาวพุทธในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียนด้วย วัดพระธาตุวรมหาวิหารจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในการดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มประเทศ AEC โดยเฉพาะการยกระดับประเพณีห่มผ้าพระบรมธาตุให้เป็นประเพณีสากลของชาวพุทธทั่วเอเชียที่ใน 1 ครั้งของชีวิต ชาวพุทธควรมาบูชาและห่มผ้าพระบรมธาตุ

- ช่วงกลางวันไปรับประทานอาหารจีน ซึ่งเป็นอาหารพื้นเมืองของชาวนครศรีธรรมราช

- ช่วงบ่ายเดินทางไป อ.ปากพนัง เพื่อล่องเรือชมแม่น้ำปากพนัง ซึ่งจะได้เห็นวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำปากพนัง นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวจะได้เห็นคอนโดนกนางแอ่น ปลาไหลทะเลมตุ่มปากน้ำปากพญา ปากน้ำปากนคร สะดือทะเล และป่าชายเลน

- ไปตลาดเก่าเมืองนังหรือตลาดร้อยปี ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำปากพนัง เดิมตลาดร้อยปีเป็นศูนย์กลางการค้าเนื่องจากอำเภอปากพนังเป็นพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล มีลักษณะเป็นอ่าว และมีแม่น้ำปากพนังไหลผ่านออกทะเลทางฝั่งอ่าวไทย จึงเป็นเมืองท่าสำคัญในการขนถ่ายสินค้าไปยังพื้นที่ตอนใน ซึ่งมีเรือสำเภาทั้งจากเมืองจีน สิงคโปร์ มาเทียบท่าเพื่อขนถ่ายสินค้า ตลาดร้อยปีจะมีของทะเลสดๆ ผัก ผลไม้ ของแห้งและของพื้นเมืองหลายชนิดขายที่นี่ หลังจากนั้น เดินทางกลับไปพักที่ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

วันที่ 3

- เริ่มต้นตอนเช้าโดยการตักบาตรเช้าที่ทำชีวิตร่วมสืบสานพุทธศาสนา หลังจากนั้นไปซื้อของฝากที่ถนนท่าช้างซึ่งเต็มไปด้วยของฝากที่เป็นเอกลักษณ์เมืองนครศรีธรรมราช เช่น ผ้ายกเมือง นคร หนังสติ๊ก เครื่องถม เครื่องเงิน ผลิตภัณฑ์จากเปลือกมังคุด ขนมลา

- ไปเยี่ยมชมสวนส้มโอทับทิมสยามที่บ้านแสงวิมาน อำเภอปากพนัง ซึ่งเป็นไม้ผลขึ้นชื่อของอำเภอปากพนัง ส้มโอมีรสชาติหวานอร่อยและเนื้อในมีสีแดงเข้มเหมือนสีทับทิม ส้มโอพันธุ์นี้ขายดีมากเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

- เดินทางกลับ จ.สงขลา โดยแวะที่ตลาดน้ำคลองแดน ซึ่งเป็นคลองเล็กๆเป็นเส้นแบ่งระหว่างจังหวัดนครศรีธรรมราชและสงขลา ในอดีตคลองแดนเป็นชุมชนใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางการค้าขายทางน้ำ

4. จังหวัดภูเก็ต

4.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

ปัจจุบัน จังหวัดภูเก็ตได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจจังหวัดไว้ชัดเจน ซึ่งทั้งวิสัยทัศน์และพันธกิจของจังหวัดได้มุ่งเน้นส่งเสริมภาคการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ดังนี้

วิสัยทัศน์: ศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีเอกลักษณ์วัฒนธรรมและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

พันธกิจ :

1. เสริมสร้างและพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานภาคบริการสู่มาตรฐานสากล
2. ส่งเสริมการค้าการลงทุนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดควบคู่ขนานไปกับภาคเกษตรกรรม
3. เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว/ชุมชน สู่ความเป็นสังคมที่มีความสุขและปลอดภัยอย่างยั่งยืน
4. พัฒนาคุณภาพชีวิตและมาตรฐานการให้บริการสุขภาพสู่มาตรฐานสากล รวมทั้งการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังควบคุมโรคและภัยทางสุขภาพ
5. สร้างความมั่นคงภายในจังหวัดภายใต้การบูรณาการขององค์กรภาครัฐและภาคประชาชน
6. ฟื้นฟูดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่ความสมดุลและยั่งยืน
7. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐสู่ความเป็นเลิศเพื่อสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและผู้รับบริการ
8. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

9. ส่งเสริม อนุรักษ์ ด้านประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์วัฒนธรรมสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

10. ส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือก

จากวิสัยทัศน์และพันธกิจของจังหวัด แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า จังหวัดภูเก็ตต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนรวมทั้งเน้นเอกลักษณ์และวัฒนธรรม ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวจึงต้องเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม จากการประชุมกลุ่มย่อยของโครงการวิจัยในหัวข้อ “การประชุมเพื่อร่วมกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จังหวัดภูเก็ต และรายงานผลวิจัยการศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต” ณ โรงแรมรอยัล ภูเก็ต ซิตี้ จังหวัดภูเก็ต วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 57 คน ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ได้ดังนี้

จุดแข็ง

1. การมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สวยงามและหลากหลาย โดยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวมากมายหลายประเภททั้งบนเกาะภูเก็ต ชายฝั่ง เชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับเกาะบริวารโดยรอบและเกาะในจังหวัดใกล้เคียง มีความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่
2. ท่าเรือที่ตั้งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมมีเส้นทางคมนาคม 3 เส้นทางทั้งทางบก ทางอากาศ ซึ่งมีสนามบินภูเก็ตนานาชาติและทางน้ำโดยมีท่าเทียบเรือมาริน่าซึ่งสามารถเชื่อมโยงการคมนาคมในภูมิภาคทั้งเอเชียและยุโรป
3. มีฐานเศรษฐกิจที่หลากหลายสามารถพัฒนาเป็น Cluster ได้หลากหลายที่สนับสนุนและเกื้อหนุนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด เช่น การเป็นอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ อุตสาหกรรมการเกษตรและที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร สินค้า OTOP ที่มีชื่อเสียงที่เชื่อมโยงในจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดใกล้เคียง

จุดอ่อน

1. ผู้ประกอบการต่างชาติเข้ามาครอบงำเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวในภูเก็ตโดยเฉพาะชาวรัสเซีย เกาหลี ซึ่งเข้ามาลงทุนในประเทศไทยโดยให้คนไทยดำเนินการให้ ปัจจุบัน ธุรกิจท่องเที่ยวเกือบทุกประเภท เช่น บริษัททัวร์ ธุรกิจรถเช่า ธุรกิจดำน้ำ ล้วนตกเป็นของชาวต่างชาติ รวมทั้งการเข้ามาถือครองที่ดินด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยด้านเศรษฐกิจที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า จุดรั่วของรายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูงมากในเกือบทุกธุรกิจโดยเฉพาะบริษัททัวร์

2. ขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ถึงแม้การท่องเที่ยวจะขยายตัวสูงแต่ภาครัฐมิได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นมารองรับ เช่น การไม่มีป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการไม่มีเส้นทางถนนที่เข้าถึงในบางแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้แล้ว ห้องน้ำยังไม่สะอาดและมีไม่เพียงพอในแหล่งท่องเที่ยว

3. ปัญหาการตัดราคาขายระหว่างบริษัททัวร์ เช่น ลูกค้านำขอราคาจากบริษัททัวร์แรก โดยให้ไปราคาหนึ่ง แต่พอลูกค้ามาขอจากบริษัททัวร์ที่สองโดยอ้างถึงราคาของบริษัทแรกแรก บริษัทที่สองก็จะทำการลดราคาลงเพื่อให้ต่ำกว่าบริษัทแรกเพราะคาดว่าจะขายได้ ซึ่งบางครั้งอาจขายไม่ได้ เพราะลูกค้าแค่มาสืบราคา

4. ค่าโดยสารรถประจำทางแพง ไม่มีการควบคุมราคาค่าโดยสาร โดยเฉพาะค่าแท็กซี่จะแพงมาก นอกจากนี้แล้ว ยังไม่มีรถโดยสารสาธารณะให้บริการนักท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญ นักท่องเที่ยวจึงไม่มีทางเลือกต้องใช้บริการรถรับจ้างที่มีราคาแพง

5. ปัญหาการจราจรติดขัดอย่างมากในช่วงช่วงวันหยุด

6. ปัญหาการทิ้งขยะและปล่อยน้ำเสียลงทะเล ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม

7. ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับนักท่องเที่ยวมุสลิม เช่น สถานที่ละหมาด ร้านอาหารมุสลิม

โอกาส

1. รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยตั้งเป้าหมายการสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2558 ให้ถึงระดับ 2 ล้านล้านบาท โดยเฉพาะพื้นที่การท่องเที่ยวฝั่งอันดามัน เป็นพื้นที่สำคัญที่ทางรัฐบาลต้องการส่งเสริม

2. ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์การประชุมและนิทรรศการนานาชาติจังหวัดภูเก็ต โรงแรมระดับห้าดาวได้รับการยอมรับในมาตรฐานระดับโลก

3. การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้น จากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะเดินทางมาประเทศไทยเพิ่มขึ้น

4. กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และรักษาธรรมชาติเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดโอกาสในการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว

อุปสรรค

1. สภาพภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวในบางฤดูกาล จึงส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

2. ส่วนราชการท้องถิ่นไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้มากนักกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับบางฉบับไม่สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่ ส่งผลให้การพัฒนาไม่เต็มศักยภาพ

3. ภาพลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ตต่อสายต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติยังคงมีความอ่อนไหวต่ออุบัติเหตุจากแผ่นดินไหวสึนามิ เป็นพื้นที่เสี่ยงภัย

4. ภาวะเศรษฐกิจโลกมีความผันผวน โดยเฉพาะราคาน้ำมัน จึงส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและราคาค่าโดยสาร

4.2 ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม

จากการประเมินผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต พบว่าการกระจายรายได้จะตกอยู่ที่ธุรกิจที่พักในสัดส่วนสูงที่สุด คิดเป็น 34% ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งธุรกิจที่พักเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นเพียง 73% ใช้ลูกจ้างในถิ่นในสัดส่วน 63% และใช้วัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วน 90% นอกจากนี้แล้ว สถาบันเชิงสามารถสร้างรายได้ได้เป็นอันดับสองรองจากบริษัททัวร์ คิดเป็น 18% ของรายได้ทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม จังหวัดภูเก็ตมีจุดรั่วการไหลออกของรายได้ทางการท่องเที่ยวในระดับที่สูงสุดเกือบทุกภาคธุรกิจเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ที่ศึกษา ทั้งที่จังหวัดภูเก็ตสามารถสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวให้แก่ประเทศได้มาก แต่ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า รายได้เหล่านี้มิได้ตกถึงมือชุมชนท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรเลย เกือบทุกธุรกิจท่องเที่ยว จะเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นน้อยมาก โดยเฉพาะบริษัททัวร์จะมีจุดรั่วของรายได้สูงถึง 23.96% และยังสามารถสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดได้ในสัดส่วนที่น้อยมาก คิดเป็น 12% ของรายได้ทั้งหมด โดยบริษัททัวร์เป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นเพียง 29% ใช้ลูกจ้างในถิ่นเพียง 57% และใช้วัตถุดิบในถิ่น 88.5% ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT ที่แสดงให้เห็นว่า บริษัททัวร์ในจังหวัดภูเก็ตถูกครอบครองกิจการโดยชาวต่างชาติ ดังนั้น จากผลนี้จึงทำให้การพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ต้องปิดจุดรั่วของรายได้ให้ได้ โดยการผนวกเอาโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนมาส่งเสริม

4.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

โครงการวิจัยได้นำผลการวิจัยด้านการตลาดและเศรษฐกิจ มานำเสนอในการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวโดยผู้มีส่วนได้เสียตามแนวคิดของ Meyer (2004) ซึ่งจากการประชุมกลุ่มย่อยของโครงการวิจัยในหัวข้อ “การประชุมเพื่อร่วมกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จังหวัดภูเก็ต และรายงานผลวิจัยการศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต” ณ โรงแรม

รอยัล ภูเก็ต ซิตี้ จังหวัดภูเก็ต วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 57 คน สามารถนำเสนอสังเคราะห์ผลเป็นหลักในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวได้ดังนี้

1) หลักในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยว

ผู้เข้าร่วมประชุมได้นำผลการวิจัยด้านการตลาดและเศรษฐกิจมาร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์เบื้องต้นในการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว ดังนี้

1.1) จากยุทธศาสตร์จังหวัดภูเก็ตที่ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนรวมทั้งเน้นเอกลักษณ์และวัฒนธรรม ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวจึงต้องเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.2) ผลจากการประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า จังหวัดภูเก็ตมีจุดรวการไหลออกของรายได้ทางการท่องเที่ยวในระดับที่สูงสุดเกือบทุกภาคธุรกิจ เนื่องจากต่างชาติจะเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการเกือบทุกธุรกิจ รายได้จากการท่องเที่ยวจึงมิได้ตกถึงคนท้องถิ่น ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้ต่างชาติเข้ามาสู่ธุรกิจท่องเที่ยวได้ง่าย เส้นทางทางการท่องเที่ยวควรเน้นไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพื่อสร้างการกระจายรายได้ไปยังชุมชนให้มากขึ้น

1.3) ผลการวิจัยด้านการตลาด แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวต้องการการท่องเที่ยวชุมชนและพักโฮมสเตย์ ดังนั้น เส้นทางทางการท่องเที่ยวควรเน้นไปยังแหล่งท่องเที่ยวโฮมสเตย์ชุมชน

1.4) โปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาจะเป็นโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน และโปรแกรมท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวจากผลการวิจัยทางการตลาด

2) โปรแกรมการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

จากหลักในการพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวที่ผู้เข้าประชุมร่วมกำหนดขึ้นมา ได้มีการนำมาสร้างเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1) โปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน ภายในจังหวัด

โปรแกรมที่ 1 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขาโต๊ะแซะ เดินป่าชมลิง ชมสะพานหิน

- เริ่มต้นเส้นทางโดยการเดินทางไปเขาโต๊ะแซะโดยใช้รถสองแถวและรถตุ๊กตุ๊กเป็นพาหนะ เขาโต๊ะแซะมีความสูง 250 เมตร มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวครบครัน เส้นทางขึ้นลงมีความสะดวก กิจกรรมทางการท่องเที่ยวบนเขาโต๊ะแซะ คือ การให้อาหารลิง ซึ่งจะทำให้เห็นพฤติกรรมที่สนุกสนานของลิง นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวก็จะไปกราบไหว้ขอพรศาลพ่อตาโต๊ะแซะที่เป็นสัญลักษณ์ของเขานี้ สิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกอย่างบนเขาโต๊ะแซะ คือ จุดชมวิวที่สูงที่สุดในตัวเมืองภูเก็ต ซึ่งบนยอดเขาโต๊ะแซะได้มีการสร้างจุดสำหรับชมวิวกว้างและถ่ายภาพ นักท่องเที่ยวสามารถเห็นตัวเมืองภูเก็ต ทะเล เขา และเส้นขอบฟ้าอย่างชัดเจน

- หลังจากนั้น เดินทางไปชมสะพานหินและป่าโกงกาง สวนสาธารณะสะพานหิน เป็นสวนสาธารณะที่ติดกับทะเล มีสวนสนร่มรื่นและป่าโกงกางที่อุดมสมบูรณ์ จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก

โปรแกรมที่ 2 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชน ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ชุมชนบางเหนียว และชุมชนเกาะสีเฮอร์

- เริ่มต้นเส้นทางโดยการไปชุมชนบางเหนียว ชุมชนจะมีโรงเรียนที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยวแก่เยาวชน ชุมชน และนักท่องเที่ยว ชุมชนมีประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ เนื่องจากชุมชนมีการก่อตั้งมา มากกว่าร้อยปี รวมทั้งไปดูเรือก้อจ้านซึ่งเป็นเรือไม้ทั้งลำและใช้ชั้น (ยางไม้ชนิดหนึ่ง) ในการยารอยต่อระหว่างพื้นไม้ ลำเรือจะมีขนาดเล็กสามารถรับน้ำหนักผู้โดยสารได้มากที่สุด 8 คน ขับเคลื่อนโดยใช้ผ้าใบและไม้พายยาว จึงทำให้เรือก้อจ้านกลายเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นภูเก็ตที่หานั่งได้ยากขึ้นทุกวัน

- หลังจากนั้นไปเยี่ยมชมชุมชนเกาะสีเฮอร์และอียิปชีวิลเลจ ชุมชนตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๔ ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต มีจำนวน ๓๑๐ ครัวเรือน ประมาณ ๑,๑๖๓ คน นักท่องเที่ยวจะได้เห็นชีวิตประจำวันของคนพื้นเมืองที่ผู้หญิงจะจับกลุ่มกันใต้ถุนบ้านนั่งกะหยอ ส่วนผู้ชายจะออกทะเลไปหาสัตว์น้ำ ส่วนผู้หญิงก็จะออกหาหอยดิบทุกวัน ซึ่งเป็นหอยนางรมพันธุ์เล็ก มีสองฝาที่ขนาดไม่เท่ากัน

2.2) โปรแกรมท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน เป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่เน้นศึกษาวัฒนธรรมชุมชนและพักโฮมสเตย์

วันที่ 1 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชน ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ชุมชนบางเหนียวและชุมชนเกาะสีเฮอร์

ใช้โปรแกรมเดิมตามเส้นทางท่องเที่ยว 1 วัน ที่ได้กล่าวแล้วในข้างต้น แต่เข้าพักที่โฮมสเตย์บ้านเหรียญ

วันที่ 2 สัมผัสวิถีชีวิตชุมชนที่โฮมสเตย์บ้านเหรียญซึ่งอยู่ติดกับหมู่บ้านบ้านดอน ชมแปลงสาธิตการปลูกข้าวและชีควาย โดยในวันที่ 2 ก็ยังพักอยู่ที่โฮมสเตย์บ้านเหรียญ

วันที่ 3 เดินทางไปชมสะพานหินและป่าโกงกาง สวนสาธารณะสะพานหินเป็นสวนสาธารณะที่ติดกับทะเล มีสวนสนร่มรื่นและป่าโกงกางที่อุดมสมบูรณ์

5. จังหวัดนครศรีธรรมราช

5.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัจจุบัน จังหวัดนครศรีธรรมราชได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจจังหวัดไว้ชัดเจน ซึ่งทั้งวิสัยทัศน์และพันธกิจของจังหวัดได้มุ่งเน้นส่งเสริมภาคการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ดังนี้

วิสัยทัศน์ : นครศรีธรรมราช เมืองศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ เมืองเกษตรและท่องเที่ยวที่น่าอยู่ สู่สังคมพัฒนาที่ยั่งยืน

พันธกิจ :

1. จัดปัญหาความยากจน
2. พัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ
3. เพิ่มผลผลิตและรายได้จากการเกษตรและการท่องเที่ยว
4. พัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและพลังงาน
5. การพัฒนาองค์กรและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

จากวิสัยทัศน์และพันธกิจของจังหวัด แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยว นอกจากนี้แล้วจังหวัดยังกำหนดเป้าหมายในภาคการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน โดยกำหนดเป้าประสงค์รวมของจังหวัดในการเพิ่มรายได้ต่อหัวต่อคนต่อปีในภาคท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 21 ภายในปี 2556 และรายได้จากนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 10 ซึ่งแผนยุทธศาสตร์จังหวัดได้ระบุอย่างชัดเจนในการมุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมในการนำไปสู่การเพิ่มรายได้ทางการท่องเที่ยว ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวจึงต้องเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม จากการประชุมกลุ่มย่อยของโครงการวิจัยในหัวข้อ “การประชุมเพื่อร่วมกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และรายงานผลวิจัยการศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช” ณ โรงแรมเมืองลิเกอร์ จังหวัดนครศรีธรรมราช วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2556 ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 55 คน ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดังนี้

จุดแข็ง

1. การมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สวยงามและหลากหลายทั้งทะเล น้ำตก ภูเขา

2. ท่าเลที่ตั้งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมมีเส้นทางการคมนาคมที่สามารถเชื่อมโยงสู่จังหวัดอื่นๆได้ โดยเฉพาะเกาะสมุย นักท่องเที่ยวมักนิยมเดินทางโดยเครื่องบินสายการบินต้นทุนต่ำมาลงที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และต่อรถโดยสารไปยังเกาะสมุย

3. การมีวัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์จนเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ เช่น ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ ทำให้ได้รับการลงมติรับรองให้วัดพระมหาธาตุขึ้นเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่อยู่ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น

4. การมีอาหารพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่น เช่น ขนมจีนเมืองคอน ขนมลา ข้าวแกงเมืองคอน น้ำชาโรตีส เป็นต้น

5. การมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอย่างเพียงพอ สามารถที่จะพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงสู่ AEC ได้ เช่น การมีร้านอาหารฮาลาลขนาดใหญ่รองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก การมีห้องประชุมสัมมนาสำหรับนักท่องเที่ยวมุสลิมเป็นหมู่คณะ การมีมัสยิดและห้องละหมาดกระจายอยู่ทั่วใกล้แหล่งท่องเที่ยว

6. จังหวัดให้ความสำคัญทางด้านการท่องเที่ยวอย่างมากซึ่งจะเห็นได้จากการพัฒนาโปรแกรมทัวร์นครศรีดีดี มีการจัดสรรงบประมาณจำนวนมากในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดภายใต้โปรแกรมนี้

จุดอ่อน

1. ขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว กล่าวคือ ไม่มีป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว เช่น ที่แหลมประทับ อ.ขนอม การขาดไฟแสงสว่างในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ที่ถ้ำตากฟ้า การขาดแคลนห้องน้ำ เช่น ที่วัดพระมหาธาตุ

2. วัดพระมหาธาตุปิดให้บริการนักท่องเที่ยวเร็วเกินไป ประมาณ 16.00 น. นักท่องเที่ยวไม่สามารถมาสักการะพระธาตุในตอนเย็นได้ ถ้ามีการเปิดให้บริการตอนเย็นด้วย จะเพิ่มกิจกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดในตอนเย็นได้เป็นอย่างดี สามารถยืดระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวได้ด้วย

3. ขาดการประสานงานระหว่างธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ ไม่มีการส่งต่อนักท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกันภายในจังหวัด ลักษณะการดำเนินงานจะเป็นไปแนวทางแข่งขันกันเองมากกว่า

4. ปัญหาการจราจรติดขัดอย่างมากในช่วงชั่วโมงเร่งด่วน

5. ธุรกิจท่องเที่ยวยังขาดคุณสมบัติในการเป็นผู้ให้บริการหรือการเป็นเจ้าบ้านที่ดี เช่น การพูดสุภาพ การยิ้มแย้มแจ่มใสในการให้บริการ

6. บรรจุภัณฑ์สำหรับของฝากขาดการพัฒนา ทำให้สินค้าของฝากไม่ได้รับความสนใจ

7. ขาดการสนับสนุนหรือให้ความสำคัญกับมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เช่น ไม่ใช้บริการมัคคุเทศก์ในท้องถิ่น ทำให้มัคคุเทศก์ท้องถิ่นหางานยาก และที่สำคัญคือข้อมูลที่นักท่องเที่ยวได้รับเกี่ยวกับเมือง

นครไม่ลึกซึ้งพอ ทำให้ดูเหมือนนครศรีธรรมราชเองไม่มีอะไรน่าสนใจ ทั้งๆที่จังหวัดนครศรีธรรมราชมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน

โอกาส

1. รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยตั้งเป้าหมายการสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2558 ให้ถึงระดับ 2 ล้านล้านบาท โดยเฉพาะพื้นที่การท่องเที่ยวฝั่งอันดามัน เป็นพื้นที่สำคัญที่ทางรัฐบาลต้องการส่งเสริม
2. การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้น จากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะเดินทางมาประเทศไทยเพิ่มขึ้น
3. การที่วัดพระมหาธาตุได้รับการลงมติรับรองให้ขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่อยู่ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น ทำให้เกิดกระแสมิตรียมต้องการมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

อุปสรรค

1. สภาพภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวในบางฤดูกาล จึงส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว
2. ภาพลักษณ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชต่อสายต่อนักท่องเที่ยวยังคงมีความอ่อนไหวในเรื่องการเป็นเมืองคนดู มีสถิติอาชญากรรมสูง
3. ภาวะเศรษฐกิจโลกมีความผันผวน โดยเฉพาะราคาน้ำมัน จึงส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและราคาค่าโดยสาร

5.2 ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม

จากการประเมินผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การกระจายรายได้จะตกอยู่ที่ธุรกิจสถานบันเทิงในสัดส่วนสูงที่สุด คิดเป็น 31% ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งธุรกิจสถานบันเทิงเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่น ใช้ลูกจ้างในถิ่นและใช้วัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วนที่สูงถึง 80% ในทุกสัดส่วน นอกจากนี้แล้ว ธุรกิจร้านอาหารสามารถสร้างรายได้ได้เป็นอันดับสอง คิดเป็น 23% ของรายได้ทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม จังหวัดนครศรีธรรมราชมีการกระจายรายได้ไปสู่ร้านขายของที่ระลึกน้อยมาก คิดเป็นเพียง 6% ของรายได้ทั้งหมด จุดรั่วการไหลออกของรายได้ทางการท่องเที่ยวจะอยู่ในภาคขนส่งในสัดส่วนที่สูงที่สุดถึง 13.08% เนื่องจากใช้วัตถุดิบจากต่างถิ่นสูงถึง 50% ส่วนภาคธุรกิจอื่นยังไม่มีจุดรั่วในระดับที่น่ากังวล ดังนั้น การพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่จึงควรเพิ่มรายได้ให้แก่ร้านขาย

ของที่ระลึกท้องถิ่น รวมทั้งการเน้นท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดที่ต้องการส่งเสริม

5.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

โครงการวิจัยได้นำผลการวิจัยด้านการตลาดและเศรษฐกิจ มานำเสนอในการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวโดยผู้มีส่วนได้เสียตามแนวคิดของ Meyer (2004) ซึ่งจากการประชุมกลุ่มย่อยของโครงการวิจัยในหัวข้อ “การประชุมเพื่อร่วมกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จังหวัดนครศรีธรรมราช และรายงานผลวิจัยการศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช” ณ โรงแรมเมืองลิเกอร์ จังหวัดนครศรีธรรมราช วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2556 ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 55 คน สามารถนำเสนอสังเคราะห์ผลเป็นหลักในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวได้ดังนี้

1) หลักในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยว

ผู้เข้าร่วมประชุมได้นำผลการวิจัยด้านการตลาดและเศรษฐกิจมาร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์เบื้องต้นในการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว ดังนี้

1.1) จากยุทธศาสตร์จังหวัดนครศรีธรรมราชที่ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวจึงต้องเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.2) ผลจากการประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชมีการกระจายรายได้ไปสู่ร้านขายของที่ระลึกน้อยมาก เส้นทางท่องเที่ยวควรเน้นไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีสินค้าของที่ระลึกชุมชนจำหน่าย

1.3) ผลการวิจัยด้านการตลาด แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวต้องการการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมที่สูง เช่น เยี่ยมชมเรื่องราววิถีชีวิตขุนนางเก่าเมืองนครฯ ผ่านการชมบ้านขุนนางเก่า ตักบาตรตอนเช้าที่ท่าชี ย้อนรอยชาบูโรโยธยา ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวควรเน้นไปยังโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1.4) โปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาจะเป็นโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน และโปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวจากผลการวิจัยทางการตลาด

2) โปรแกรมการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากหลักในการพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวที่ผู้เข้าประชุมร่วมกำหนดขึ้นมา ได้มีการนำมาสร้างเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1) โปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน ภายในจังหวัด

โปรแกรมที่ 1 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเมืองคอน บ้านขุนนาง - วัดพระมหาธาตุ - ตามรอยชาмуไรโยธยา - ตลาดร้อยปีเมืองนัง

- เริ่มต้นตอนเช้าโดยนั่งรถรางชมเมืองนครศรีธรรมราช ฟังเรื่องราวตำนานเมืองลิเกอร์ รวมทั้งไปเยี่ยมชมบ้านขุนนาง เนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราชในอดีตมีขุนนางเป็นจำนวนมาก ยังมีบ้านโบราณที่มีสถาปัตยกรรมสวยๆให้นักท่องเที่ยวได้ชมและถ่ายรูป ซึ่งบ้านขุนนางมีความสวยงามไม่แพ้ปราสาทเก่าแก่ในต่างประเทศที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชม

- ไปนมัสการพระบรมธาตุเจดีย์ ณ วัดพระธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งในปัจจุบันได้รับการลงมติรับรองให้วัดพระมหาธาตุขึ้นเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมที่อยู่ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น ภายในวัดพระมหาธาตุจะมีองค์พระบรมธาตุเจดีย์เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สำคัญคู่บ้านคู่เมือง ซึ่งตามตำนานได้มีการระบุว่า วัดพระมหาธาตุสร้างขึ้นครั้งแรกประมาณ ปี พ.ศ. 854 ด้วยศิลปะการก่อสร้างแบบศรีวิชัย ที่วัดพระมหาธาตุมีประเพณีสำคัญทุกปี คือ การห่มผ้าพระบรมธาตุซึ่งถือว่าเป็นมงคลสูงสุดของชีวิตพุทธศาสนิกชน ซึ่งวัดพระมหาธาตุได้มีการจัดงานใหญ่ห่มผ้าขึ้นธาตุขึ้นในช่วงวันมาฆบูชา การห่มผ้าพระบรมธาตุยังเป็นประเพณีที่นักท่องเที่ยวต่างชาติชาวพุทธในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียนด้วย วัดพระธาตุวรมหาวิหารจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในการดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มประเทศ AEC โดยเฉพาะการยกระดับประเพณีห่มผ้าพระบรมธาตุให้เป็นประเพณีสากลของชาวพุทธทั่วเอเชียที่ใน 1 ครั้งของชีวิต ชาวพุทธควรมาบูชาและห่มผ้าพระบรมธาตุ

- ช่วงกลางวันไปรับประทานขนมจีน ซึ่งเป็นอาหารพื้นเมืองของชาวนครศรีธรรมราช

- ตามรอยชาмуไรโยธยา ยามาตะ นางาชะ มีร่องรอยทางประวัติศาสตร์เหลืออยู่เพื่อเป็นอนุสรณ์ คือ บริเวณร้านน้ำชาชื่อดังของนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน คือ ร้านโกปี ซึ่งยามาคะเคยตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี่ในอดีต นักท่องเที่ยวสามารถมาชมร่องรอยบริเวณบ่อน้ำในร้าน พร้อมทั้งรับฟังตำนานเรื่องราวเกี่ยวกับยามาคะได้ที่ร้านพร้อมทั้งรับประทานน้ำชาซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชาวนครศรีธรรมราช ร้านโกปีจะตั้งอยู่ใกล้ๆศาลากลาง บนถนนนางงามซึ่งถนนนางงามก็มาจากคำว่า “ยามาคะ นางาชะ” ตามประวัตินั้น เดิมยามาคะเป็นเพียงคนหาบแคร่ของขุนนางผู้หนึ่งในประเทศญี่ปุ่น เข้ามาประเทศไทยและทำความดีความชอบให้แก่กรุงศรีอยุธยาจนได้บรรดาศักดิ์เป็นออกญาเสนาภิมุขซึ่งเป็นหัวหน้าญี่ปุ่นในสมัยนั้น ต่อมายามาตะถูกส่งไปเป็นเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชเพื่อปราบกบฏในสมัยนั้นโดยได้ปราบปรามหัวหน้ากบฏในสมัยนั้นหลายคน ยามาตะจึงเป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์เมืองนครศรีธรรมราช

- ไปตลาดเก่าเมืองนังหรือตลาดร้อยปี ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำปากพนัง เดิมตลาดร้อยปีเป็นศูนย์กลางการค้าเนื่องจากอำเภอปากพนังเป็นพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล มีลักษณะเป็นอ่าวและมีแม่น้ำปากพนังไหลผ่านออกทะเลทางฝั่งอ่าวไทย จึงเป็นเมืองท่าสำคัญในการขนถ่ายสินค้าไปยังพื้นที่ตอนใน ซึ่งมีเรือสำเภาทั้งจากเมืองจีน สิงคโปร์ มาเทียบท่าเพื่อขนถ่ายสินค้า ตลาดร้อยปีจะมีของทะเลสดๆ ผัก ผลไม้ ของแห้งและของพื้นเมืองหลายชนิดขายที่นี่ หลังจากนั้น เดินทางกลับไปพักที่ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

โปรแกรมที่ 2 เส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติ สวิสเซอร์แลนด์แดนใต้ - ตันมังกุด

โบราณ - ศีรีวง - เซรามิก สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ - อ่างเก็บน้ำคลองดินแดง

- เดินทางไปสุดบรรยากาศ ณ จุดสูดอากาศดีที่สุดในประเทศไทยและชมต้นมังกุดโบราณ 200 ปี ณ ต.เขาแก้ว อ.ลานสกา บริเวณ อ.ลานสกา เป็นจุดที่มีค่าดัชนีคุณภาพอากาศระหว่าง 17-49 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นในประเทศไทย จึงเหมาะเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวแรกยามเช้า นอกจากนี้ จะน่านักท่องเที่ยวไปชมต้นมังกุดต้นแรกในประเทศไทย และขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งเป็นต้นมังกุดโบราณ มีอายุประมาณ 217 ปี จนถึงปัจจุบัน ต้นมังกุดนี้อยู่ที่วัดไทรงาม ต.เขาแก้ว อ.ลานสกา ปลุกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2339 พร้อมกับการสร้างวัดไทรงาม ตันมังกุดจัดว่า เป็นราชินีแห่งผลไม้ที่อยู่กับชาวลานสกามาช้านาน ได้มีการปลุกต้นมังกุดเป็นจำนวนมากเพื่อเป็นร่มเงาให้แก่ผู้ที่มาทำบุญในวัด

- เดินทางสู่หมู่บ้านที่เป็นชุมชนพึ่งตนเอง คือ หมู่บ้านศีรีวง เพื่อเยี่ยมชมกลุ่มต่างๆ เช่น การทำผ้ามัดย้อม ผ้าบาติก สบู่เปลือกมังกุด พร้อมทั้งเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนต่างๆ

- เยี่ยมชมโรงงานเซรามิก สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ โรงงานเซรามิกเป็นหนึ่งในโครงการจุฬาภรณ์พัฒนาในหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 2 ต.เขาพระ อ.พิปูน โครงการนี้เกิดขึ้นเนื่องจากพื้นที่หมู่บ้านไม่สามารถปลูกพืชได้ เพราะสภาพพื้นที่เป็นดินทรายจากการทำเหมืองแร่มาก่อน ประชากรจึงประกอบอาชีพไม่ได้ แต่ดินในพื้นที่ดังกล่าวเหมาะที่จะนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เซรามิก จึงเกิดโครงการนี้ขึ้นมา โรงงานเซรามิกได้ก่อสร้างเสร็จและเปิดดำเนินงานในปี พ.ศ.2540 ปัจจุบัน ได้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หลายรูปแบบ เช่น กระเป๋าสีนามบัตรเซรามิกเบญจรงค์ ชุดน้ำชาเบญจรงค์ และเครื่องเบญจรงค์ต่างๆ

- ล่องเรือชมธรรมชาติสวยงามที่อ่างเก็บน้ำคลองดินแดง อ.พิปูน อ่างเก็บน้ำคลองดินแดงเป็นโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อแก้ปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ภาคใต้ บริเวณอ่างเก็บน้ำจะสวยงามมาก การล่องเรือจะได้เห็นความสวยงามของเทือกเขาหลวงและภูเขาพระที่มีพระพุทธรูปขนาดใหญ่ประดิษฐานอยู่บนยอดเขาเห็นเป็นฉากหลังตลอดการ

ล่องเรือ ปัจจุบัน ชุมชนพยายามพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยกำลังพิจารณาการก่อสร้างที่พักโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

2.2) โปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน

ในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน จะใช้โปรแกรมท่องเที่ยวแบบ 1 วันทั้งสองโปรแกรมมาผสมผสานกันโดยการท่องเที่ยวในวันแรกจะใช้โปรแกรมที่ 1 ตามที่เสนอไปข้างต้นในการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยกลับมาค้างคืนในที่พักบริเวณ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช แต่จะเพิ่มกิจกรรมนำนักท่องเที่ยวไปทานน้ำชาโรตีสองกลางคืนซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญมาค้าของคนครฯ ส่วนวันที่ 2 จะใช้โปรแกรมท่องเที่ยวตามโปรแกรมที่ 2 ตามที่เสนอมาในข้างต้น

6. จังหวัดกระบี่

6.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่

ปัจจุบัน จังหวัดกระบี่ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์จังหวัดไว้ชัดเจน ซึ่งทั้งวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของจังหวัดได้มุ่งเน้นส่งเสริมภาคการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ดังนี้

วิสัยทัศน์ : เมืองท่องเที่ยวคุณภาพระดับนานาชาติ แหล่งเกษตรอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน สังคมน่าอยู่

ยุทธศาสตร์ : ยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวทางทะเล เชิงอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และสุขภาพ สู่ระดับนานาชาติ

จากวิสัยทัศน์และพันธกิจของจังหวัด แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า จังหวัดกระบี่ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ซึ่งจากการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อจัดทำร่างปฏิญญาการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่โดยสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกระบี่ เมื่อเดือนธันวาคม 2555 คณะผู้วิจัยได้เข้าร่วมประชุมและได้ทำการสังเคราะห์เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ ได้ดังนี้

จุดแข็ง

1. การมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สวยงามและหลากหลาย รวมทั้งมีคุณภาพ
2. การมีเครือข่ายของผู้มีส่วนได้เสียทางการท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆอย่างเข้มแข็งและมักจะให้ความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มในการพัฒนาการท่องเที่ยว ปัจจัยนี้ จัดว่าเป็นปัจจัยบวกที่จะช่วยส่งเสริมให้การพัฒนาการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นประสบความสำเร็จตามแนวคิดของ Meyer (2004)

3. การมีปฏิญญาการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ในอนาคต ทำให้เห็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน

จุดอ่อน

1. บุคลากรทางการท่องเที่ยวขาดความรู้ในภาษารัสเซียและจีนจึงไม่สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ระบบขนส่งสาธารณะในจังหวัด โดยเฉพาะค่าโดยสารรถแท็กซี่มีราคาแพงมาก บางเที่ยวมีราคาสูงเท่ากับตัวโดยสารเครื่องบินจากจังหวัดกรุงเทพฯ มากระบี่ นอกจากนี้แล้ว ระบบขนส่งสาธารณะในจังหวัดยังไม่สามารถเชื่อมต่อเส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญได้ทั้งหมด

3. ผู้ประกอบการมักใช้กลยุทธ์แข่งขันกันเรื่องราคา โดยเน้นการลดราคาแข่งกัน ในช่วงนอกฤดูท่องเที่ยวซึ่งมีนักท่องเที่ยวน้อย เช่น กลุ่มโรงแรมจะตัดราคาขายกันโดยไม่คำนึงถึงมาตรฐานการให้บริการ โรงแรมระดับห้าดาวลดราคาลงมาเท่าโรงแรมสามดาว แม้กระทั่งค่าเรือโดยสารก็มีการตัดราคาขายกัน รวมทั้งกลุ่มสปาและนวดไทยก็มีการตัดราคาขายกันด้วย

โอกาส

1. รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยตั้งเป้าหมายการสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2558 ให้ถึงระดับ 2 ล้านล้านบาท โดยเฉพาะพื้นที่การท่องเที่ยวฝั่งอันดามัน เป็นพื้นที่สำคัญที่ทางรัฐบาลต้องการส่งเสริม

2. ลูกค้ายอดนิยมที่มีคุณภาพสูง เช่น กลุ่มสแกนดิเนเวีย มักจะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำที่จังหวัดกระบี่

3. การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้น จากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะเดินทางมาประเทศไทยเพิ่มขึ้น

อุปสรรค

1. การมีสายการบินต้นทุนต่ำให้บริการเพียงสายการบินเดียว คือ แอร์เอเชีย ดังนั้น จึงส่งผลให้ค่าตัวโดยสารเครื่องบินมาเที่ยวจังหวัดกระบี่แพงมาก

2. ค่าเช่าอุทยานก็มีการขึ้นราคาไปเรื่อยๆ และยังมีค่าเช่าชมอุทยานแบบตัวรายวันที่ซื้อบัตรใบเดียวสามารถเข้าชมได้หลายอุทยาน นักท่องเที่ยวจึงต้องจ่ายเงินมากถ้าเข้าชมหลายอุทยาน

6.2 ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม

จากการประเมินผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ พบว่าการกระจายรายได้จะตกอยู่ที่ธุรกิจที่พักในสัดส่วนสูงที่สุด คิดเป็น 35% ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งธุรกิจที่

พักเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นถึง 81% ใช้ลูกจ้างในถิ่นในสัดส่วน 75% และใช้วัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วน 75% นอกจากนี้แล้ว การไหลออกของรายได้ของธุรกิจที่พักยังอยู่ในระดับต่ำด้วยเพียง 4.72% และรายได้จากธุรกิจที่พักยังสามารถสร้างรายได้กลับสู่จังหวัดกระบี่ในสัดส่วนที่สูงด้วย กล่าวคือ ธุรกิจที่พักที่ได้รายได้จากนักท่องเที่ยว 1 บาทสามารถสร้างรายได้ให้แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่ถึง 2.01 บาท

บริษัททัวร์สามารถสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดกระบี่ในสัดส่วนที่สูงรองลงมาจากธุรกิจที่พัก โดยสามารถสร้างรายได้ได้ในสัดส่วน 19% ซึ่งบริษัททัวร์เป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นถึง 88% ใช้ลูกจ้างในถิ่นในสัดส่วน 87% และใช้วัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วน 88% นอกจากนี้แล้ว การไหลออกของรายได้ของบริษัททัวร์ยังอยู่ในระดับ 8.52% ซึ่งมากกว่าธุรกิจที่พัก และรายได้จากบริษัททัวร์ยังสามารถสร้างรายได้กลับสู่จังหวัดกระบี่ในสัดส่วนที่สูงด้วย กล่าวคือ บริษัททัวร์ที่ได้รายได้จากนักท่องเที่ยว 1 บาทสามารถสร้างรายได้ให้แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่ถึง 1.99 บาท

อย่างไรก็ตาม การศึกษาพบว่า การกระจายรายได้จะตกไปสู่ธุรกิจร้านขายของที่ระลึกและร้านอาหารในสัดส่วนที่น้อยมาก โดยการกระจายรายได้จะตกอยู่ที่ธุรกิจร้านขายของที่ระลึกในสัดส่วนเพียง 10% ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งธุรกิจร้านขายของที่ระลึกเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นในสัดส่วนที่สูงถึง 100% ใช้ลูกจ้างในถิ่นในสัดส่วน 90% แต่ใช้วัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วนที่ต่ำที่สุดเพียง 60% ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่า ร้านขายของที่ระลึกไม่ได้ขายของที่เป็เอกลักษณ์ที่ผลิตในจังหวัดกระบี่เลย เส้นทางทางท่องเที่ยวเดิมยังไม่สามารถผนวกเอาสินค้าพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดมารวมเข้ากับการท่องเที่ยวได้ การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จึงควรพิจารณานำแหล่งผลิตสินค้าชุมชน โดยเฉพาะกลุ่ม OTOP เข้ามารวมในเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ด้วย นอกจากนี้แล้ว การไหลออกของรายได้ของธุรกิจร้านขายของที่ระลึกยังอยู่ในระดับต่ำด้วยเพียง 6.7% และรายได้จากธุรกิจร้านขายของที่ระลึกยังสามารถสร้างรายได้กลับสู่จังหวัดกระบี่ในสัดส่วนที่สูงด้วย กล่าวคือ ธุรกิจร้านขายของที่ระลึกที่ได้รายได้จากนักท่องเที่ยว 1 บาทสามารถสร้างรายได้ให้แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่ถึง 2.00 บาท

สำหรับธุรกิจร้านอาหารนั้น การกระจายรายได้จะตกไปสู่ธุรกิจร้านอาหารในสัดส่วนที่น้อยที่สุด เพียง 8% ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งธุรกิจร้านอาหารเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่นในสัดส่วน 77% ใช้ลูกจ้างในถิ่นในสัดส่วน 70% แต่ใช้วัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วน 82% อย่างไรก็ตาม การไหลออกของรายได้ของธุรกิจร้านอาหารยังอยู่ในระดับสูงที่สุดถึง 12.99% และรายได้จากธุรกิจร้านอาหารยังสามารถสร้างรายได้กลับสู่จังหวัดกระบี่ในสัดส่วนที่สูงที่สุดด้วย กล่าวคือ ธุรกิจร้านอาหารที่ได้รายได้จากนักท่องเที่ยว 1 บาทสามารถสร้างรายได้ให้แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่ถึง 2.10 บาท จากผลที่ได้ในประเด็นนี้ จึงทำให้ได้แนวคิดในการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวใหม่โดยการผนวกเอา

ร้านอาหารพื้นเมืองท้องถิ่นที่ใช้วัตถุดิบในถิ่นเข้ามารวมในเส้นทางท่องเที่ยว ซึ่งถ้าสามารถทำได้จะส่งผลทำให้รายได้ของจังหวัดเพิ่มขึ้นได้มากกว่าผลของตัวคุณทวีที่ได้กล่าวไปแล้ว

6.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

โครงการวิจัยได้นำผลการวิจัยด้านการตลาดและเศรษฐกิจ มาสังเคราะห์ร่วมกับการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อจัดทำร่างปฏิญญาการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่โดยสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกระบี่ และการจัดประชุมเพื่อรายงานความก้าวหน้าผลงานวิจัยในรอบ 6 เดือนเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ที่จังหวัดกระบี่ รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกกับสำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ ทำให้ได้หลักในการสร้างโปรแกรมท่องเที่ยว ดังนี้

1) หลักในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยว

1.1) จากยุทธศาสตร์จังหวัดกระบี่ที่ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สุขภาพ และท่องเที่ยวทางทะเล ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวจะผสมผสานรูปแบบต่างๆนี้

1.2) ผลจากการประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า จังหวัดนครกระบี่มีการกระจายรายได้ไปสู่ร้านขายของที่ระลึกน้อยมาก เส้นทางท่องเที่ยวควรเน้นไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีสินค้าของที่ระลึกชุมชนจำหน่าย โดยบริเวณชุมชนคลองท่อมเป็นแหล่งที่มีศักยภาพในการพัฒนา

1.3) ผลการวิจัยด้านการตลาด แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวต้องการการท่องเที่ยวเยี่ยมชมวิถีชีวิตชุมชนในสัดส่วนที่สูง จึงควรจัดโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนผนวกเข้าไปในเส้นทาง

1.4) โปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาจะเป็นโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน และโปรแกรมท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวจากผลการวิจัยทางการตลาด

2) โปรแกรมการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่

จากหลักในการพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวที่ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกำหนดขึ้นมา ได้มีการนำมาสร้างเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1) โปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน ภายในจังหวัด

โปรแกรมที่ 1 มหัศจรรย์คลองท่อม - สระมรกต - น้ำตกร้อนคลองท่อม - กลุ่มแปรรูปกาแฟสด

- โปรแกรมนี้ จะเน้นที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสานกับชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่มชายของที่ระลึก โดยโปรแกรมจะเริ่มจากการเดินทางไปสระมรกต อ.คลองท่อม สระมรกตมีต้นกำเนิดจากธารน้ำอุ่นในพื้นที่ป่าโดยมีลักษณะเป็นน้ำพุร้อน 3 สระ คือ สระแก้ว สระมรกตและสระน้ำผุด มีลักษณะเด่น คือ น้ำพุร้อนจะมีสีเขียวมรกต มีอุณหภูมิประมาณ 30 - 50 องศาเซลเซียส นอกจากนี้แล้ว ยังมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติยาวประมาณ 1.4 กิโลเมตรไว้ให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางศึกษาธรรมชาติซึ่งเต็มไปด้วยนกพันธุ์ต่างๆ เช่น นกเงือก

- หลังจากนั้น จะนำนักท่องเที่ยวไปยังน้ำตกร้อนคลองท่อมซึ่งอยู่ไม่ไกลจากสระมรกต น้ำพุร้อนมีต้นกำเนิดจากน้ำใต้ผิวดินซึ่งปกคลุมไปด้วยป่าละเมาะ น้ำตกร้อนจะมีบ่อน้ำร้อนจำนวน 2 บ่อให้นักท่องเที่ยวได้แช่น้ำร้อนที่อุณหภูมิประมาณ 40-50 องศาเซลเซียส

- สุดท้ายจะพานักท่องเที่ยวไปชมกลุ่มแปรรูปกาแฟสดสตริกลองท่อมเหนือผู้ผลิตกาแฟภายใต้ตราสินค้า “กาแฟกระบี่” ซึ่งเป็นหนึ่งในของฝาก the best of Krabi และยังเป็นกาแฟปลอดสารพิษด้วย อำเภอคลองท่อมเริ่มนำกาแฟพันธุ์โรบัสต้ามาปลูก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 โดยมีพื้นที่ปลูกกาแฟประมาณ 15,000 ไร่ กลุ่มแปรรูปกาแฟสดสตริกลองท่อมเหนือเกิดจากการรวมตัวของแม่บ้านเพื่อแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่มให้กาแฟ โดยการใช้วัสดุอุปกรณ์ในครัวเรือน เช่น กระทะคั่วกาแฟ ใช้ครกตำน้ำพริกในการตำกาแฟ เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์กาแฟคลองท่อมมีศักยภาพสูงในการส่งเสริมให้เป็นของฝากจังหวัด สามารถเพิ่มการกระจายรายได้ในเส้นทางท่องเที่ยวได้

2.2) โปรแกรมการท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน - วิถีชีวิตชุมชนเกาะลันตา

เกาะลันตา เป็นเกาะขนาดใหญ่ มีพื้นที่ประมาณ 472 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยเกาะลันตาใหญ่และเกาะลันตาน้อย แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะอยู่ที่เกาะลันตาใหญ่ สำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวสามารถแสดงได้ดังนี้

วันที่ 1 เดินทางสู่เกาะลันตาสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนที่ทุ่งหยีเพ็ง ซึ่งเป็นชุมชนท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เป็นชุมชนขนาดกลางตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของเกาะลันตาใหญ่ บริเวณหมู่บ้านจะมีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ มีสัตว์น้ำมากมาย เช่น หอยตาแดง หอยแครง ปูดำ เป็นต้น สำหรับกิจกรรมท่องเที่ยวชุมชนจะมีหลากหลาย เช่น พายเรือคายัคชมธรรมชาติ นั่งเรือหางยาวชมป่าชายเลน ชมการเลี้ยงปลาในกระชังของชาวบ้าน ปลูกป่า เป็นต้น ซึ่งจะพักที่โฮมสเตย์บ้านทุ่งหยีเพ็ง

วันที่ 2 เดินทางไปชมธรรมชาติเกาะอูซึ่งเป็นเกาะขนาดเล็กในทะเลอันดามัน หลังจากนั้น เดินทางต่อไปยังเกาะตะละเบ็ง ซึ่งเป็นเกาะที่มีลักษณะเป็นหินปูน มีโพรงถ้ำซึ่งจะโผล่ให้เห็นได้เฉพาะเวลาน้ำลง และมีนกนางแอ่นจำนวนมากอยู่บนเกาะด้วย ชมความงามเกาะรอกในและเกาะรอกนอกซึ่งมีหาดทรายสวย น้ำใสเป็นสีเขียวมรกต มีแนวปะการังที่สมบูรณ์ตามโขดหิน ในคืนที่ 2 นี้ ยังพักที่โฮมสเตย์บ้านทุ่งหยีเพ็ง

วันที่ 3 ชมการแสดงโขนและโขนลิงที่บ้านทุ่งห้วยเพ็ง และชมการแปรรูปกลุ่มผู้ผลิตกะปิ หลังจากนั้นเดินทางไปชมชุมชนโบราณบ้านศรีรายาที่ก่อตั้งมาจากร้อยปี มีบ้านเรือนแถวไม้ที่สวยงามเป็นหน้าแคบที่ยื่นยาวลึกลงไปในทะเล ก่อนเดินทางกลับ นำนักท่องเที่ยวไปซื้อสินค้าพื้นเมือง เช่น ผ้ามัดย้อม ของที่ระลึกจากกะลามะพร้าว เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้การกระจายรายได้ไปสู่ร้านขายของที่ระลึกชุมชนเพิ่มขึ้น

7. จังหวัดสุราษฎร์ธานี

7.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัจจุบัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจจังหวัดไว้ชัดเจน ซึ่งทั้งวิสัยทัศน์และพันธกิจของจังหวัดได้มุ่งเน้นส่งเสริมภาคการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ดังนี้

วิสัยทัศน์ : สุราษฎร์ธานี เป็นเมืองแห่งคนดีที่น่าอยู่ ศูนย์กลางการเกษตรครบวงจร และผู้นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืนในภูมิภาค

พันธกิจ :

1. พัฒนาจังหวัดสู่การเป็นศูนย์กลางเกษตรครบวงจร การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และการเป็นเมืองน่าอยู่
2. ขับเคลื่อนเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม เศรษฐกิจและการบริหาร รองรับความต้องการของประชาชน
3. พัฒนาระบบบริหารราชการจังหวัด และการกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่

จากวิสัยทัศน์และพันธกิจของจังหวัด แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ การออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยวจึงต้องเน้นในเรื่องแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพโดยเฉพาะการท่องเที่ยวสีเขียว อย่างไรก็ตาม จากการประชุมกลุ่มย่อยของโครงการวิจัยในหัวข้อ “การประชุมเพื่อร่วมกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และรายงานผลวิจัยการศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี” ณ โรงแรมไอบิส สมุย บ่อผุด จังหวัดสุราษฎร์ธานี วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 31 คน ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ดังนี้

จุดแข็ง

1. มีข้อได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ เนื่องจากเป็นจุดเชื่อมโยงการคมนาคมของภาคใต้ และภาคกลางของประเทศและยังเป็นทางผ่านไปสู่จังหวัดอื่นๆในภาคใต้ตอนล่าง มีเครือข่ายเชื่อมโยง

เส้นทางการคมนาคมทั้งทางบก ทางน้ำ ทางรถไฟ และทางอากาศ นอกจากนี้ยังมีท่าเรือน้ำลึก Southern Seaboard ที่อำเภอขนอม และมี Land Bridge จากจังหวัดกระบี่ ถึงอำเภอกาญจนดิษฐ์

2. มีศักยภาพในการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากพื้นที่ติดชายทะเลไม่น้อยกว่า 600 กิโลเมตรมีเส้นทางคมนาคมที่สามารถเชื่อมโยงข้ามไปยังฝั่งอันดามันได้ง่ายและมีทรัพยากรธรรมชาติประเภททะเล หมู่เกาะ น้ำตกและป่าไม้

3. การมีแหล่งประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ที่สืบทอดสู่วิถีชีวิตมากมาย

จุดอ่อน

1. ขาดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว กล่าวคือ ไม่มีป้ายบอกทาง แหล่งท่องเที่ยว ระบบไฟฟ้าที่เกาะสมุยไม่มีเสถียรภาพติดๆดับๆ รวมทั้งปัญหาขยะตามแหล่งท่องเที่ยว

2. ปัญหาการขาดแคลนน้ำจืดที่เกาะสมุย

3. ค่าบริการรถโดยสารไม่มีมาตรฐานราคากลาง โดยเฉพาะรถแท็กซี่ที่เกาะสมุยไม่เปิดมิเตอร์ ค่าบริการจึงแพงมาก รวมทั้งมีการแย่งลูกค้าระหว่างรถแท็กซี่และรถตู้ด้วย

4. ปัญหาการจราจรติดขัดอย่างมากในช่วงชั่วโมงเร่งด่วน

5. บุคลากรทางการท่องเที่ยวขาดทักษะความรู้ภาษาต่างประเทศที่จำเป็น เช่น อังกฤษ จีน รัสเซีย และภาษาในกลุ่มอาเซียน

6. ค่าโดยสารเครื่องบินมาเกาะสมุยมีราคาแพงมาก

โอกาส

1. รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยตั้งเป้าหมายการสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2558 ให้ถึงระดับ 2 ล้านล้านบาท โดยเฉพาะพื้นที่การท่องเที่ยวฝั่งอันดามัน เป็นพื้นที่สำคัญที่ทางรัฐบาลต้องการส่งเสริม

2. การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้น จากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะเดินทางมาประเทศไทยเพิ่มขึ้น

3. การขยายตัวของสายการบินต้นทุนต่ำทำให้การมายังสุราษฎร์ธานีมีต้นทุนไม่แพงและทำให้สะดวกในการเดินทาง

อุปสรรค

1. สภาพภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวในบางฤดูกาล จึงส่งผลต่อการท่องเที่ยว

2. ภาวะเศรษฐกิจโลกมีความผันผวน โดยเฉพาะราคาน้ำมัน จึงส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและราคาค่าโดยสาร

7.2 ศักยภาพทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิม

จากการประเมินผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การกระจายรายได้จะตกอยู่ที่ธุรกิจที่พักในสัดส่วนสูงที่สุด คิดเป็น 34% ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งธุรกิจที่พักเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่น ใช้ลูกจ้างในถิ่นและใช้วัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วนที่มากกว่า 80% ในทุกสัดส่วน นอกจากนี้แล้ว ธุรกิจร้านอาหารสามารถสร้างรายได้ได้เป็นอันดับสอง คิดเป็น 24% ของรายได้ทั้งหมด

เมื่อพิจารณาถึงจุดรั่วการไหลออกของรายได้ทางการท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี จะพบว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดเดียวใน 7 จังหวัด ที่ไม่มีปัญหาในเรื่องการไหลออกของรายได้ มีจุดรั่วของรายได้ในทุกธุรกิจน้อยมาก อย่างไรก็ตาม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการกระจายรายได้ไปสู่ร้านขายของที่ระลึกในสัดส่วนที่น้อยที่สุด คิดเป็นเพียง 5% ของรายได้ทั้งหมด แต่ร้านขายของที่ระลึกก็ไม่มีปัญหาเรื่องการไหลออกของรายได้เพราะเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่น ใช้ลูกจ้างในถิ่นและใช้วัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วนที่มากกว่า 88% ในทุกสัดส่วน ดังนั้น การพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่จึงควรเพิ่มรายได้ให้แก่ร้านขายของที่ระลึกท้องถิ่น รวมทั้งการเน้นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพโดยเฉพาะการท่องเที่ยวสีเขียว เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดที่ต้องการส่งเสริม

7.3 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

โครงการวิจัยได้นำผลการวิจัยด้านการตลาดและเศรษฐกิจ มานำเสนอในการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวโดยผู้มีส่วนได้เสียตามแนวคิดของ Meyer (2004) ซึ่งจากการประชุมกลุ่มย่อยของโครงการวิจัยในหัวข้อ “การประชุมเพื่อร่วมกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และรายงานผลวิจัยการศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี” ณ โรงแรมไอบิส สมุย บ่อผุด จังหวัดสุราษฎร์ธานี วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 31 คน สามารถนำเสนอสังเคราะห์ผลเป็นหลักในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวได้ดังนี้

1) หลักในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยว

ผู้เข้าร่วมประชุมได้นำผลการวิจัยด้านการตลาดและเศรษฐกิจมาร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์เบื้องต้นในการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว ดังนี้

1.1) จากยุทธศาสตร์จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ต้องการเน้นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวจึงต้องเน้นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพโดยเฉพาะการท่องเที่ยวสีเขียวซึ่งแหล่ง

ท่องเที่ยวบนเกาะสมุยมีศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวสีเขียว เพราะผู้ประกอบการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควบคู่ไปกับการทำธุรกิจท่องเที่ยว จะมีธุรกิจที่พิกหลายแห่งที่พัฒนาเป็น Green Hotel ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวในเกาะสมุยที่เชื่อมโยงชุมชนจึงมีความน่าสนใจ นอกจากนี้แล้ว วิสัยทัศน์จังหวัดสุราษฎร์ธานียังเน้นด้านการเกษตร เส้นทางท่องเที่ยวใหม่จึงผนวกแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีศักยภาพเข้ามาด้วย คือ สวนสละอาทิตย์

1.2) ผลการวิจัยด้านการตลาด แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวต้องการการท่องเที่ยวชมทะเลสมุยในสัดส่วนที่สูงถึง 30% เส้นทางท่องเที่ยวจึงควรเน้นที่เกาะสมุยตามความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่สวนสละอาทิตย์และท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ดซึ่งได้รับความนิยมและมีศักยภาพสูง

1.3) โปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาจะเป็นโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วันที่มีความต้องการสูงมาก โปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน และโปรแกรมท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวจากผลการวิจัยทางการตลาด

2) โปรแกรมการท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากหลักในการพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวที่ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกำหนดขึ้นมา ได้มีการนำมาสร้างเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1) โปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน ภายในจังหวัด

โปรแกรมที่ 1 เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ด

“ลีเล็ด” นั้นมาจากชื่อของตำบลหนึ่งในอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมชนลีเล็ดจึงเป็นชุมชนในอำเภอพุนพิน ซึ่งตั้งติดอยู่กับคลองและทะเล ในอดีตการสัญจรทางน้ำจึงเส้นทางคมนาคมที่สำคัญของชุมชนลีเล็ด ชุมชนลีเล็ดประกอบไปด้วยหมู่บ้านจำนวน 8 หมู่บ้าน คือ บ้านบางใหญ่ฝั่งขวา บ้านคลองราง บ้านบางใหญ่ฝั่งซ้าย บ้านบางบุตร บ้านบางปลา บ้านบางโนบ้าน บ้านคลองกอ บ้านบางทิง อาชีพหลักของชาวบ้านในชุมชน คือ การทำประมง การทำสวนมะพร้าว การทำนา กุ้ง การทำใบจากยาสูบและการทำกะปิ ปัจจุบันชุมชนได้ก่อตั้งกลุ่มชุมชนลีเล็ดนำเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรสำหรับกิจกรรมท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ดที่มีศักยภาพ ประกอบด้วย

- ล่องเรือชมป่าชายเลนที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ชมลิงแสม นก ปาลำพู ปูทะเล

- เวชเยียมศูนย์เรียนรู้และศึกษาธรรมชาติ ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านลีเล็ดมาสร้างศูนย์เรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศป่าชายเลน รวมทั้งเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจด้วย

- เยี่ยมชมเขตอนุรักษ์พิเศษซึ่งเป็นสถานที่ที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ

- เยี่ยมชมชมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ลิเกป่า มโนราห์ เป็นต้น

โปรแกรมที่ 2 เส้นทางท่องเที่ยวเกษตร – สวนสละอาทิตย์

สวนสละอาทิตย์พัฒนาขึ้นมาจากเจ้าของกิจการ คือ คุณอาทิตย์ มติธรรม สามารถผลิตสละได้ตลอดทั้งปี สละที่ปลูกเป็นสละพันธุ์เนืวมง สำหรับกิจกรรมท่องเที่ยวในโปรแกรมจะมี ดังนี้

- ศึกษาดูงานการผลิตและการตลาดของสวนสละ
- ชมผ้าฝ้าย ซึ่งเป็นผ้าฝ้ายธรรมชาติ มีผู้ได้รับสัมปทานทำน้ำผึ้ง
- เยี่ยมชมศูนย์สมุนไพรดอยสกลิต อ.บ้านนาสาร ซึ่งคุณสกลิต มีศรี เป็นเจ้าของกิจการ มีเนื้อที่ประมาณ 35 ไร่ มีสมุนไพรมากกว่า 200 ชนิด นอกจากนี้ ยังมีจุดสำหรับชมวิวยางงามที่ศูนย์ด้วย รวมทั้งมีน้ำตกหินงามอยู่ในบริเวณศูนย์ด้วย

- เยี่ยมชมถ้ำขมิ้น หรืออุทยานแห่งชาติได้ร่มเย็น ที่ อ.บ้านนาสาร ซึ่งมีธรรมชาติสวยงาม ถ้ำขมิ้นเป็นที่อยู่อาศัยของค้างคาวจำนวนมาก มีหินงอกหินย้อยสวยงาม จุดที่น่าสนใจในถ้ำคือ ศาลปู่เจ้าสมิงพรายบริเวณปากถ้ำ ลานท่านขุน ช่องฟ้าของเพดานถ้ำที่สวยงาม ม่านหินปูนที่มีลักษณะคล้ายเจ้าหญิง ม่านหินปูนที่มีสวดลายเป็นรูปร่างสี่ชมพู

2.2) โปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน

ในการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน จะใช้โปรแกรมท่องเที่ยวแบบ 1 วันของโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ด แต่จะเพิ่มกิจกรรมในตอนเย็น คือ ล่องเรือชมหิ่งห้อย พักค้างคืนที่โฮมสเตย์ ส่วนในวันรุ่งขึ้นก็จะเพิ่มกิจกรรมการชมวิถีชีวิตชุมชนในการทำกะปิ การทำใบจากยาสูบ การทำนาทุ้ง ร่วมกิจกรรมทดลองประมงพื้นบ้าน และกิจกรรมร่วมปลูกป่าชายเลน

2.3) โปรแกรมการท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน – มหัศจรรย์ท่องเที่ยวสีเขียวเกาะสมุย

เกาะสมุยเป็นเกาะขนาดใหญ่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก จากผลการวิจัยศักยภาพด้านการตลาด นักท่องเที่ยวมีความต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวที่เกาะสมุยเป็นอย่างมาก นอกจากนี้แล้ว เกาะสมุยมีศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวสีเขียว เพราะผู้ประกอบการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควบคู่ไปกับการทำธุรกิจท่องเที่ยว จะมีธุรกิจที่พักหลายแห่งที่พัฒนาเป็น Green Hotel ดังนั้น โปรแกรมท่องเที่ยวสามารถสรุปได้ดังนี้

วันที่ 1 เดินทางสู่เกาะสมุย ท่องเที่ยวรอบเกาะชมธรรมชาติในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ เช่น หินตาหินยาย น้ำตกลาดวานร ชมธรรมชาติและฟาร์มงูที่หาดพังกาทางตอนใต้ของเกาะ ชมความงามวัดปลายแหลม และชมวิวตอนเย็นที่ท่าเทียบเรือบ้านหน้าทอน เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะบ้านหน้าทอนนั้น เป็นจุดจอดเรือเฟอร์รี่ที่ผู้ประกอบการบริเวณนั้นต้องการให้พัฒนาเป็นจุดชมวิวยามเย็นและแหล่งช้อปปิ้งของนักท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบัน ผู้ประกอบการบริเวณนั้นอยากให้มีการพัฒนามากขึ้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

วันที่ 2 เดินทางไปชมธรรมชาติหมู่เกาะรอบๆเกาะสมุย คือ เกาะพะลวยที่อยู่ห่างจากเกาะสมุยประมาณ 20 กิโลเมตร สภาพเกาะจะเป็นเขาหินปูนสวยงาม มีถ้ำสามบ่อที่สวยงามบนเกาะ นอกจากนี้ยังมีสินค้าพื้นเมืองที่มีชื่อเสียง คือ ปลากระบอกร้าและปลาแห้ง หลังจากนั้น เดินทางไปเกาะมัดสุมเป็นเกาะเล็กๆใกล้เกาะสมุย เหมาะสำหรับกิจกรรมดำน้ำ ดูประภาคารังน้ำตื้น พักผ่อนริมหาด

วันที่ 3 เดินทางไปชมธรรมชาติเกาะแตนซึ่งอยู่ทางตอนใต้เกาะสมุย ชมธรรมชาติป่าพรุ ป่าชายเลน นกนานาชนิด และแนวประการังสวยงามรอบเกาะ หลังจากนั้น เดินทางกลับเกาะสมุยแวะซื้อสินค้าพื้นเมือง เช่น กะละแมร์ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว น้ำมันมะพร้าว เป็นต้น

8. เส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียน (AEC)

จากการสังเคราะห์เส้นทางท่องเที่ยวทั้ง 7 จังหวัด จะพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในภาคใต้มีศักยภาพสูงในการพัฒนาไปสู่เส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ทั้ง 7 จังหวัดภาคใต้ สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้อย่างสะดวก รวมทั้งในบางจังหวัดมีพื้นที่ที่เชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียนได้ง่ายโดยเฉพาะที่จังหวัดสงขลา ซึ่งจากการศึกษาด้านการตลาด พบว่า นักท่องเที่ยวชาวมุสลิมในประชาคมอาเซียนเป็นตลาดเป้าหมายที่มีการเติบโตสูง ซึ่งสามารถเดินทางเข้ามาสู่พื้นที่ภาคใต้ได้ง่ายผ่านทางจังหวัดสงขลา นอกจากนี้แล้ว เมื่อประเมินศักยภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิม จะพบว่า ในบางจังหวัดโดยเฉพาะจังหวัดนครศรีธรรมราชมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอย่างเพียงพอ เช่น ร้านอาหารฮาลาลขนาดใหญ่ ห้องประชุมสำหรับนักท่องเที่ยวมุสลิมขนาดใหญ่ มัสยิด เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว แหล่งท่องเที่ยวชุมชนมุสลิมยังมีความเข้มแข็งมีศักยภาพในการให้บริการนักท่องเที่ยวมุสลิม รวมทั้งมีวัฒนธรรมมุสลิมที่น่าสนใจที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ เช่น กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนมุสลิมที่เกาะยาว ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียนจึงเน้นไปที่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายชาวมุสลิม ที่เน้นการเดินทางท่องเที่ยวชุมชนเป็นหลักเชื่อมโยง 4 จังหวัด

ภาคใต้ คือ สงขลา นครศรีธรรมราช พังงาและกระบี่ โดยใช้ชื่อเส้นทางท่องเที่ยวนี้ว่า เส้นทางท่องเที่ยวฮาลาล

8.1 หลักในการพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยว

1.1) เส้นทางท่องเที่ยวจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะจังหวัดที่กลุ่มนักท่องเที่ยวพักค้างคืน ดังนั้น การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวจึงให้นักท่องเที่ยวพักค้างคืนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พังงา (เกาะยาว) และกระบี่ (เกาะลันตา)

1.2) ผลการวิจัยด้านการตลาด แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความต้องการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทชมวิถีชีวิต สัมผัสธรรมชาติ เล่นน้ำทะเล และดำน้ำในระดับสูงมาก และความสวยงามทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำ ดังนั้น การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวจึงเน้นไปที่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลเป็นหลัก โดยใช้การท่องเที่ยวชุมชนของกลุ่มมุสลิมเป็นตัวขับเคลื่อน

1.3) โปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาจะเป็นโปรแกรมท่องเที่ยว 5 วัน 4 คืน ซึ่งส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวต่างชาติจะมีความต้องการโปรแกรมท่องเที่ยวที่ยาวนานกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย

8.2 โปรแกรมท่องเที่ยวเชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียน: เส้นทางท่องเที่ยวฮาลาล

โปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาจะเป็นโปรแกรมท่องเที่ยว 5 วัน 4 คืน โดยเริ่มเดินทางจากจังหวัดสงขลาซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่ของประเทศเพื่อนบ้านได้ง่าย และเดินทางผ่านมาพัก 1 คืนที่จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมุสลิม และเดินทางต่อไปพักอีก 2 คืนที่เกาะยาว จ.พังงา โดยเน้นการท่องเที่ยวชุมชนสัมผัสธรรมชาติ และเดินทางต่อไปยังเกาะลันตา จ.กระบี่ โดยเน้นการท่องเที่ยวชุมชนสัมผัสธรรมชาติ พัก 1 คืน และเดินทางกลับในวันรุ่งขึ้น สำหรับรายละเอียดโปรแกรมท่องเที่ยวสามารถแสดงได้ ดังนี้

วันที่ 1 เริ่มต้นการเดินทางจากจังหวัดสงขลาโดยแวะชมมัสยิดอิสลาม ตั้งอยู่ที่บ้านบน ถนนพัทลุง อ.เมือง จ.สงขลา มัสยิดสร้างเสร็จในปี พ.ศ.2390 มีจุดเด่นที่สถาปัตยกรรมสวยงามทั้งภายในและภายนอกอาคาร หลังจากนั้น นำนักท่องเที่ยวเดินทางมายังจังหวัดนครศรีธรรมราชโดยแวะชมภูมิปัญญาชาวมุสลิมท้องถิ่นที่อำเภอท่าศาลาในการผลิตกรงนกหัวจุกที่มีลวดลายสวยงาม มีราคาตั้งแต่ 200 บาท ถึง 10,000 บาท และกลุ่มมุสลิมผู้ผลิตอาหารทะเลแห้ง รับประทานอาหารเย็นที่ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ทานน้ำชาโรตีสอนคำ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาวนครศรีธรรมราช

วันที่ 2 และวันที่ 3 เดินทางออกจากจังหวัดนครศรีธรรมราชไปยังเกาะยาว จ.พังงา ชุมชนท่องเที่ยวเกาะยาวเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถควบคุมคุณภาพการให้บริการ รวมทั้งการอนุรักษ์

ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี สามารถควบคุมป้องกันไม่ให้เกิดแหล่งเสื่อมโทรม ชุมชนเกาะยาวส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม จึงสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน (AEC) ได้เป็นอย่างดี โดยชาวเกาะยาวได้สร้างวัฒนธรรมชุมชนท่องเที่ยวที่ผูกกับศาสนาอิสลาม คือ วัฒนธรรม 5 ส. ซึ่งเป็นการห้ามนำสิ่งแปลกปลอม 5 สิ่งเข้ามาในเกาะ คือ 1) สุรา 2) สุนัข 3) สุกร 4) สิ่งเสพติด และ 5) สายเดี่ยว การท่องเที่ยวในเกาะยาวจึงผูกพันกับวัฒนธรรมของชาวมุสลิมด้วย สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้น จะเป็นการนำนักท่องเที่ยวชมธรรมชาติบนเกาะ เช่น อ่าวคลองสน อ่าวล้าน แหลมหาด หาดโล๊ะปาแรด อ่าวตีกุด อ่าวหินกอง อ่าวทราย เป็นต้น โดยพักค้างคืนที่เกาะยาว 2 คืน

วันที่ 4 และ 5 เดินทางออกจากเกาะยาวต่อไปยังเกาะลันตา จ.กระบี่ สัมผัสชีวิตธรรมชาติที่สวยงามที่ชุมชนที่ทุ่งหยีเพ็ง ซึ่งเป็นชุมชนท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ มีมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นชุมชนขนาดกลางตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของเกาะลันตาใหญ่ บริเวณหมู่บ้านจะมีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ มีสัตว์น้ำมากมาย เช่น หอยตาแดง หอยแครง ปูดำ เป็นต้น สำหรับกิจกรรมท่องเที่ยวชุมชนจะมีหลากหลาย เช่น พายเรือคายัคชมธรรมชาติ นั่งเรือหางยาวชมป่าชายเลน ชมการเลี้ยงปลาในกระชังของชาวบ้าน ปลุกป่า เป็นต้น ซึ่งจะพักที่โฮมสเตย์บ้านทุ่งหยีเพ็ง 1 คืน และเดินทางกลับในวันรุ่งขึ้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ (Summary and Recommendations)

แผนงานวิจัยนี้ประกอบไปด้วย 3 ชุดโครงการย่อย คือ โครงการประเมินศักยภาพของผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ โครงการศึกษาศักยภาพทางการตลาดของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในพื้นที่ภาคใต้ และโครงการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิมและใหม่ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักของแผนงานวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาศักยภาพผลิตภัณฑ์และการตลาดทางการท่องเที่ยว ตลอดจนองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้
2. เพื่อศึกษามูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิมและใหม่ในพื้นที่ภาคใต้ ตลอดจนการกระจายรายได้จากเส้นทางท่องเที่ยว
3. เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่มีความเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงในพื้นที่ภาคใต้และมีความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
4. เพื่อกำหนดนโยบายการเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้เพื่อการสร้างรายได้

5.1 ศักยภาพผลิตภัณฑ์และการตลาดทางการท่องเที่ยว ตลอดจนองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้

1) ศักยภาพด้านผลิตภัณฑ์และองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้

จากการศึกษาของพิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ และคณะ (2557) ในการประเมินศักยภาพด้านผลิตภัณฑ์และองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า พื้นที่ศึกษา 7 จังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 1,035 แหล่ง โดยส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวม 644 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี จังหวัดระนอง และจังหวัดกระบี่ตามลำดับ โดยแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มอันดามันจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดเป็นหลัก ซึ่งเมื่อทำการสำรวจองค์ประกอบหลักทางการท่องเที่ยวแล้ว ได้มีการประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวจำนวน 250 แห่งในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 250 แห่งได้รับการคัดเลือกมาจากตัวแทนทั้ง

ในกลุ่มผู้บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน และกลุ่มผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยว ซึ่งการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวจะประกอบด้วยศักยภาพด้านคุณค่า ความสวยงาม ความดึงดูดใจ ศักยภาพด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว และศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ผลการประเมินศักยภาพด้านต่างๆพบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าคะแนนศักยภาพรวมในทุกตัวชี้วัดในระดับสูงตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดกระบี่มากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มจังหวัดอันดามันมีศักยภาพสูงสำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดโดยเฉพาะจังหวัดกระบี่มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นที่สุด เช่น ชายหาด ป่าชายเลน น้ำพุร้อน เป็นต้น เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพแยกย่อยลงไปด้านคุณค่า ความสวยงามและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว นั้น จะพบว่า จังหวัดกระบี่มีศักยภาพสูงด้านนี้โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล เช่น เกาะลันตา สวรรค์มรกต หาดทรายร้อน เป็นต้น นอกจากนี้แล้วฝั่งอ่าวไทยจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพโดดเด่นในลักษณะของพื้นที่ป่าเขา โดยเฉพาะในอุทยานแห่งชาติเขาหลวง และอุทยานแห่งชาติเขาสก อย่างไรก็ตาม จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในฝั่งอ่าวไทยเนื่องจากเป็นจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดของบริเวณนี้คือ เกาะสมุยที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ใกล้เคียงได้ ไม่ว่าจะเป็นหมู่เกาะอ่างทอง เกาะแตน เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว แหล่งท่องเที่ยวชุมชนยังมีศักยภาพสูงด้านนี้ โดยแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีศักยภาพสูงจะตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูด และมีวัฒนธรรม วิถีชีวิต เช่น การทำประมงพื้นบ้าน การเลี้ยงปลาในกระชัง มาเพิ่มมูลค่าและความดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น ชุมชนบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา ชุมชนทุ่งหยีเพ็ง จังหวัดกระบี่ ชุมชนเกาะกลาง จังหวัดกระบี่ สุดท้าย ยังพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในภาคใต้มีศักยภาพด้านคุณค่าด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีสูง โดยเฉพาะจังหวัดนครศรีธรรมราชจะมีเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่ข้องกับสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชกับตำนานวัดเขาขุนพนมที่มีหลักฐานและเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการเสด็จมาสู่จังหวัดนครศรีธรรมราช พร้อมกับเรื่องราวของขุนนางเมืองนคร หัวเมืองหลักที่มีขุนนางจากอยุธยาหรือจากกรุงเทพมหานครมาปกครองจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นออกญาเสนาภิมุข หรือยามาตะ นางามาซะ ขุนนางอโยธยาชาวญี่ปุ่น หรือขุนนางอื่น ๆ ที่เป็นคนไทย

ในส่วนการประเมินศักยภาพด้านโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในภาคใต้มีศักยภาพที่จะพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรฐานเดิมที่มีอยู่แล้วได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะจังหวัดที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวหลากหลายและอุดมสมบูรณ์เช่นจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนพื้นที่บริเวณเกาะสมุยยังขาดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวแต่ก็มีศักยภาพในการพัฒนากิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นได้จากทรัพยากรเดิม ทั้งการปั่นจักรยานรอบเกาะโดยมีการพัฒนาจุดท่องเที่ยวสำหรับแวะพักที่มีกลิ่นอายของความเป็นชุมชนประมงเดิมให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมในลักษณะของหมู่บ้านประมง การท่องเที่ยวสีเขียวบนเกาะพะลวย การสร้าง

กิจกรรมถนนคนเดินบ่อผุดที่ดึงดูดผู้ประกอบการท้องถิ่นมาขายสินค้าและอาหารพื้นบ้าน นอกจากนี้ แหล่งท่องเที่ยวทางฝั่งทะเลอันดามันในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต กระบี่และพังงา จะมีศักยภาพด้านความเชื่อมโยงกันมากกว่าทางฝั่งอ่าวไทย สำหรับการประเมินศักยภาพสุดท้ายด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะการบริการที่พัก อาหารและธุรกิจเกี่ยวเนื่องซึ่งมีปัญหาเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งที่พักส่วนใหญ่ให้บริการโดยหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบบริหารจัดการพื้นที่ เช่น ที่พักในอุทยานแห่งชาติซึ่งมีหลากหลายรูปแบบแตกต่างกันตามความต้องการของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนการประกอบกิจกรรม และป้ายห้ามเพื่อความปลอดภัยในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีศักยภาพต่ำ คือ ป้ายชำรุด เช่น ป้ายห้ามเล่นน้ำ ป้ายน้ำวน ซึ่งไม่สามารถใช้งานได้ สำหรับศักยภาพของร้านขายของที่ระลึกนั้น พบว่า ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกมีศักยภาพในระดับปานกลาง โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมจะมีศักยภาพในการพัฒนาสินค้าที่ระลึกที่มีความโดดเด่น โดยสินค้าที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารของแต่ละจังหวัด

เมื่อนำข้อมูลจากการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งสามด้านมาสังเคราะห์ร่วมกัน จะทำให้ได้มาซึ่งเส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวแต่ละจังหวัด คือ จังหวัดสงขลามีศักยภาพทางการท่องเที่ยวประเภทไหว้พระขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เนื่องจากมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในอำเภอลาดใหญ่จำนวนมาก และตลาดน้ำคลองแดนมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชุมชนด้วย ส่วนจังหวัดกระบี่มีศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติจำนวนมากที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยว 4 หมู่เกาะ หรือถ้ำต่าง ๆ ที่มีเรื่องราวของมนุษย์ยุคประวัติศาสตร์ รวมไปถึงการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดกระบี่ เช่น ชุมชนเกาะกลาง ชุมชนทุ่งหยีเพ็ง นอกจากนี้ยังพบว่า จังหวัดพังงาเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวชุมชนเนื่องจากมีการรวมกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนทั้งหมด 11 เครือข่าย ที่มีความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากกลุ่มสแกนดิเนเวียนที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีศักยภาพการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะสมุยที่มีชื่อเสียงติดระดับโลก การท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานียังมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ อาทิ กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านลิเล็ด กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านพุมเรียง เป็นต้น จังหวัดนครศรีธรรมราชมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและด้านการท่องเที่ยวทางทะเล มีเส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางท่องเที่ยวบ้านขุนนาง เส้นทางท่องเที่ยวตามรอยยามาตะ หรือออกญาเสนาภิมุข รวมไปถึงตำนานพระเจ้าตากสินมหาราชที่

เมืองนครศรีธรรมราช ส่วนจังหวัดระนองมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นเส้นทางดำน้ำที่หมู่เกาะกำ หรือการท่องเที่ยวในตัวเมืองเยี่ยมชมความงดงามของธรรมชาติ ตลอดจนบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน และบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง และจังหวัดภูเก็ตมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวทางทะเลและการท่องเที่ยวชุมชนที่น่าสนใจ โดยเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนจะเป็นการสัมผัสวิถีชุมชนเมืองภูเก็ต เยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้การเกษตร ตำบลสาคร ลงมือทำนา เยี่ยมชมชุมชนบางเหนียว ชมวิถีชีวิตชุมชนที่เกาะสิเหร่ และพักโฮมสเตย์บ้านเหรียญ

2) ศักยภาพด้านการตลาด

จากการศึกษาของศิริฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ และสุชาติ ฉันทสำราญ (2557) ในการประเมินศักยภาพด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า การท่องเที่ยวใน 7 จังหวัดภาคใต้ สามารถก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวสูงถึง 214,727.88 ล้านบาท โดยจำแนกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 39,772.43 ล้านบาท และนักท่องเที่ยวต่างชาติ 174,955.45 ล้านบาท เมื่อพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อคน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยวต่อครั้งเท่ากับ 3,798.98 บาท ในขณะที่นักท่องเที่ยวต่างชาติมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนในการท่องเที่ยวต่อครั้งเท่ากับ 17,118.60 บาท

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่เดินทางไปสักการะพระธาตุเมืองนครฯ รองลงมา คือ การไปเที่ยวทะเลขนอม สำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่นักท่องเที่ยวต้องการในระดับสูงตามลำดับ คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวย้อนวันวานกับเส้นทางบ้านขุนนางเมืองนครฯ เยี่ยมชมเรื่องราวและชีวิตขุนนางเมืองนครศรีธรรมราชในอดีตตามรอยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เรียนรู้เรื่องราวอดีตมหาราชผู้กอบกู้แผ่นดินไทยที่เมืองนครศรีธรรมราช ท่องเที่ยวตลาดร้อยปีปากพนังกับถนนชวนเดิน สัมผัสบรรยากาศตลาดร้อยปีแห่งเมืองปากพนัง ตักบาตรเช้าที่ท่าชี ร่วมสืบสานพุทธศาสนาและสัมผัสเมืองนครศรีธรรมราชยามเช้าตรู่และตามรอยยามาตะ ซามูไรอยุธยา หรือ ออกญาเสนาภิมุข เจ้าเมืองนครศรีธรรมราช

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลามากกว่าครึ่งเดินทางไปแหลมสมิหลา รองลงมาคือ เดินทางไปซื้อสินค้าตลาดกิมหยง/หาดใหญ่และไปท่องเที่ยวในสถานบันเทิงเมืองหาดใหญ่ สำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดสงขลาที่นักท่องเที่ยวต้องการในระดับสูงตามลำดับ คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวท่องเที่ยวชมชุมชน เยี่ยมชมวิถีชีวิตคนท้องถิ่น พักโฮมสเตย์เกาะยอและตลาดน้ำคลองแดน ส่วนผลการศึกษาที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางไปเกาะสมุย รองลงมาคือ งานฟูลมูนปาร์ตี้เกาะพะงัน เกาะนางยวน และหมู่เกาะอ่างทอง ตามลำดับ สำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่นักท่องเที่ยวต้องการในระดับสูงตามลำดับ คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวชมทะเลสมุย หมู่เกาะอ่างทอง เดินป่าเขาskogและสัมผัสชีวิตชุมชนท้องถิ่น

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดระนองส่วนใหญ่เดินทางไปน้ำพุร้อนระนอง คิดเป็นร้อยละ รองลงมาคือ เกาะพยาม เกาะช้าง วัดหาดส้มแป้น อุทยานแห่งชาติแหลมสน จุดชมวิวเขาฝาชีและน้ำตกบุญญบาล ตามลำดับ สำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดระนองที่นักท่องเที่ยวต้องการในระดับสูงตามลำดับ คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวเที่ยวเมืองสองเกาะของพม่า เกาะสองและเกาะสน ล่องแพคลองพะโต๊ะ เยี่ยมชมไร่กาแฟและเที่ยวเขาทะเลและสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์เมืองระนอง

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดพังงาส่วนใหญ่เดินทางไปหมู่เกาะสุรินทร์ รองลงมาคือ หมู่เกาะสิมิลัน เขาหลัก เกาะพระทอง และอ่าวพังงาตามลำดับ สำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดพังงาที่นักท่องเที่ยวต้องการในระดับสูงตามลำดับ คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวเยี่ยมชมหาดทรายขาวทะเลแหวกและ 4 หมู่เกาะ และเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงามุ่งสู่หาดทรายร้อน ถ้ำผีหัวโต เกาะยาว นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตมากกว่าครึ่งเดินทางไปหาดป่าตอง รองลงมาคือ แหลมพรหมเทพ สถานบันเชิงยामราตรี และภูเก็ตแฟนตาซี สำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดภูเก็ตที่นักท่องเที่ยวต้องการในระดับสูงตามลำดับ คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวเกาะยาวเยี่ยมชมหาดทรายขาวทะเลแหวก ท่องเที่ยวชุมชนเยี่ยมชมวิถีชีวิตชาวประมง พักโฮมสเตย์ และท่องเที่ยวไหว้พระ 9 วัดของเมืองภูเก็ต

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่เดินทางไปท่องเที่ยวที่หาดนพรัตน์ธารา มากที่สุด รองลงมาคือ สุสานหอย 75 ล้านปี สี่หมู่เกาะ สระมรกต เกาะพีพีและหาดไร่เลย์ ตามลำดับ สำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดกระบี่ที่นักท่องเที่ยวต้องการในระดับสูงตามลำดับ คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชน เยี่ยมชมวิถีชีวิตคนท้องถิ่น และท่องเที่ยวกระบี่พักโฮมสเตย์ที่พังงา

ส่วนใหญ่ในทุกจังหวัด นักท่องเที่ยวจะมีความต้องการโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วันในระดับที่สูงมาก นอกเหนือจากโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วันที่มีความต้องการสูง นักท่องเที่ยวในเกือบทุกจังหวัดต้องการโปรแกรมท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน ในระดับที่สูง ยกเว้นจังหวัดนครศรีธรรมราชและระนองที่มีความต้องการโปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน ในระดับที่สูง

5.2 มูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางการท่องเที่ยวเดิมและใหม่ในพื้นที่ภาคใต้ ตลอดจนการกระจายรายได้จากเส้นทางการท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาถึงการกระจายรายได้ในเส้นทางท่องเที่ยวเดิม จะพบว่า การกระจายรายได้จะตกไปสู่ธุรกิจที่พักในสัดส่วนที่สูงเกือบทั้ง 7 จังหวัดยกเว้นจังหวัดนครศรีธรรมราช การกระจายรายได้จะตกอยู่ที่ธุรกิจที่พักในสัดส่วนที่สูงที่สุดมากกว่า 30% ของรายได้ทั้งหมดใน 4 จังหวัด คือ ระนอง กระบี่ ภูเก็ต และสุราษฎร์ธานี อย่างไรก็ตาม ธุรกิจที่พักก็ยังสร้างรายได้ในสัดส่วนที่สูงเป็นอันดับสองในจังหวัดพังงาและสงขลา ดังนั้น ธุรกิจที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดในเส้นทางท่องเที่ยวเดิม คือ

ธุรกิจที่แพก ส่วนธุรกิจร้านขายของที่ระลึกจะได้รับประโยชน์จากเส้นทางท่องเที่ยวเดิมน้อยที่สุด เนื่องจากเกือบทั้ง 7 จังหวัด ธุรกิจร้านขายของที่ระลึกสามารถสร้างรายได้ในสัดส่วนที่น้อยมาก อยู่ในระดับต่ำกว่า 10% ของรายได้ทั้งหมด นอกจากนี้แล้ว ในบางกลุ่มจังหวัดยังพบปัญหาจตุรัสของร้านขายของที่ระลึกด้วย เช่น พังงาและกระบี่ยังไม่มีของที่ระลึกที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดอย่างชัดเจน ร้านขายของที่ระลึกทั้งสองจังหวัดจึงรับสินค้าที่ระลึกจากต่างถิ่นเข้ามาจำหน่าย รายได้จากการขายของที่ระลึกจึงมิได้ตกอยู่ในมือของคนในถิ่นอย่างแท้จริงเพราะใช้วัตถุดิบต่างถิ่น ส่วนจังหวัดระนองก็มีปัญหาในการไม่มีศูนย์รวมจำหน่ายของที่ระลึก ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สะดวกในการซื้อของที่ระลึก รายได้จากการขายของที่ระลึกจึงน้อย

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาจตุรัสรายได้ทางการท่องเที่ยวพบว่า จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดในเรื่องการกระจายรายได้ เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตมีจตุรัสทางการท่องเที่ยวในสัดส่วนที่สูงในเกือบทุกภาคธุรกิจท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริษัททัวร์ที่ภูเก็ตจะมีจตุรัสทางการท่องเที่ยวสูงสุด การที่จังหวัดภูเก็ตมีจตุรัสทางการท่องเที่ยวสูงเพราะว่า เกือบทุกภาคธุรกิจเป็นเจ้าของ ใช้ลูกจ้างและวัตถุดิบต่างถิ่นในสัดส่วนที่สูง โดยเฉพาะบริษัททัวร์ในภูเก็ตจะเป็นเจ้าของโดยคนต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ รายได้จากการท่องเที่ยวจึงมิได้ตกอยู่ในท้องถิ่น ส่วนจังหวัดที่ไม่มีปัญหาในเรื่องจตุรัสทางการท่องเที่ยว คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกือบทุกภาคธุรกิจจะเป็นเจ้าของ ใช้ลูกจ้าง และวัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วนที่สูง

สำหรับจตุรัสการไหลออกของรายได้ทางการท่องเที่ยวแต่ละจังหวัดจะแตกต่างกันออกไป บริษัททัวร์จะมีจตุรัสทางการท่องเที่ยวมากที่สุด ใน 3 จังหวัด คือ ระนอง สงขลาและภูเก็ต เนื่องจากเจ้าของบริษัททัวร์ใน 3 จังหวัดนี้ ส่วนใหญ่เป็นคนต่างถิ่น รายได้ทางการท่องเที่ยวจึงมิได้กลับคืนมาสู่ชุมชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้แล้ว ร้านขายของที่ระลึกจะมีจตุรัสทางการท่องเที่ยวมากที่สุด ใน 2 จังหวัด คือ กระบี่และพังงา เนื่องจากเส้นทางท่องเที่ยวยังไม่เชื่อมโยงกับแหล่งผู้ผลิตของฝากในท้องถิ่น ดังนั้น บริษัททัวร์และร้านขายของที่ระลึกจึงเป็นประเภทธุรกิจท่องเที่ยวที่สำคัญที่ต้องพยายามปิดจตุรัสการไหลออกของรายได้ให้ได้ การออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยวใหม่จึงเน้นไปที่การลดจตุรัสการไหลออกของรายได้ของทั้งสองประเภทธุรกิจนี้

5.3 เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่มีความเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงในพื้นที่ภาคใต้และมีความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

เมื่อนำผลศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวและการตลาดท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของแผนงานวิจัยมาสังเคราะห์เพื่อให้เห็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพชัดเจนก่อนไปออกแบบร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียในการประชุมกลุ่มย่อย ทำให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยวเบื้องต้นโดยสรุปตามตารางที่ 1 ดังนี้

จังหวัด	รูปแบบการท่องเที่ยวจากผลการศึกษา ศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยว	รูปแบบการท่องเที่ยวจากผล การศึกษาศักยภาพด้านการตลาด
ระนอง	การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงศาสนา
พังงา	การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวโดยชุมชน	การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวโดยชุมชน
สงขลา	การท่องเที่ยวเชิงศาสนา การท่องเที่ยวโดยชุมชน	การท่องเที่ยวโดยชุมชน
ภูเก็ต	การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวโดยชุมชน	การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวโดยชุมชน
นครศรีธรรมราช	การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
กระบี่	การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	การท่องเที่ยวโดยชุมชน
สุราษฎร์ธานี	การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวโดยชุมชน	การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวโดยชุมชน

ตารางที่ 1 รูปแบบการท่องเที่ยวจากผลการศึกษาศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวและการตลาดในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้

จากตารางที่ 1 จะพบว่า การท่องเที่ยวทางธรรมชาติและการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในทุกจังหวัดภาคใต้ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถแก้ปัญหาในเรื่องจุดรั่วของรายได้ที่ไหลออกมากในธุรกิจบริษัททัวร์และร้านขายของที่ระลึกที่เกิดขึ้นมากในกลุ่มจังหวัดอันดามันได้เป็นอย่างดี รูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถแก้ปัญหาในเรื่องการกระจายรายได้ทางการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอันดามันได้เป็นอย่างดี ดังนั้น การออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยวจึงเน้นไปที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่นำผลการวิจัยทั้งหมดมาสังเคราะห์ร่วมกับผลประชุมกลุ่มย่อยสามารถสรุปได้ตามตารางที่ 2 ดังนี้

จังหวัด	รูปแบบการท่องเที่ยว	โปรแกรมท่องเที่ยว	ตัวอย่างโปรแกรมท่องเที่ยว
ระนอง	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ล่องเรือ เทียวเกาะ) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (บ่อน้ำร้อน)	1 วัน	เส้นทางมัทศรรย์ 3 เกาะ: เกาะ ญี่ปุ่น-เกาะอ่าวเขาควาย-เกาะ คางคาว
			บ่อน้ำร้อนพรรั้ง - วัดหงาว - ระนองแคนยอน - หาดส้มแป้น - วิถีชุมชนบ้านโนง
		2 วัน 1 คืน	ใช้โปรแกรม 1 วัน ผสมผสานกัน
พังงา	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวโดยชุมชน (ชุมชนมุสลิม)	1 วัน	ทะเลหมอกภูตาคอ - น้ำพุร้อนกะ ปง - Little Amazon - เมืองเก่า ตะกั่วป่า
		3 วัน 2 คืน	มัทศรรย์เกาะยาว ประตูลู่ AEC
สงขลา	การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (สถาปัตยกรรมท้องถิ่น) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา	1 วัน	เส้นทางวัฒนธรรมเมืองเก่า ประตูลู่ เมืองสงขลา - ถนนนางงาม - ถนน นครนอก - ถนนนครใน - หลักเมือง สงขลา - มัสยิด 200 ปี
			เส้นทางท่องเที่ยวเชิงศาสนา - วัดคู เต่า - วัดหัวถนน - วัดจะทิ้งพระ - สำนักปฏิบัติธรรมแม่ชีสุขชี - วัด แหลมพ้อ
		3 วัน 2 คืน	สงขลา - พัทลุง - นครศรีธรรมราช
ภูเก็ต	การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (วัฒนธรรมชุมชน) การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	1 วัน	เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ-เขาโต๊ะ แซะ เดินป่าชมลิง ชมสะพานหิน
			เส้นทางท่องเที่ยวชุมชน ศึกษา วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ชุมชนบาง เหนียวและชุมชนเกาะสิเหร่
		3 วัน 2 คืน	เส้นทางท่องเที่ยวชุมชน - วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ชุมชนบาง เหนียว - ชุมชนเกาะสิเหร่ - โฮมส เตย์บ้านเหียง

ตารางที่ 2 สรุปเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้

จังหวัด	รูปแบบการท่องเที่ยว	โปรแกรมท่องเที่ยว	ตัวอย่างโปรแกรมท่องเที่ยว
นครศรีธรรมราช	การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)	1 วัน	เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เมืองคอน บ้านขุนนาง - วัดพระ มหาธาตุ - ตามรอยชามูไรโยธยา - ตลาดร้อยปีเมืองนัง
		2 วัน 1 คืน	สวิสเซอร์แลนด์แดนใต้ - ต้นมังกุด โบราณ - ศิรินัง - เซรามิก สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ - อ่างเก็บน้ำ คลองดินแดง
กระบี่	การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (บ่อน้ำร้อน)	1 วัน	มหัศจรรย์คลองท่อม - สระมรกต - น้ำตกร้อนคลองท่อม - กลุ่มแปรรูป กาแฟสด
	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3 วัน 2 คืน	วิถีชีวิตชุมชนทุ่งหยีเพ็ง เกาะลันตา
สุราษฎร์ธานี	การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	1 วัน	เส้นทางท่องเที่ยวเกษตร - สวนสละ อาทิตย์
		2 วัน 1 คืน	เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนลีเล็ด
		3 วัน 2 คืน	มหัศจรรย์ท่องเที่ยวสีเขียวเกาะสมุย
เส้นทางท่องเที่ยว เชื่อมโยงสู่ AEC	การท่องเที่ยวชุมชน (มุสลิม) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ผสมผสานมุสลิม-พุทธ)	5 วัน 4 คืน	เส้นทางท่องเที่ยวฮาลาล - มัสยิด อุสาสนอิสลาม - ชุมชนมุสลิม อ.ท่า ศาลา จ.นครศรีธรรมราช - เกาะ ยาว - เกาะลันตา

ตารางที่ 2 (ต่อ) สรุปเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้

จากตารางที่ 2 พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวใน 7 จังหวัด จะประกอบด้วยรูปแบบที่หลากหลาย คือ การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวที่ใช้ในแต่ละจังหวัดมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและแผนยุทธศาสตร์จังหวัดที่ต้องการส่งเสริม รูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดแถบอันดามันจะมีลักษณะคล้ายกัน คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเฉพาะการท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถแก้ปัญหา

ในเรื่องจุดรั่วของรายได้ที่ไหลออกมากในธุรกิจบริษัททัวร์และร้านขายของที่ระลึกที่เกิดขึ้นมากในกลุ่มจังหวัดอันดามัน ส่วนใหญ่ในทุกจังหวัด นักท่องเที่ยวจะมีความต้องการโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วันในระดับที่สูงมาก ดังนั้น เส้นทางท่องเที่ยวใหม่จึงต้องมีโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วันในทุกจังหวัด นอกเหนือจากโปรแกรมท่องเที่ยว 1 วันที่มีความต้องการสูง นักท่องเที่ยวในเกือบทุกจังหวัดต้องการโปรแกรมท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน ในระดับที่สูง ยกเว้นจังหวัดนครศรีธรรมราชและระนองที่มีความต้องการโปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน ในระดับที่สูง

จากการใช้เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ตามตารางที่ 2 จะพบว่า การกระจายรายได้จากเส้นทางท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะที่จังหวัดภูเก็ต มีการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น เดิมจังหวัดภูเก็ตมีจุดรั่วทางการท่องเที่ยวในสัดส่วนที่สูงในเกือบทุกภาคธุรกิจท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริษัททัวร์ที่ภูเก็ตจะมีจุดรั่วทางการท่องเที่ยวสูงสุด จึงเป็นจังหวัดที่น่าเป็นห่วงมากที่สุด แต่เมื่อใช้เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ตามที่เสนอในจังหวัดภูเก็ต จะพบว่า การกระจายรายได้ไปยังร้านขายของที่ระลึกจะเพิ่มขึ้นจาก 9% เป็น 20% และที่สำคัญ จุดรั่วการไหลออกของรายได้จากการท่องเที่ยวในทุกภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ จุดรั่วการไหลออกของรายได้จากเส้นทางท่องเที่ยวเดิมจะอยู่ที่ระดับมากกว่า 10% ในทุกภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แต่เมื่อใช้เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ จุดรั่วการไหลออกของรายได้จากเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จะลดลงมาน้อยกว่า 10% ในทุกภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากผู้ประกอบการในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ขึ้นไปเป็นคนในถิ่น ยกเว้นผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและสถานบันเทิง มีใช้คนในท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 76 และ 74 ตามลำดับ ส่วนลูกจ้างในธุรกิจร้านขายของที่ระลึก ธุรกิจขนส่งและบริษัททัวร์เป็นคนในท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 85, 90 และ 100 ตามลำดับ และวัตถุดิบในท้องถิ่นได้มีการนำไปใช้กับธุรกิจทุกประเภทไม่ต่ำกว่า 85 % ยกเว้นร้านขายของที่ระลึกและบริษัททัวร์มีการนำวัตถุดิบไปใช้เพียงร้อยละ 70 และ 60 ตามลำดับ ดังนั้นการเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่น ใช้วัตถุดิบในถิ่นและใช้ลูกจ้างในถิ่นตามเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จึงอยู่ในระดับสูง สามารถลดจุดรั่วการไหลออกของรายได้ได้ โดยเฉพาะจุดรั่วการไหลออกของรายได้ของบริษัททัวร์ตามเส้นทางท่องเที่ยวเดิมจะอยู่ที่ระดับ 23.9% จะลดลงมาอยู่ที่ระดับ 9.51% จากการใช้เส้นทางท่องเที่ยวใหม่

ส่วนเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จังหวัดพังงานั้น สามารถลดจุดรั่วการไหลออกของรายได้ในทุกภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้น้อยลงได้ ยกเว้นจุดรั่วการไหลออกของรายได้ในธุรกิจบันเทิงที่กลับเพิ่มขึ้นเป็น 33% อย่างไรก็ตามส่วนเส้นทางท่องเที่ยวใหม่สามารถลดจุดรั่วการไหลออกของรายได้ในร้านขายของที่ระลึกจากระดับ 23.39% ให้มาอยู่ที่ระดับ 6.79% ได้ สำหรับเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ในกลุ่มจังหวัดอันดามันซึ่งเป็นจังหวัดสุดท้ายในเส้นทาง คือ จังหวัดกระบี่ จะพบว่า สัดส่วนการกระจายรายได้ตามเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ยังคงสัดส่วนเหมือนเดิม แต่เส้นทางท่องเที่ยวใหม่สามารถทำให้การ

ไหลออกของรายได้ในบริษัททัวร์ลดลงมาเล็กน้อย เนื่องจากบริษัททัวร์เจ้าของจะเป็นคนในถิ่น 100 เปอร์เซนต์ และลูกจ้างก็เป็นคนในถิ่นถึงร้อยละ 90 และใช้วัตถุดิบในจังหวัดร้อยละ 80

จากการใช้เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่จังหวัดระนอง จะพบว่า จุดรั่วการไหลออกของรายได้ของบริษัททัวร์และของที่ระลึกดีขึ้นเล็กน้อย เพราะมีการเป็นเจ้าของ ใช้วัตถุดิบและลูกจ้างในถิ่นในสัดส่วนที่สูงขึ้น โดยภาพรวมการใช้เส้นทางท่องเที่ยวใหม่นั้น จะมีการนำวัตถุดิบในท้องถิ่นไปใช้กับธุรกิจทุกประเภทไม่ต่ำกว่า 88 % ยกเว้นสถานบันเทิงและบริษัททัวร์มีการนำวัตถุดิบไปใช้เพียงร้อยละ 77 และ 70 ตามลำดับ ผู้ประกอบการและลูกจ้างในจังหวัดระนองตามเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ขึ้นไปเป็นคนในถิ่น ยกเว้นลูกจ้างของบริษัททัวร์ ที่พักและสถานบันเทิงเป็นคนในท้องถิ่นเพียงร้อยละ 78, 74 และ 67 ตามลำดับ

เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถเพิ่มการใช้ทรัพยากรในถิ่นในการดำเนินงานได้ กล่าวคือ ทุกภาคของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นเจ้าของ ใช้วัตถุดิบและลูกจ้างในท้องถิ่นมากกว่า 80% ขึ้นไป โดยเฉพาะร้านขายของที่ระลึกนั้น มีจุดรั่วการไหลออกของรายได้ลดลงจากระดับ 10.6% มาอยู่ที่ระดับ 4% ส่วนเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จังหวัดสงขลานั้น สามารถลดจุดรั่วการไหลออกของรายได้ในทุกภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้น้อยลงได้ ยกเว้นจุดรั่วการไหลออกของรายได้ในธุรกิจบันเทิงที่กลับเพิ่มขึ้นเป็น 14.5% จาก 7% อย่างไรก็ตาม เส้นทางท่องเที่ยวใหม่สามารถแก้ไขปัญหาจุดรั่วการไหลออกของรายได้บริษัททัวร์ที่อยู่ในระดับสูงตามเส้นทางท่องเที่ยวเดิมได้ กล่าวคือ ตามเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ การไหลออกของรายได้ของบริษัททัวร์จะลดลงมาอยู่ที่ระดับ 10% จากระดับ 14.6% นอกจากนี้ การไหลออกของรายได้ของร้านขายของที่ระลึกจะลดลงมาอยู่ที่ระดับ 2.8% จากระดับ 8.74%

สำหรับเส้นทางท่องเที่ยวเดิมที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น เกือบทุกภาคธุรกิจจะเป็นเจ้าของ ใช้ลูกจ้าง และวัตถุดิบในถิ่นในสัดส่วนที่สูง ดังนั้น จังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงไม่มีปัญหาในเรื่องจุดรั่วการไหลออกของรายได้ทางการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม เส้นทางท่องเที่ยวใหม่กลับทำให้การกระจายรายได้ที่ดีอยู่แล้วดีขึ้นกว่าเดิมอีก โดยสัดส่วนการกระจายรายได้ตามเส้นทางท่องเที่ยวใหม่จะตกไปอยู่ที่บริษัททัวร์เพิ่มขึ้นจาก 12% เป็น 19% และร้านขายของที่ระลึกเพิ่มขึ้นจาก 5% เป็น 12% นอกจากนี้แล้ว จุดรั่วการไหลออกของรายได้ในทุกภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็มีการปรับตัวดีขึ้น โดยทุกภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีจุดรั่วการไหลออกของรายได้ต่ำกว่า 8% ยกเว้นสถานบันเทิงที่ยังมีจุดรั่วการไหลออกของรายได้ในระดับ 10% อย่างไรก็ตาม การไหลออกของรายได้ของบริษัททัวร์จะลดลงมาอยู่ที่ระดับ 8.15% จากระดับ 3.09% และการไหลออกของรายได้ของร้านอาหารจะลดลงมาอยู่ที่ระดับ 12.9% จากระดับ 6.2%

ดังนั้น การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ตามตารางที่ 2 จึงสามารถเพิ่มมูลค่าและการกระจายรายได้ให้แก่ท้องถิ่นได้ดีขึ้น โดยเฉพาะเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่จังหวัดภูเก็ตสามารถแก้ปัญหาจุดรั่วการไหลออกของรายได้ทางการท่องเที่ยวได้อย่างแท้จริง

5.4 นโยบายการเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้เพื่อการสร้างรายได้และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้

1) ปัญหาและอุปสรรคทางการท่องเที่ยว

ผลจากการสังเคราะห์การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ 7 จังหวัด โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดรวม 274 คน จะพบว่า การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้นั้น ยังต้องเผชิญปัญหาที่สำคัญเหมือนกันในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ปัญหาผู้ประกอบการต่างชาติเข้ามาครอบงำเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวฝั่งอันดามันโดยเฉพาะที่จังหวัดภูเก็ต ชาวรัสเซียและเกาหลีได้เข้ามาลงทุนในประเทศไทย โดยให้คนไทยดำเนินการให้ ธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตเกือบทุกประเภท เช่น บริษัททัวร์ ธุรกิจรถเช่า ธุรกิจดำน้ำ จึงตกเป็นของชาวต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น รายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างมากก็มิได้ตกอยู่ในมือของคนท้องถิ่นอย่างแท้จริง แต่ชาวต่างชาติกลับได้ประโยชน์ไปจากทรัพยากรท่องเที่ยวของประเทศไทย

2. ปัญหาการขาดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ถึงแม้การท่องเที่ยวจะขยายตัวสูงแต่ภาครัฐมิได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นมารองรับ ปัญหานี้เกิดขึ้นในทุกๆ จังหวัดในพื้นที่ที่ทำการศึกษา ส่วนใหญ่ทุกจังหวัดจะขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วย

- การไม่มีป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยวก็ไม่มีภาษาต่างประเทศที่สำคัญ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน
- การไม่มีเส้นทางถนนที่เข้าถึงในบางแหล่งท่องเที่ยว
- ห้องน้ำไม่สะอาดและไม่เพียงพอ
- ระบบไฟฟ้าแสงสว่างยังไม่เพียงพอส่งผลต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

3. ปัญหาในเรื่องการคมนาคมขนส่งของนักท่องเที่ยว ปัญหานี้เกิดขึ้นในทุกจังหวัดในพื้นที่ที่ทำการศึกษา แต่ปัญหานี้เกิดขึ้นรุนแรงในกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวแถบอันดามันและเกาะสมุย กล่าวคือ ค่าโดยสารรถประจำทางแพง ไม่มีการควบคุมราคาค่าโดยสาร โดยเฉพาะค่าแท็กซี่จะแพงมาก ค่าแท็กซี่บางเที่ยวมีราคาสูงเท่ากับค่าเครื่องบินจากกรุงเทพฯ มายังแหล่งท่องเที่ยวภาคใต้

นอกจากนี้แล้ว ยังเผชิญปัญหาการไม่ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงเส้นทางเดินรถโดยสารสาธารณะของจังหวัด และการไม่มีรถโดยสารสาธารณะให้บริการนักท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญ นักท่องเที่ยวจึงไม่มีทางเลือกต้องใช้บริการรถรับจ้างที่มีราคาแพง

4. ปัญหาที่ผู้ประกอบการมักใช้กลยุทธ์แข่งขันกันเรื่องราคา โดยเน้นการลดราคาแข่งกัน ในช่วงนอกฤดูท่องเที่ยวซึ่งมีนักท่องเที่ยวน้อย เช่น กลุ่มโรงแรมและบริษัททัวร์จะตัดราคาขายกัน โดยไม่คำนึงถึงต้นทุนที่แท้จริงและมาตรฐานการให้บริการ ปัญหานี้จะเกิดขึ้นมากในกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวฝั่งอันดามัน

5. ปัญหาการทิ้งขยะและปล่อยของเสียลงในแหล่งท่องเที่ยว ปัญหานี้จะพบในทุกจังหวัดในพื้นที่ที่ทำการศึกษ ปัญหานี้เกิดขึ้นจากการที่ส่วนราชการท้องถิ่นไม่เข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของข้อกฎหมาย ทำให้มีการทิ้งขยะและของเสียในแหล่งท่องเที่ยว

6. ปัญหาในเรื่องคุณภาพของบุคลากรทางการท่องเที่ยว ปัญหานี้จะพบในทุกจังหวัดในพื้นที่ที่ทำการศึกษา ซึ่งจะพบว่า บุคลากรทางการท่องเที่ยวขาดทักษะความรู้ภาษาต่างประเทศที่จำเป็น เช่น อังกฤษ จีน รัสเซีย และภาษาในกลุ่มอาเซียน นอกจากนี้ยังขาดความรู้ในเรื่องของมาตรฐานการให้บริการและความรู้ทางด้านบริหารธุรกิจด้วย

7. ปัญหาในเรื่องการพัฒนาของฝากที่ผลิตโดยชุมชนท้องถิ่นให้มีมาตรฐาน บรรจุภัณฑ์สำหรับของฝากขาดการพัฒนา ทำให้สินค้าชุมชนไม่ได้รับความสนใจ รวมทั้งจังหวัดระนองไม่มีศูนย์ของฝากที่เป็นแหล่งรวมตัวของของฝากจังหวัดเหมือนจังหวัดอื่นๆ ทำให้นักท่องเที่ยวหาซื้อของฝากยาก

8. ปัญหาการขาดแคลนโรงพยาบาลขนาดใหญ่ที่จังหวัดระนองและพังงา รวมทั้งศูนย์พยาบาลที่ให้การรักษาผู้ป่วยในเบื้องต้นในแหล่งท่องเที่ยวตามเกาะต่างๆแถบอันดามัน ทำให้รักษาผู้ป่วยไม่ได้ในกรณีเกิดปัญหาด้านสุขภาพอย่างรุนแรง รวมทั้งทำให้เกิดความล่าช้าในการรักษา

2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้เพื่อการสร้างรายได้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ถึงแม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวในภาคใต้จะสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศได้ในระดับที่สูง แต่การประสบความสำเร็จด้านตัวเลขรายได้ที่สูงก็มิได้รับประกันว่า รายได้จากการท่องเที่ยวจะกระจายไปสู่ชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม โดยเฉพาะเส้นทางท่องเที่ยวเดิมในแถบอันดามันมีจุดรั่วทางการท่องเที่ยวมากเนื่องจากเจ้าของในภาคธุรกิจท่องเที่ยวเป็นคนต่างถิ่นในสัดส่วนที่สูง การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปสู่ชุมชนจึงน้อย จากการศึกษาศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวและการตลาด พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีศักยภาพสูงในกลุ่มจังหวัดอันดามัน การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นรูปแบบการ

ท่องเที่ยวที่สามารถแก้ปัญหาในเรื่องการกระจายรายได้ทางการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดอันดามันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นเจ้าของโดยคนในถิ่น ใช้ลูกจ้างในถิ่น และวัตถุดิบในถิ่นมากกว่า 80% ขึ้นไป ดังนั้น หน่วยงานรัฐบาลโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงควรส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในกลุ่มจังหวัดอันดามัน ซึ่งเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีศักยภาพสูงในกลุ่มจังหวัดอันดามันที่ได้จากการศึกษา คือ วิถีชีวิตชุมชนทุ่งหยีเพ็ง เกาะลันตา จังหวัดกระบี่และเส้นทางท่องเที่ยวมหัศจรรย์เกาะยาว จังหวัดพังงา เป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวนำร่องขายในเชิงพาณิชย์

2. จากผลการวิจัยในการประเมินศักยภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า รายได้ทางการท่องเที่ยวจะตกไปสู่ร้านขายของที่ระลึกน้อยมาก เนื่องจากในจังหวัดพังงาและกระบี่ยังไม่มีของที่ระลึกเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัด มีแต่ของที่รับมาจากจังหวัดอื่นเพื่อขาย ทั้งที่จังหวัดทั้งสองยังมีสินค้าพื้นเมืองที่มีศักยภาพสามารถนำมาพัฒนาเป็นอัตลักษณ์จังหวัดได้ ทางรัฐบาลโดยสำนักงานจังหวัดพังงาและกระบี่จึงควรเข้ามาช่วยชุมชนที่ผลิตสินค้าพื้นเมืองทั้งในด้านการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการผลิต นอกจากนี้แล้ว สำนักงานจังหวัดระนองควรเร่งสร้างศูนย์กลางในการจำหน่ายของฝากจังหวัดให้นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะได้หาซื้อได้ง่าย เนื่องจากจังหวัดระนองนั้น ยังไม่มีศูนย์รวมที่ขายของที่ระลึกเลย

3. ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงระบบโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยวยังไม่ดีพอในทุกจังหวัด โดยเฉพาะการขนส่งนักท่องเที่ยวจะมีปัญหามาก เช่น การไม่ควบคุมราคาโดยสาธารณะ โดยเฉพาะแท็กซี่ ในพื้นที่ท่องเที่ยวอดนินยัมที่ภูเก็ตและเกาะสมุย ค่าโดยสารรถแท็กซี่จะแพงมาก รวมทั้งไม่มีรถโดยสารในบางเส้นทาง นักท่องเที่ยวจึงไม่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ ทางกระทรวงคมนาคมจึงควรเข้ามาควบคุมราคาและตั้งราคากลางแท็กซี่ รวมทั้งการจัดทำสารสนเทศข้อมูลเส้นทางเดินรถโดยสารประจำทางเพื่อเผยแพร่ข้อมูลให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ

4. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรเร่งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในจังหวัดต่างๆให้เพียงพอกับความต้องการนักท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยวภาษาต่างๆที่มากกว่าภาษาไทย ระบบไฟฟ้าแสงสว่างในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

5. สำนักงานจังหวัดพังงาและกระบี่ควรเร่งจัดตั้งศูนย์การปฐมพยาบาลเบื้องต้นในเกาะต่างๆที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในแถบอันดามัน เพื่อทำการรักษาเบื้องต้นให้แก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งสำนักงานจังหวัดระนองควรเร่งสร้างโรงพยาบาลขนาดใหญ่ที่จังหวัดระนอง

6. การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวไทยสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) จะมีอุปสรรคที่บุคลากรทางการท่องเที่ยวขาดทักษะทางภาษาต่างประเทศ เช่น รัสเซีย อังกฤษ จีน มาเลเซีย เป็นต้น โปรแกรมการฝึกอบรมทางด้านภาษาที่รัฐบาลจัดให้ก็ยังไม่ตรงกับความต้องการของบุคลากร ดังนั้น

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรเร่งจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมในแถบ
จังหวัดอันดามัน เพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมและจัดฝึกอบรมให้แก่บุคลากรทางการท่องเที่ยวใน
ด้านต่างๆ เช่น ภาษาต่างประเทศ การให้บริการ ความรู้ทางบริหารธุรกิจด้านต่างๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2553. “กระทรวงท่องเที่ยวสรุปการจัดทำ NI ท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกของประเทศไทย” (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก
http://www.mots.go.th/ewt_news.php?nid=2879&filename=index.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2554) “แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559,”
ราชกิจจานุเบกษา 17 มิถุนายน พ.ศ. 2554
- กัลยารัตน์ ศิริรัตน์. 2550. การวางแผนเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัด
นครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ
- ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2544) การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ดโนยา ตั้งอุทัยสุข. (2552) ศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัด
นครสวรรค์
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ ฐะปะนีย์ ตรีรัตนภรณ์ และกมลวณิช โมราศิลป์ (2557) “การประเมิน
ศักยภาพของผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้,” รายงานการ
วิจัยฉบับสมบูรณ์ กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ สุชาติ ฉันทสำราญ (2557) “การศึกษาศักยภาพทางการตลาดของผลิตภัณฑ์
การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในพื้นที่ภาคใต้,” รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2540. รายงานฉบับย่อสำหรับผู้บริหาร โครงการศึกษาเพื่อ
จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันวิจัย.
- สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2555. รายงานประจำปี 2555. กรุงเทพฯ ฯ : สภา
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. 2552. รายงานสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2551 (ภาคใต้)
ภายใต้ข้อมูลโครงการสำรวจสัดส่วนพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี
2551. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2555. “เที่ยวเมืองไทย ใครใคร่ก็อยากมา” (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก
http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/citizen/news/news_travel.jsp
- Flagestad, A., Hope, C. A. (2011). “Strategic Success in Winter Sports Destinations:
A Sustainable Value Creation Perspective”. Tourism Management 22 (5):
445-461.

- Gunn, C.A. (1979). **Tourism Planning: Basics, Concepts, and Cases**. Creane, Russak: New York.
- Lew, A. (1991). “**Scenic Roads and Rural Development in the US**”. *Tourism Recreation Research* 16 (2): 23-30.
- Meyer, D. (2004). **Tourism Routes and Gateways: Key Issues for the Development of Tourism Routes and Gateways and Their Potential for Pro-Poor Tourism**. Overseas Development Institute: London.
- Parnphumeesup, P., Kerr, S.A. (2011). “**Stakeholder Preferences towards the Sustainable Development of CDM Projects: Lessons from Biomass (Rice Husk) CDM Project in Thailand**”. *Energy Policy* 39 (6): 3591-3601.
- Wattanakuljarus, A., Coxhead, I (2008). “**Is Tourism-Based Development Good for the Poor? A General Equilibrium Analysis for Thailand**”. *Journal of Policy Modeling* 30 (2): 929-955.
- WTO (1998). **Guide for Local Authorities on Developing Sustainable Tourism**. WTO: Madrid.

ภาคผนวก

ภาพประกอบการทำ WORKSHOP จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพประกอบการทำ WORKSHOP จังหวัดพังงา

ภาพประกอบการทำ WORKSHOP จังหวัดภูเก็ต

ภาพประกอบการทำ WORKSHOP จังหวัดสงขลา

ภาพประกอบการทำ WORKSHOP จังหวัดระนอง

ภาพประกอบการทำ WORKSHOP จังหวัดพังงาสุราษฎร์ธานี

ตารางเปรียบเทียบกิจกรรม วัตถุประสงค์ ที่วางแผนไว้และกิจกรรมที่ดำเนินการจริง

กิจกรรม	ตามแผน						ปฏิบัติจริง					
	เดือน						เดือน					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
1. รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของแต่ละโครงการย่อยและศึกษาถึงเส้นทางการท่องเที่ยวแบบเดิมที่จังหวัดใช้อยู่ในปัจจุบันและสรุปรายชื่อแหล่งท่องเที่ยว	↔						↔↔					
2. จัดทำแบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพด้านต่างๆ และประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจ		↔					↔					
3. เก็บแบบสอบถาม พร้อมทั้งสัมภาษณ์ตามวิธีวิจัยของแต่ละโครงการย่อย			↔↔						↔↔↔↔			
4. รายงานความก้าวหน้า 6 เดือน						↔						↔

กิจกรรม	ตามแผน						ปฏิบัติจริง							
	เดือน						เดือน							
	7	8	9	10	11	12	7	8	9	10	11	12	13	14
5. จัดประชุมกลุ่มย่อยในพื้นที่ศึกษา และรายงานผลศักยภาพ	↔						↔↔↔↔							
6. สังเคราะห์เส้นทางท่องเที่ยวผ่านผลการวิจัยและประชุมกลุ่มย่อย			↔↔								↔↔			
7. สรุปผลการวิจัยและรวบรวมเล่ม					↔								↔↔	
8. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์						↔								↔

บทความวิจัยที่ได้รับการตอบรับนำเสนอในงาน Tourism Research Cluster 2014,
Curtin University, Australia.

A SWOT Analysis of Thailand's Seven Southern Provinces as the Tourist Destinations

Piya Parnphumeesup

¹School of Management, Walailak University, Thailand.

Abstract

The objective of the present research is to identify and analyze the strengths, weaknesses, opportunities and threats of the tourist destinations in Southern Thailand. The study area covers the seven southern provinces of Thailand including: (1) Phuket; (2) Surat Thani; (3) Krabi; (4) Phang Ga; (5) Ranong; (6) Nakhon Si Thammarat; and (7) Songkhla. This research applies a qualitative method using SWOT analysis to gain the in-depth information about the tourism situation. SWOT is developed in a participatory approach (bottom-up component), so focus groups are used as a primary data-collection method. Excluding Ranong Meeting, each focus group in the study area consists of at least 50 participants, generating a total of 274 participations.

This study finds that there are 5 strengths and 4 opportunities as the advantages and 8 weaknesses and 3 threats as the disadvantages and constraints for the tourist destinations. Clearly, it can be seen that the advantages for the development of tourism in Southern Thailand are quantitatively inferior to the limitations. The main strong point of these destinations is the fact that Southern Thailand has many fascinating tourist attractions (beautiful islands, hot springs, a wildlife sanctuary, sea caves, flourishing coral reefs and exotic marine life, limestone cliffs). The second strong point is the presence of rich cultural heritage and historical background in Southern Thailand. The final strong point is the existence of strong tourism networks such as chambers, cooperatives, associations and foundations. However, these

destinations have many weaknesses. The most serious weakness is that the foreigners are taking over tourism business in Southern Thailand, especially “the Russian domination of Phuket”. Consequently, income from tourism is not be distributed to the local people who own natural resources. Another serious weakness is that there are not enough public transportation services to meet the demand of tourists. More seriously, the taxi fare is too high because it is set on the basis of taxis returning to home base empty.

Considering the opportunities, the government has a clear plan to promote Thai tourism. The government set a target that Thailand will earn 2 trillion baht from the tourism industry by the year 2015. Therefore, the tourist destinations in Southern Thailand are the main target the government will promote. Another opportunity is that Scandinavian tourists always travel back to Southern Thailand again. Finally, the main threat of destination is the unfavorable weather condition. Southern Thailand has only two seasons: the rainy season (8 months) and the hot season (4 months). Overall the southern parts of Thailand get by far the most rain. Another main threat is the lack of the hospital in the island destinations.